

LLEI 3/2019, DE 31 DE GENER, AGRÀRIA DE LES ILLES BALEARS¹

([BOIB núm. 18, de 9 de febrer de 2019](#))

EXPOSICIÓ DE MOTIUS

I

L'activitat agrària és estratègica per a la societat i l'economia de les Illes Balears des de les perspectives social, ambiental i econòmica. La seva finalitat primordial és la producció d'aliments i l'objectiu de tota llei agrària ha de consistir en posar les condicions que la facin possible.

El manteniment dels sistemes agraris és imprescindible a les Illes Balears per a la seguretat alimentària de la població resident i per la contribució a la conservació del territori, el paisatge, el medi i la biodiversitat rurals. Tot això repercuteix positivament sobre la majoria de les altres activitats econòmiques i sobre el benestar social.

Les illes són territoris especialment vulnerables davant la dependència externa d'aliments i d'entrades agràries. Per això, a les Illes Balears l'aposta per la seguretat i la sobirania alimentàries és imprescindible. A més, cal tenir en compte que la producció d'aliments inclou tota la cadena alimentària, des de la producció fins a la comercialització al consumidor final, incloent-hi també la transformació. Per tant, la contribució de l'activitat agrària a la generació de llocs de feina i a l'activitat econòmica és rellevant. Aquesta llei promou avançar en la Sobirania Alimentària de les Illes Balears a partir de polítiques que donen suport als pilars desenvolupats en el Fòrum Mundial sobre la Sobirania Alimentària (Nyéléni, 2007).

Les previsions d'escassetesa d'aigua, de reducció i canvi en la distribució de la pluviometria anual emeses per diverses institucions, entre les quals s'hi compta l'Organització de les Nacions Unides per a l'Agricultura i l'Alimentació (FAO) o el Programa de les Nacions Unides per al Medi Ambient (PNUMA), afecten el sector agrari de les Illes Balears. A més, des de l'any 2008 l'Organització Mundial del Turisme

¹ Cal tenir en compte els acords de la Comissió Bilateral de Cooperació Administració General de l'Estat-Comunitat Autònoma de les Illes Balears de 3 de maig de 2019 ([BOIB núm. 71, de 28 de maig de 2019](#)) i de 9 d'octubre de 2019 ([BOIB núm. 157, de 19 de novembre de 2019](#)). Aquesta llei s'ha vist afectada per les disposicions següents: Decret llei 14/2020, de 9 de desembre, de mesures urgents en determinats sectors d'activitat administrativa ([BOIB núm. 206, de 10 de desembre de 2020](#)); Decret llei 3/2024, de 24 de maig, de mesures urgents de simplificació i racionalització administratives de les administracions públiques de les Illes Balears ([BOIB ext. núm. 71, de 28 de maig de 2024](#)); Llei 7/2024, d'11 de desembre, de mesures urgents de simplificació i racionalització administratives de les administracions públiques de les Illes Balears ([BOIB ext. núm. 162, de 13 de desembre de 2024](#)); Decret llei 5/2024, de 13 de desembre, pel qual es modifiquen diverses normes de l'ordenament jurídic de les Illes Balears en matèria d'espais naturals, foment, agricultura, educació, ocupació pública, turisme, urbanisme i habitatge ([BOIB ext. núm. 163, de 13 de desembre de 2024](#)); Decret llei 6/2024, de 13 de desembre, de mesures urgents per a la protecció de les persones i béns en les zones inundables de la comunitat autònoma de les Illes Balears ([BOIB ext. núm. 163, de 13 de desembre de 2024](#)); Decret llei 1/2025, de 17 de gener, de mesures urgents per a la protecció de les persones i el medi natural a l'àmbit de la comunitat autònoma de les Illes Balears pel que fa a determinades explotacions ramaderes intensives d'aus de corral ([BOIB núm. 9, de 18 de gener de 2025](#)), i Llei 2/2025, de 18 de juny, de mesures urgents per a la protecció de les persones i el medi natural a l'àmbit de la comunitat autònoma de les Illes Balears pel que fa a determinades explotacions ramaderes intensives d'aus de corral ([BOIB núm. 79, de 21 de juny de 2025](#)).

(OMT) i el PNUMA inclouen les illes de la Mediterrània entre els cinc punts geogràfics principals on el turisme quedarà afectat pel canvi climàtic. Per tot això, cal treballar no sols per a l'aplicació de mesures de mitigació i reducció de les causes que acceleren el canvi climàtic, sinó també per a l'elaboració d'una planificació enfocada a l'adaptació a les noves condicions.

La Llei 12/2014, de 16 de desembre, agrària de les Illes Balears, va comportar que per primer cop el sector agrari de les Illes Balears pogués disposar d'un marc normatiu d'àmbit autonòmic, però ara cal donar-li una direcció encara més agrària i recollir-hi també aspectes derivats de l'aplicació d'aquesta durant el temps transcorregut des que s'aprovà.

Per això, partint de la visió de conjunt de la regulació autonòmica, del diàleg entre les institucions i del respecte a la singularitat de l'ordenació i els usos del sòl, s'elabora aquesta llei per defensar el sòl rústic per a l'activitat agrària de l'absorció de territori per part d'activitats impròpies que no contribueixen a mantenir-lo.

En la conjuntura econòmica i social actual, les activitats complementàries són vies per millorar la viabilitat econòmica de moltes explotacions agràries, i per això cal regular-les i vincular-les de manera indissoluble al manteniment d'una activitat i un sector agrari vius i actius i a la conservació del sòl, garantint que no se'n desvirtua l'objectiu. Per aquest motiu, una activitat només s'entén com a activitat complementària de l'activitat agrària quan es du a terme a una explotació preferent.

Entre aquestes activitats complementàries s'inclouen les activitats d'allotjament turístic a habitatges que formin part de l'explotació, fins a un màxim de sis places per explotació preferent.

S'incrementa la protecció de l'activitat agrària davant les pressions i els perjudicis que puguin derivar-se de l'apropiació indeguda de l'espai que li és propi per part d'altres activitats. Es donen més garanties i es millora la transparència per a la tramitació dels procediments d'autorització per a la instal·lació d'activitats complementàries de l'activitat agrària i per a les instal·lacions, les infraestructures i les construccions que es requereixin.

Els canvis socials, econòmics, demogràfics i ecològics que es viuen ara requereixen una planificació a mitjà i a llarg termini per a una producció agrària basada en principis i pràctiques de gestió sostenible del sòl, l'aigua i la biodiversitat, i que doni resposta a les necessitats immediates. La FAO recorda que el sòl és un recurs finit, que la seva formació és un procés extremadament lent, i que la seva pèrdua i degradació no són reversibles en el curs d'una vida humana. La pèrdua de sòl fèrtil afecta negativament la producció d'aliments i matèries primeres, comporta la destrucció de molts serveis ecosistèmics essencials, dificulta el desenvolupament de les activitats agràries i, per tant, es posen en perill tant la producció d'aliments com la forma de vida dels pagesos.

Es fa una major aposta per la producció local i ecològica i per la protecció del patrimoni genètic i edafològic de les Illes Balears.

Seguint els principis de responsabilitat social i ambiental i les recomanacions de la Unió Europea i la FAO, s'introdueix la Compra o Contractació Pública Verda de productes agroalimentaris com a eina mitjançant la qual autoritats públiques i semipúbliques podran adquirir productes i serveis agroalimentaris amb un impacte ambiental reduït durant el seu cicle de vida que aportin beneficis ecosistèmics.

S'introdueixen eines per reforçar el reconeixement, tant per part de l'Administració com per part de la societat, de la importància de l'activitat agrària sostenible per a la

seguretat alimentària, per al manteniment de part important del paisatge i del sòl rústic i per possibilitar altres activitats econòmiques que sense la feina prèvia del sector agrari no es podrien fer. Es reconeix la importància de l'agricultura periurbana i s'introdueixen eines i mecanismes per garantir l'estabilitat dels espais agraris periurbans. Es promou la inversió pública i privada per acompanyar el desenvolupament d'un model agrari sostenible des dels punts de vista econòmic, social i ambiental. Qui tengui accés al sòl rústic, sigui quina sigui l'activitat que hi desenvolupi, inclosa la d'habitatge, ha de contribuir a mantenir-lo i a conservar-ne les característiques i les activitats que li són pròpies.

Així mateix, s'introdueix una major protecció dels valors agraris del sòl rústic, amb la figura de les zones d'alt valor agrari (ZAVA), alhora que es garanteix la preservació i el respecte d'altres valors naturals que conduïren a altres figures de protecció.

D'acord amb els criteris internacionals per a la bona governança forestal en el marc del procés Forest Europe i els plans o programes forestals estatals, s'estableix el Pla Forestal de les Illes Balears, fonamentat en els principis de sostenibilitat i bona governança per formular una política forestal legítima, eficaç i sostenible, i en aplicació de criteris de multifuncionalitat i de biodiversitat.

S'incrementen els criteris socials per defensar, reconèixer i reforçar el suport a les persones que viuen de l'activitat agrària. S'incorpora la perspectiva d'igualtat de gènere de manera transversal, i d'acord amb la Llei 11/2016, de 28 de juliol, d'igualtat de dones i homes, i amb la Llei Orgànica 3/2007, de 22 de març, per la igualtat efectiva de dones i homes, de la perspectiva de gènere, s'estableix l'elaboració del Pla d'Igualtat d'Oportunitats entre dones i homes a les Illes Balears.

En virtut de l'article 129.2 de la Constitució i dels articles 144 i 145 de la Llei 1/2003, de 20 de març, de cooperatives de les Illes Balears, es reconeix el paper rellevant de les cooperatives en l'estructuració, l'articulació i l'impuls del sector agroalimentari i en la garantia de la seva continuïtat.

Les compres públiques d'aliments que prioritzen les cooperatives, com a mitjà de suport a organitzacions que responguin a objectius de política social i pública, estan emparades per l'article 7 de la Recomanació 193 de l'OIT sobre la promoció de les cooperatives, 2002, de la qual Espanya és signant.

Es posen límits al fraccionament excessiu de finques per sota de les superfícies suficients per al desenvolupament de les tasques fonamentals del conreu, tenint en compte les característiques socioeconòmiques de cada illa, en aplicació de la Llei 19/1995, de 4 de juliol, de modernització de les explotacions agràries.

S'introdueixen nous objectius que atenen aspectes prioritaris de l'estructura del sector agrari de les Illes Balears; el foment de les explotacions familiars i diversificades, en reconeixement a l'aportació que fan a la majoria d'objectius de la llei, i la garantia del compliment dels requisits que estableix la Llei 43/2002, de 20 de novembre, de sanitat vegetal, pel que fa a la protecció davant la introducció de plagues de quarantena i d'organismes no presents a les Illes Balears que podrien constituir-se en plaga, i també per evitar la propagació de les que ja hi ha a tot el sòl de les Illes Balears, amb independència de qui en sigui el titular.

Per raons d'eficàcia i seguretat jurídica, aquesta llei, tot i que no modifica substancialment la Llei 12/2014, de 16 de desembre, agrària de les Illes Balears, sinó que en representa una evolució, es presenta com a llei nova, atès que introdueix canvis que afecten gran part de l'articulat.

II

L'Estatut d'Autonomia de les Illes Balears atribueix a la comunitat autònoma la competència exclusiva en matèria d'«Agricultura i ramaderia, qualitat, traçabilitat i condicions dels productes agrícoles i ramaders i dels productes alimentaris que se'n deriven», d'acord amb l'ordenació general de l'economia (article 30.10) i en matèria de «denominacions d'origen i altres indicacions de procedència relatives als productes de la comunitat autònoma» (article 30.43), sens perjudici de les competències que l'article 149.1 de la Constitució reserva a l'Estat. Així mateix, l'Estatut atribueix a la comunitat autònoma, en el marc de la legislació bàsica de l'Estat, la competència de desplegament legislatiu i d'execució en matèria de «sanitat vegetal i animal» (article 31.4).

Per altra banda, l'article 24.2 estableix que «des del reconeixement social i cultural i de la seva important labor en l'activitat productiva, en el manteniment del paisatge, del territori, del medi ambient, de la cultura, de les tradicions i els costums més definidors de la identitat balear, les administracions públiques de les Illes Balears han d'adoptar les mesures polítiques, jurídiques i legislatives que garanteixin els drets d'aquest sector i dels agricultors i ramaders en el seu desenvolupament i protecció».

El mateix Estatut atribueix als consells insulars, amb caràcter de competències pròpies l'«Agricultura, ramaderia i pesca. Qualitat, traçabilitat i condicions dels productes agrícoles i ramaders i dels productes alimentaris que se'n deriven» (article 70.12), per la qual cosa, segons les previsions estatutàries, en les competències atribuïdes com a pròpies als consells insulars, aquests exerceixen la potestat reglamentària —sens perjudici de la coordinació, que correspon al Govern de les Illes Balears (article 72)—, l'exercici de l'activitat de foment —sens perjudici de l'activitat que correspon a la comunitat autònoma— i la fixació de polítiques pròpies (article 73).

El caràcter pluriinsular de la comunitat autònoma (article 2) i la personificació de les Illes amb una administració pròpia, els consells insulars, determina que la comunitat autònoma de les Illes Balears s'organitzi territorialment no només en municipis, sinó també en illes, amb els consells insulars com a institucions de govern d'aquestes (article 8). Tot això determina, en l'àmbit competencial, que de les competències que la Constitució Espanyola permet assumir a les comunitats autònomes, l'Estatut d'Autonomia de les Illes Balears n'hagi atribuït algunes als consells insulars amb el caràcter de competències pròpies (article 70) o els n'hagi atribuït la funció executiva (article 71).

En desplegament de l'Estatut d'Autonomia de 1983 i de la Llei 5/1989, de 13 d'abril, de consells insulars, el Parlament de les Illes Balears va aprovar la Llei 8/1999, de 12 d'abril, d'atribució de competències als consells insulars de Menorca i d'Eivissa i Formentera en matèria d'agricultura, ramaderia, pesca i artesanía, en què es reservaven per al Govern de les Illes Balears determinades potestats, serveis i funcions, entre les quals s'inclouen no només la representació de les Illes Balears en qualsevol manifestació comunitària o supracomunitària, sinó també la política agrària comuna de les Illes Balears, els programes finançats o cofinançats amb fons europeus o estatals i els programes i les campanyes d'àmbit suprainsular i autonòmic.

En l'àmbit autonòmic, la Llei 1/1999, de 17 de març, de l'estatut dels productors i industrials agroalimentaris de les Illes Balears, té per objecte garantir la lleialtat de les transaccions comercials agroalimentàries i la protecció dels drets i els interessos

legítims dels productors agraris i dels industrials agroalimentaris en el territori de les Illes Balears.

Finalment, com s'ha apuntat anteriorment, la Llei 12/2014, de 16 de desembre, agrària de les Illes Balears va ordenar el conjunt del sector.

III

Aquesta llei consta de 199 articles, dividits en un títol preliminar i onze títols, dues disposicions addicionals, quatre disposicions transitòries, una disposició derogatòria, sis disposicions finals i un annex.

El títol preliminar, sota la rúbrica «Disposicions generals», fa referència a l'objecte de la llei, l'àmbit material i territorial aplicables i la insularitat, i recull les definicions i els objectius de la llei. En destaca, per la transcendència especial, i d'acord amb l'article 138.1 de la Constitució i l'article 3 de l'Estatut d'Autonomia de les Illes Balears, el reconeixement i la plasmació de la insularitat, en l'àmbit de l'agricultura, com un fet diferencial i mereixedor de protecció especial i prioritària amb la finalitat de compensar els efectes negatius en els sectors agrari i agroindustrial per competir en igualtat de condicions i drets amb la resta de l'Estat i la Unió Europea.

Així mateix, en destaquen les definicions de l'article 5, que, d'acord amb la Llei 19/1995, de 4 de juliol, de modernització de les explotacions agràries, es consideren imprescindibles per a una aplicació adequada de la llei, de la legislació autonòmica de les Illes Balears i dels instruments d'ordenació econòmica, territorial, urbanística i ambiental de competència autonòmica, insular o local.

El títol I es dedica a l'exercici de l'activitat agrària i el seu registre, i als drets i a les obligacions dels titulars de les explotacions agràries i dels propietaris de sòl rústic.

Amb relació a l'exercici de l'activitat agrària, es recull el principi bàsic de la llibertat d'exercici i es regulen els títols que habiliten per a aquest exercici, que, segons els casos, són els permisos o la declaració responsable, en harmonia amb la Llei 7/2013, de 26 de novembre, de règim jurídic d'instal·lació, accés i exercici d'activitats a les Illes Balears, i amb la Llei 39/2015, d'1 d'octubre, del procediment administratiu comú de les administracions públiques.

Pel que fa als registres agraris, se'n reconeix la importància extraordinària i la necessitat d'establir una nova regulació que s'acomodi a les necessitats socials vigents i al repartiment competencial que estableix l'Estatut d'Autonomia de les Illes Balears entre la comunitat autònoma i els consells insulars.

La llei estableix l'obligatorietat de la inscripció en el registre agrari per a l'exercici de les activitats agrària i complementària. Aquesta necessitat deriva de l'article 38 de la Llei 8/2003, de 24 d'abril, de sanitat animal; del Reial decret 479/2004, de 26 de març, pel qual s'estableix i es regula el Registre general d'explotacions ramaderes; de la Directiva 92/102/CE del Consell, de 27 de novembre de 1992, relativa a la identificació i el registre d'animals; del Reial decret 205/1996, de 9 de febrer, que la transposa; de l'article 18 del Reglament (CE) 178/2002 del Parlament Europeu i del Consell, de 28 de gener de 2002, pel qual s'estableixen els principis i els requisits generals de la legislació alimentària, es crea l'Autoritat Europea de Seguretat Alimentària i es fixen els procediments relatius a la seguretat alimentària, i de les nombroses convocatòries d'ajudes agràries que exigeixen com a requisit la inscripció en el registre. En tota aquesta normativa concorren els principis de necessitat i proporcionalitat que estableix l'article 17.1 de la Llei 20/2013, de 9 de desembre, de garantia de la unitat de

mercat —raons de salut pública, seguretat pública o protecció del medi ambient— que justifiquen la necessitat d'inscripció en el registre agrari.

Els drets i les obligacions dels titulars de les explotacions agràries es regulen d'una manera resumida, atenent la regulació continguda en els diferents articles de la llei.

El títol II, dedicat al règim competencial i als òrgans col·legiats de consulta i assessorament, recull el caràcter pluriinsular de la comunitat autònoma i la distribució de competències entre el Govern i l'Administració de la comunitat autònoma de les Illes Balears i els consells insulars, d'acord amb les previsions estatutàries i la Llei 8/1999, de 12 d'abril, sobre atribució de competències als consells insulars de Menorca i d'Eivissa i Formentera en matèria d'agricultura, ramaderia, pesca i artesania.

Així mateix, s'hi recullen els mecanismes de relació entre l'Administració de la comunitat autònoma i els consells insulars, tant de cooperació o col·laboració com de coordinació, i es crea la Conferència Sectorial de Consellers Competents en Matèria Agrària. És especialment important la previsió de les dotacions econòmiques necessàries perquè ambdues institucions puguin atendre la política agrària i els plans de desenvolupament rural.

La producció agrària, en les diferents manifestacions, la producció agrícola, la ramadera i la forestal, es regulen en el títol III, que inclou, així mateix, una referència al règim hídric de les explotacions agràries i disposicions relatives als productes, subproductes i envasos d'origen agrari i als fems.

La regulació de la producció agrícola, ramadera i forestal es regeix per la normativa comunitària i la legislació estatal i sectorial, sens perjudici que es completi amb els preceptes d'aquesta llei. S'introdueix el reconeixement del caràcter estratègic de la producció agrària sostenible i adaptada a les condicions climàtiques i agràries locals.

Pel que fa al règim hídric, la llei reconeix el caràcter estratègic del sector agrari i fomenta la reutilització, quan sigui possible, de les aigües regenerades en l'agricultura.

Les disposicions relatives als productes, subproductes i envasos d'origen agrari recullen les previsions de la legislació estatal de residus, de la normativa comunitària i de la planificació sectorial de les Illes Balears, amb una regulació a les Illes Balears relativa *ex novo* als fems, en la qual es recullen —seguint el dret autonòmic comparat— un conjunt de regles relatives a la producció, l'emmagatzematge, la gestió, la recollida, el transport i la utilització dels fems. D'aquesta manera s'harmonitza la protecció necessària del medi ambient amb les bones pràctiques ramaderes sobre aquesta matèria.

Es reconeix el caràcter estratègic de la ramaderia, i dins els aprofitaments forestals, la regulació relativa a l'aprofitament i la gestió de la biomassa i la creació de reserves i vedats de recursos silvestres, seguint el criteri d'altres comunitats autònomes, que no s'havien regulat a les Illes Balears.

L'activitat complementària de l'agrària es regula en un títol específic, el títol IV, que recull els principis bàsics que estableix la Llei 19/1995, de 4 de juliol, de modernització de les explotacions agràries, amb algunes novetats importants, com la inclusió d'altres activitats de diversificació agrària relacionades amb la destinació o la naturalesa de les finques vinculades a una explotació agrària preferent, que representen o poden representar una millora de les rendes agràries diferents de les derivades de la producció agrícola, ramadera o forestal.

En les activitats complementàries agroturístiques de diversificació agrària relacionades amb la destinació o la naturalesa de les finques, s'estableix el criteri de la necessitat que es tracti d'activitats que es duguin a terme en edificacions existents d'una explotació agrària preferent.

El títol V, sota la rúbrica «Els usos agraris», dictat en l'exercici de les competències atribuïdes a la comunitat autònoma no solament en matèria agrària sinó també en matèria d'ordenació del territori i urbanisme —després de definir què són els usos agraris i en harmonia amb la legislació estatal—, recull el principi de vinculació del planejament i el criteri essencial que els usos agraris siguin usos admesos no subjectes a la declaració d'interès general, pel fet que estan vinculats amb la destinació o la naturalesa de les finques, i es torna a recuperar així l'esperit contingut en la legislació urbanística sobre el sòl rústic i les activitats agràries i complementàries. En conseqüència, la llei manté la possibilitat d'exonerar alguna de les condicions de les edificacions, en concordança amb la Llei del sòl rústic de les Illes Balears, en relació amb les activitats vinculades amb la destinació o la naturalesa de les finques i el règim d'unitats mínimes de cultiu.

D'altra banda, la llei fixa condicions a favor del sector primari en el sòl rústic, com a activitat pròpia d'aquesta classe de sòl i amb preferència davant altres usos, sens perjudici de la concurrència d'altres competències sectorials, com ara l'ambiental. El foment i l'estímul cap a l'activitat agrària ha de ser un eix estructurant de l'ordenació territorial i urbanística, en la seva consideració d'eina fonamental per a la preservació dels valors naturals i del paisatge de la comunitat autònoma.

La llei regula també la unitat mínima de cultiu, sense introduir novetats en la regulació actual a les Illes Balears; la segregació i la concentració de finques rústiques i el banc de terres, i el règim de les edificacions, les construccions i les instal·lacions vinculades a les activitats agrària i complementària. En aquest darrer punt es recullen els criteris bàsics que conté la Llei 6/1997, de 8 de juliol, del sòl rústic de les Illes Balears.

Així mateix, s'estableix el règim de les edificacions existents i els canvis d'ús i el de les infraestructures i els equipaments relacionats amb les explotacions agràries, que inclou el tancament de les explotacions.

Al títol VI es defineixen i regulen les diferents figures de reconeixement dels valors agraris i dels serveis ambientals, ecosistèmics i socials que pot oferir l'activitat agrària. Es regulen figures com els contractes territorials subscrits entre l'administració i els titulars d'explotacions agràries, o els acords de custòdia del territori, subscrits entre entitats de custòdia i explotacions agràries, que permeten que els pagesos percebin compensacions per aquells serveis públics que no paga el mercat perquè no són mercaderies. Així mateix, s'estableixen els mecanismes de creació de parcs agraris i bancs de terra per part de les administracions.

La transformació i la comercialització es regulen en el títol VII, que recull la normativa comunitària i estatal sobre aquesta matèria i sobre les denominacions de qualitat diferenciada, amb una referència importantíssima a la promoció i a la comercialització de productes agraris i agroalimentaris de les Illes Balears, a la producció local i a la venda directa, que s'han regulat seguint essencialment el model d'altres països de la Unió Europea. Es reconeix el caràcter estratègic de la producció agrària ecològica com a sistema de producció sostenible i s'introdueixen els criteris

perquè en les compres públiques s'afavoreixi la presència de productes frescs, de temporada, ecològics, de proximitat i de qualitat diferenciada.

El títol VIII sota la rúbrica «La millora del coneixement agrari», regula la formació, la recerca, el desenvolupament, la innovació i l'estadística agraris, i crea l'Estratègia balear de millora del coneixement agrari com a programa de la política agrària comuna de les Illes Balears, en què incorpora diferents previsions sobre aquesta matèria.

La funció social i preventiva, a la qual es dedica el títol IX, es refereix als joves, les dones i les persones amb discapacitat, amb la finalitat d'afavorir que s'integrin en el sector agrari i que hi hagi relleu generacional. També fa referència a les assegurances agràries, les zones catastròfiques i la prevenció de riscos laborals.

L'associacionisme agrari, amb una menció especial al cooperativisme, es regula en el títol X.

El darrer títol de la llei, el títol XI, es refereix al règim d'inspecció i d'infraccions i sancions en matèria agrària i agroalimentària, amb una regulació detallada amb la finalitat de completar la regulació que conté aquesta llei.

La llei recull dues disposicions addicionals sobre la restricció a la sembra d'organismes genèticament modificats i sobre el destí del patrimoni de les cambres agràries interinsular i locals de les Illes Balears.

Finalment, a tres de les quatre disposicions transitòries s'intenta solucionar els problemes de caràcter intertemporal que se susciten amb l'entrada en vigor d'aquesta llei sobre la vinculació del planejament territorial i urbanístic a la llei agrària, sobre les zones d'alt valor agrari i sobre l'instrument de gestió forestal sostenible per a les forests públiques.

La disposició derogatòria conté una clàusula genèrica de derogació complementada amb una relació específica de normes que es deroguen, mentre que les sis disposicions finals es refereixen a la modificació de determinades lleis —com ara la llei 6/2013, de 7 de novembre, de pesca marítima, marisqueig i aqüicultura a les Illes Balears, amb la finalitat de millorar la gestió de recursos pesquers de les Illes Balears; la llei 1/1999, de 17 de març, de l'estatut dels productors i industrials agroalimentaris a les Illes Balears; i la llei 6/1999, de 3 d'abril, de les Directrius d'ordenació territorial de les Illes Balears i de mesures tributàries, el desplegament reglamentari, el desplegament del règim jurídic de les autoritzacions que preveu el Reial Decret 640/2006, de 26 de maig, pel qual es regulen determinades condicions d'aplicació de les disposicions comunitàries en matèria d'higiene, de la producció i comercialització dels productes alimentaris i l'entrada en vigor d'aquesta llei.

L'únic annex de la llei és el relatiu als fems, que té un caràcter eminentment tècnic, atès que es refereix a les condicions per produir els fems, emmagatzemar-los, gestionar-los, transportar-los i utilitzar-los com a fertilitzant o esmena del sòl.

TÍTOL PRELIMINAR

DISPOSICIONS GENERALS

Article 1. Objecte

Aquesta llei té per objecte l'ordenació general dels sectors agrícola, ramader, agroalimentari, forestal i el desenvolupament rural de les Illes Balears, des del

reconeixement del seu caràcter estratègic i multifuncional, en el marc de la política agrària comuna europea i la legislació de l'Estat.

Article 2. Àmbit material

L'àmbit material d'aplicació d'aquesta llei comprèn la regulació i el registre de l'exercici de les activitats agrària i complementària; la producció, la transformació i la comercialització agrària i agroalimentària; els usos agraris; i altres matèries relacionades.

Article 3. Àmbit territorial

Aquesta llei, d'acord amb el que preveu l'article 2 de l'Estatut d'Autonomia de les Illes Balears, s'aplica a tot el territori de la comunitat autònoma de les Illes Balears.

Article 4. Insularitat

De conformitat amb l'article 174 del Tractat de Funcionament de la Unió Europea, l'article 138.1 de la Constitució i l'article 3 de la Llei Orgànica 1/2007, de 28 de febrer, de reforma de l'Estatut d'Autonomia de les Illes Balears, les administracions públiques de les Illes Balears, en la seva activitat i les relacions amb l'Administració de l'Estat i amb la Unió Europea, han de preveure la insularitat del territori de la comunitat autònoma com un fet diferencial i mereixedor de protecció especial i prioritària, amb dificultats específiques per assolir la via d'un desenvolupament sostenible, i compensar els efectes negatius que el fet insular provoca en els sectors agrari i agroindustrial i en el desenvolupament rural, a fi de poder competir en igualtat de condicions i drets amb la resta de l'Estat i la Unió Europea.

Article 5. Definicions

1. A l'efecte d'aquesta llei, de la legislació autonòmica de les Illes Balears i dels instruments d'ordenació econòmica, territorial, urbanística, mediambiental i de qualsevol altra classe, de competència autonòmica, insular o local, cal ajustar-se preceptivament a les definicions que estableix aquesta llei, que entén per:

- a) *Activitat agrària*: el conjunt de treballs necessaris per a les actuacions següents:
 1. El manteniment del sòl, la vegetació i el ramat i l'obtenció de productes agrícoles, ramaders o forestals i les matèries primeres secundàries d'aquests.
 2. L'emmagatzematge, la separació, la classificació i l'envasament de la producció pròpia.
 3. La venda directa i la degustació de la producció pròpia, sense transformació o amb una primera transformació dins els elements que integren l'explotació, a mercats municipals o a llocs que no siguin establiments comercials permanents, sempre que el producte final estigui inclòs en l'annex I de l'article 38 del Tractat de Funcionament de la Unió Europea.
 4. També inclou l'aprofitament i la valoració com a entrada agrària de les matèries primeres secundàries obtingudes a explotacions agrícoles o ramaderes amb enfocament d'economia circular pel que fa a recursos i nutrients, sempre que siguin per a ús de l'explotació pròpia.
 5. La gestió o la direcció i la gerència de l'explotació agrària.
- b) *Activitat agrària d'oci i d'autoconsum*: conjunt de treballs fet a sòl rústic amb la finalitat d'obtenir productes agraris que es destinen principalment al consum del

- titular, o per al manteniment del paisatge agrari exclusivament com a activitat d'oci. Tenen també aquesta consideració les activitats col·lectives d'autoconsum no lucratives com els horts socials o comunitaris.
- c) *Activitat complementària de l'activitat agrària*: les activitats següents sempre que estiguin vinculades a l'explotació agrària:
1. L'activitat de transformació dels productes de l'explotació agrària, sempre que es dugui a terme amb productes de la pròpia explotació o d'explotacions agràries preferents associades, de conformitat amb la legislació agrària.
 2. La venda directa dels productes transformats, sempre que no siguin els de primera transformació especificats a l'apartat 1.a) d'aquest article.
 3. Les activitats relacionades amb la conservació de l'espai natural, la protecció del medi ambient, la formació en tècniques i matèries pròpies agràries i l'elaboració d'estudis i investigacions de l'àmbit agrari i rural que tenguin relació amb l'activitat que es porta a terme a la finca pròpia.
 4. Les activitats agroturístiques i d'agricultura de lleure que preveu l'article 96 d'aquesta llei.
 5. Les activitats cinegètiques i les artesanals que utilitzin com a material principal matèries primeres d'origen agrari o forestal de la finca.
 6. Les activitats eqüestres descrites a l'article 100 de la present llei.²
 7. Així mateix, es considera activitat complementària de l'activitat agrària, encara que no estigui vinculada amb l'explotació, la participació i la presència de la persona titular, com a conseqüència d'elecció pública, a institucions de caràcter representatiu o a òrgans de representació de caràcter sindical, cooperatiu o professional, sempre que estiguin vinculats al sector agrari.
- d) *Activitat de transformació agrària o agroalimentària*: qualsevol acció que alteri substancialment el producte inicial, inclòs el tractament tèrmic, el fumatge, la curació, la maduració, l'assecatge, la marinada, l'extracció, l'extrusió o una combinació d'aquests procediments.
- e) *Agricultor o agricultora a temps parcial*: la persona física titular d'una explotació agrària que dedica a activitats agràries en aquesta explotació com a mínim la cinquena part i com a màxim la meitat del seu temps total de treball.
- f) *Agricultor o agricultora a títol principal*: l'agricultor o l'agricultora professional que obté almenys el 50 % de la renda total de l'activitat agrària exercida en la seva explotació i dedica a activitats no relacionades amb l'explotació com a màxim la meitat del seu temps total de treball.
- g) *Agricultor o agricultora jove*: la persona que ha complert divuit anys i encara no n'ha fet quaranta-un, que exerceix o vol exercir l'activitat agrària.
- h) *Agricultor o agricultora professional*: la persona física titular d'una explotació agrària que obté almenys el 50 % de la renda total d'activitats agràries o altres activitats complementàries, sempre que la part de renda procedent directament de l'activitat agrària de l'explotació pròpia sigui com a mínim el 25 % de la renda total i el volum d'ocupació dedicat a activitats agràries o complementàries sigui igual o superior a la meitat d'una unitat de treball agrari (UTA).

² Punt modificat per la Llei 2/2025, de 18 de juny, esmentada en la nota 1.

- i) *Agricultura extensiva*: la producció agrícola que es du a terme adaptant-se a l'extensió i a les característiques de l'entorn en què té lloc i a la superfície utilitzada. En el cas de l'agricultura sota plàstic, la que es du a terme en estructures no permanents de fins a 50 m² per unitat de producció.
- j) *Agricultura intensiva*: la producció agrícola que es du a terme modificant els factors de producció, amb entrades de capital, mitjans, tecnologia i treball elevats, i s'executa sota plàstic en estructures amb cobertes superiors a 50 m² per unitat de producció o té l'objectiu d'obtenir cultius energètics de regadiu.
- k) *Agrupació o organització de productors agraris (APA)*: agrupació o organització, la fórmula jurídica de la qual correspon a cooperatives o societats agràries de transformació, que està constituïda per iniciativa dels productors i controlada per aquests, amb un nivell d'explotació i activitat econòmica i organitzativa suficient, amb les finalitats següents:
 - 1. L'adaptació de la producció i el rendiment dels productors membres de l'agrupació a les exigències del mercat.
 - 2. La concentració, la tipificació, la industrialització i la comercialització en comú dels seus productes.
 - 3. L'establiment de normes comunes relatives a la informació sobre la producció, amb especial referència a les collites i a la disponibilitat.
 - 4. Altres activitats que puguin fer les agrupacions de productors, com ara el desenvolupament de competències empresarials i comercials, o l'organització i la facilitació de processos innovadors.També seran considerades agrupacions de productors totes aquelles que es recullen a la normativa europea i estatal.
- l) *Agrupació de titulars d'explotacions agràries preferents*: qualsevol unió amb personalitat jurídica, independentment de la forma jurídica, composta exclusivament per titulars d'explotacions agràries preferents de les Illes Balears, inscrites en el registre agrari corresponent. Les cooperatives agràries i les societats agràries de transformació en les quals tots els socis siguin titulars d'explotacions agràries preferents de les Illes Balears, inscrites en els registres agraris corresponents, es consideren agrupacions de titulars d'explotacions agràries preferents.
- m) *Biocarbó*: carbó vegetal obtingut mitjançant la piròlisi (descomposició tèrmica en absència d'oxigen) de biomassa a menys de 700°C que s'utilitza com a millorant del sòl a llarg termini.
- n) *Cultiu agrícola*: cultiu que comprèn els conreus herbacis, els conreus llenyosos, els cultius de fongs, les armenteres i les pastures permanents, i inclou les pastures arbustives i les pastures arbrades.
- o) *Cultiu agrícola d'espècies llenyoses*: la sembra o la plantació, en una explotació agrària, d'espècies llenyoses sotmeses des de la implantació a una intervenció humana continuada, amb una finalitat agrària, industrial o energètica.
- p) *Custòdia del territori*: conjunt d'estratègies o tècniques jurídiques mitjançant les quals s'implica els propietaris i usuaris del territori en la conservació i ús dels valors i els recursos naturals, culturals, paisatgístics i agraris.
- q) *Elements de l'explotació*: els béns immobles de naturalesa rústica i qualsevol altre objecte d'aprofitament agrari permanent; l'habitatge amb dependències agràries; les construccions i les instal·lacions agràries, fins i tot de naturalesa

industrial, i el bestiar, les màquines i les eines integrats en l'explotació i que hi estiguin afectes, l'aprofitament i la utilització dels quals corresponen al titular en règim de propietat, arrendament, drets d'ús i gaudi o fins i tot per mera tolerància de l'entitat propietària. Així mateix, constitueixen elements de l'explotació tots els drets i les obligacions que corresponguin al titular i estiguin afectes a l'explotació.

- r) *Explotació agrària*: el conjunt de béns i drets organitzats empresarialment pel titular en l'exercici de l'activitat agrària, primordialment amb fins de mercat, que constitueix en si mateixa una unitat tecnicoeconòmica.
- s) *Explotació agrària familiar*: el conjunt de béns i drets organitzats empresarialment pel seu titular per a la producció agrària, principalment amb fins de mercat, sempre que constitueixi el mitjà de vida principal de la família, pugui tenir capacitat per proporcionar-li un nivell socioeconòmic anàleg al d'altres sectors i compleixi les condicions següents:
1. Que el titular dugui a terme l'activitat empresarial agrària com a principal, assumint-ne directament el risc inherent.
 2. Que les feines a l'explotació les facin personalment el titular, el cònjuge i la seva família, fins al segon grau de consanguinitat, sense que l'aportació de mà d'obra assalariada fixa, si s'escau, superi el còmput anual a la familiar en jornades efectives.
- s) [sic]³ Producte local: producte agrícola o alimentari que té alguna de les característiques següents:
- 1a. Productes agrícoles cultivats a les Illes Balears.
 - 2a. Productes de la ramaderia produïts a les Illes Balears.
La carn de les espècies de porcí, oví, caprí i aviram ha de ser provinent d'animals criats i sacrificats a les Illes Balears d'acord amb el que estableixi en cada cas l'article 5.1.a) del Reglament d'execució 1337/2013 de la Comissió, de 13 de desembre de 2013, pel qual s'estableixen disposicions d'aplicació del Reglament (UE) 1169/2011 del Parlament Europeu i del Consell, pel que fa a la indicació del país d'origen o del lloc de procedència per a la carn fresca, refrigerada o congelada de porcí, oví, caprí i aviram.
Pel que fa a la carn de boví, aquesta ha de provenir d'animals sacrificats i criats a les Illes Balears durant un mínim de nou mesos.
 - 3a. Productes de la pesca, el marisqueig o l'aqüicultura comercialitzats en primera instància a punts de primera venda, llotges o centres d'expedició de les Illes Balears.
 - 4a. Altres aliments no transformats, no inclosos en els punts anteriors, produïts per productors primaris de les Illes Balears. Pel que fa a l'aigua, només tendran la consideració de producte local les aigües minerals naturals i les aigües de font definides en el Reial decret 1798/2010, de 30 de desembre, pel qual es regulen l'explotació i la comercialització d'aigües minerals naturals i aigües de font envasades per a consum humà.
 - 5a. Aliments produïts i comercialitzats sota una denominació d'origen protegida, una indicació geogràfica protegida o una indicació geogràfica de les Illes Balears.

³ Lletra afegida per la Llei 7/2024, d'11 de desembre, esmentada en la nota 1.

- 6a. Productes transformats i aliments composts per més d'un ingredient que tinguin com a ingredient primari algun dels productes esmentats en els punts anteriors i que s'hagin elaborat a les Illes Balears.
- 7a. Productes forestals, fusters o no fusters, obtinguts en terrenys forestals de les Illes Balears, i també els productes no alimentaris que compleixin alguna de les condicions anteriors.
- t) *Explotació agrària preferent*: explotació agrària que es troba en alguna de les situacions següents:
1. Ser una explotació agrària prioritària.
 2. Ser una explotació agrària el titular o la titular de la qual sigui un agricultor o una agricultora professional.
 3. Ser una explotació agrària el titular o la titular de la qual sigui una societat cooperativa agrària, una societat cooperativa d'explotació comunitària de la terra, una societat rural menorquina, una societat civil, una comunitat de béns o qualsevol altra forma associativa en la qual almenys un 50 % de les participacions pertanyin a agricultors professionals. En el cas que es tracti d'una societat anònima, les accions han de ser nominatives. Així mateix, en aquest cas almenys un 50 % del capital social, si n'hi ha, ha de pertànyer a socis que siguin agricultors professionals. A més, totes aquestes societats han de tenir per objecte únic l'exercici de l'activitat agrària, incloent-hi, si s'escau, la complementària.
 4. Ser una explotació agrària que compleixi els quatre requisits següents:
 - a) Generar com a mínim treball agrari equivalent a una UTA agrària o forestal o combinació d'ambdues. Per a Eivissa s'exigeix 0,5 UTA agrària o forestal o combinació d'ambdues, i per a Formentera 0,3 UTA agrària o forestal o combinació d'ambdues.
 - b) Generar com a mínim uns ingressos agraris equivalents a un 25 % de la renda de referència. Per a Eivissa i Formentera s'exigeix un 10 % de la renda de referència. S'entenen com a ingressos agraris els que provenen de l'activitat agrària i de les activitats complementàries que preveuen l'article 5.c, punts 1, 2 i 3 d'aquesta llei, incloses les ajudes.
 - c) Tenir una superfície mínima de:
 - Mallorca i Menorca: 10 hectàrees contínues o 20 de discontinües, excepte en el cas dels cultius d'hortalissa de regadiu, de fruita dolça de regadiu, cítrics o vinya, en què s'exigiran 2 hectàrees.
 - Eivissa i Formentera: 4 hectàrees contínues o 10 de discontinües, excepte en el cas dels cultius d'hortalissa de regadiu, de fruita dolça de regadiu, cítrics o vinya, i de les explotacions ramaderes amb més de 10 UBG en què s'exigiran 2 hectàrees.A les explotacions mixtes el càlcul es realitzarà aplicant la part proporcional de cada tipus d'aprofitament del sòl.
 - d) Complir les bones pràctiques agràries regulades en el marc de la política agrària comuna.
- u) *Explotació agrària prioritària*: l'explotació agrària que compleix els requisits que estableixen els articles 4, 5 i 6 de la Llei 19/1995, de 4 de juliol, de modernització de les explotacions agràries.

- v) *Explotació forestal*: l'explotació agrària dedicada principalment a l'aprofitament de recursos forestals, d'acord amb el que preveu l'article 6.i) de la Llei 43/2003, de 21 de novembre, de forests.
- w) *Gestió forestal*: planificació i execució d'actuacions per a l'ordenació i l'ús dels boscs i altres terrenys forestals, amb la finalitat de complir objectius ambientals, econòmics, socials i culturals específics.
- x) *Llavors*: els elements que, botànicament o vulgarment, es designen amb aquest nom i la destinació dels quals és reproduir l'espècie o establir conreus, i també els tubercles, bulbs i altres òrgans i material viu que s'utilitzin amb aquestes finalitats.
- y) *Organisme invasor*: organisme exòtic, aliè a un territori, la introducció del qual pot provocar danys ambientals, econòmics o a la salut humana.
- z) *Organitzacions agràries*: les organitzacions professionals agràries de caràcter general constituïdes i reconegudes a l'empara de la Llei 9/1977, d'1 d'abril, sobre regulació del dret d'associació sindical, que tinguin entre les seves finalitats estatutàries la defensa dels interessos generals de l'agricultura, entenenent per tals les activitats agrícoles, ramaderes i silvícoles, així com la defensa i la promoció dels interessos professionals, econòmics i socials dels agricultors, ramaders i silvicultors.
- aa) *Parcel·la de regadiu*: la parcel·la que compleix les condicions següents:
 - 1. Disposar d'un cabal d'aigua autoritzat suficient per al reg.
 - 2. Disposar de la infraestructura necessària per al reg.
- bb) *Parcel·la de secà*: la parcel·la agrícola que no és de regadiu, independentment que s'hi cultivi o no.
- cc) *Plantes de viver*: les plantes senceres i parts de plantes destinades a l'establiment de plantacions, i també els materials vegetals no inclosos en la definició de llavors, que s'utilitzin per a la reproducció o la multiplicació, inclosos els clons.
- dd) *Ramaderia extensiva*: la ramaderia que no es du a terme en estabulació permanent i que té lloc en explotacions agràries amb un factor agroambiental inferior a la quantitat màxima de nitrogen admissible per hectàrea.
- ee) *Ramaderia intensiva*: la ramaderia que es du a terme en estabulació permanent o que no es pot considerar extensiva perquè supera la quantitat màxima de nitrogen admissible o perquè pot provocar compactació excessiva del sòl, com ara les aus corredores, les espècies pel·leteres i les espècies cinegètiques de caça major que figuren en l'annex I del Reial decret 479/2004, de 26 de març, pel qual s'estableix i es regula el Registre general d'explotacions ramaderes. En qualsevol cas, no es considera intensiva quan els efectius ramaders en estabulació permanent no superen la quantitat equivalent a la unitat de bestiar gros (UBG) per espècie. A aquests efectes, la UBG es considera la unitat patró utilitzada per calcular les equivalències entre les diferents espècies ramaderes.
- ff) *Sobirania alimentària*: política agrària i alimentària que respecta el dret de la població a definir estratègies pròpies i sostenibles de producció, distribució i consum d'aliments, garanteix l'accés a l'alimentació a tota la població, a partir de la petita i mitjana producció, respecta la cultura pròpia, les formes de comercialització i de gestió dels espais que són propis de la pagesia i els pescadors locals, i en què la dona té un paper fonamental.

- gg) *Titular de l'explotació*: la persona física, ja sigui en règim de titularitat única o compartida, o la persona jurídica, inscrita en el registre corresponent, que exerceix l'activitat agrària organitzant els béns i els drets que integren l'explotació amb criteris empresarials i assumint els riscos i les responsabilitats civil, social i fiscal que puguin derivar de la gestió de l'explotació.
- hh) *Usos agraris*: són els relacionats amb la destinació o la naturalesa de les finques quan es vinculin a les activitats agrària i complementària que regula aquesta llei.
- ii) *Varietat o cultivar*: conjunt de plantes d'un sol tàxon botànic del rang més baix conegut, que pugui:
1. Definir-se per l'expressió de determinats caràcters morfològics, fisiològics, citològics, químics, bioquímics o altres de caràcter agrícola o econòmic, resultants d'un determinat genotip o d'una determinada combinació de genotips.
 2. Distingir-se de qualsevol altre conjunt de plantes per l'expressió d'un d'aquests caràcters com a mínim.
 3. Considerar-se com una unitat, tenint en compte l'aptitud per propagar-se sense alteració.
- jj) *Varietat de conservació*: varietat que, per a la salvaguarda de la diversitat biològica i genètica, constitueix un patrimoni irremplaçable de recursos fitogenètics, cosa que fa necessària conservar-la mitjançant el conreu i la comercialització de llavors o de plantes de viver d'ecotips o varietats autòctones adaptades naturalment a les condicions locals i regionals amenaçades per l'erosió genètica.
- kk) *Venda de proximitat*: venda de productes agraris, procedents de la terra o de la ramaderia o resultat d'un procés d'elaboració o de transformació que els productors o les agrupacions de productors agraris fan per als consumidors finals, directament o mitjançant la intervenció, com a màxim, d'un agent econòmic intermediari, dedicat a la cooperació, el desenvolupament econòmic local i les relacions socioeconòmiques justes entre productors i consumidors. La venda de proximitat inclou la venda directa i la venda en circuit curt.
- ll) *Venda directa*: acte de vendre sense intermediaris els productes de l'activitat agrària i complementària, quan els ingredients tinguin origen a la pròpia explotació. Aquesta venda sols es pot fer a elements de la pròpia explotació, mercats municipals o establiments comercials no permanents.
- mm) *Venda en circuit curt*: venda de productes agraris de qualitat diferenciada d'àmbit geogràfic autonòmic o d'un àmbit geogràfic de radi inferior a 90 quilòmetres, que fan els productors o les agrupacions de productors agraris per als consumidors finals, amb la intervenció, com a màxim, d'un agent econòmic intermediari, dedicat a la cooperació, el desenvolupament econòmic local i les relacions socioeconòmiques justes entre productors i consumidors.
- nn) *Via de tretxa*: accés temporal amb la finalitat exclusiva d'extraure un recurs forestal que s'està aprofitant i que s'executa en el moment de l'aprofitament.
- oo) *Vivers i centres de producció de material vegetal i de reproducció vegetativa*: empreses que tenen com a activitat principal la de produir o comercialitzar llavors, plantes i material de reproducció vegetativa. La producció s'entén com el conjunt d'operacions encaminades a multiplicar i condicionar les llavors, els planters i el material de reproducció vegetativa per a la sembra o la plantació i la

comercialització, com la venda, la tinença destinada a la venda, l'oferta de venda i qualsevol cessió, lliurament o transmissió amb la finalitat d'explotació comercial, de llavors o de plantes de viver, a títol oneros o no.

pp) *Unió de cooperatives*: entitat constituïda a l'empara de la Llei 1/2003, de 20 de març, de cooperatives de les Illes Balears, que té entre les seves finalitats estatutàries la defensa dels interessos generals de l'agricultura, que inclouen les activitats agrícoles, ramaderes i silvícoles, així com la defensa i la promoció dels interessos professionals, econòmics i socials dels agricultors, ramaders i silvicultors a través de les seves entitats cooperatives o societats agràries de transformació.

qq) *Producte de temporada*: aquell producte que en algun moment de l'any, de manera natural i a causa del seu cicle biològic, trobem en el seu punt òptim de consum i només està disponible al mercat durant un cert període de temps. Aquest producte té una estacionalitat, en la qual presenta les màximes propietats organolèptiques: gust, aroma, aspecte, etc.

2. Les definicions que estableix la legislació estatal o de la Unió Europea que siguin diferents de les que recull aquesta llei, prevalen en el seu àmbit d'aplicació.

Article 6. Objectius

Els objectius d'aquesta llei són, entre d'altres, els següents:

- a) La consolidació de l'agricultura, la ramaderia, la gestió forestal i l'agroindústria com a activitats econòmiques de referència en el medi rural, amb el foment, quan escaigui, d'altres activitats amb caràcter complementari, tot fent-les compatibles amb el respecte als valors naturals, la integritat de l'entorn i la protecció dels animals. Aquesta consolidació ha d'assegurar el manteniment i el desenvolupament econòmic de les activitats agrària, complementària i agroalimentària i el desenvolupament sostenible del medi rural a les Illes Balears, de conformitat amb el seu caràcter estratègic i multifuncional.
- b) La garantia del benestar dels professionals i les seves famílies que viuen en el territori i en tenen cura, i també la defensa de la professionalització del sector.
- c) La prioritització de l'ús agrari del sòl per sobre dels usos atípics.
- d) El reconeixement del fet insular i la compensació dels condicionants i les limitacions que comporta la insularitat sobre les activitats agrària i agroalimentària, en particular, i el món rural, en general.
- e) La millora de les estructures agràries, orientada a obtenir rendes agràries que com a mínim cobreixin les despeses de producció i transformació dels productes agraris.
- f) El reconeixement social de l'activitat agrària i la valoració del seu caràcter multifuncional, no solament com a productora d'aliments, sinó també d'altres externalitats que hi siguin inherents no recompensades pel mercat, com les potencialitats ambientals, reconeixent a l'activitat agrària la capacitat de mitigar els efectes del canvi climàtic, de preservar el medi ambient, especialment el sòl, el paisatge i la biodiversitat, de gestionar equilibradament el territori i de conservar el medi rural i el patrimoni cultural i etnològic de les Illes Balears.
- g) El foment de la producció ecològica, de la producció diferenciada i de qualitat, i, en general, de la producció local, de manera que es cobreixin les expectatives

- dels consumidors a preus justos i es garanteixin la suficiència i la seguretat alimentàries, la sanitat animal i vegetal i el benestar dels animals.
- h) La millora de la qualitat de vida en el medi rural, afavorint especialment el manteniment de la població vinculada a l'activitat agrària i promovent i reconeixent el paper de la dona en condicions d'igualtat i el relleu generacional amb la incorporació de dones i joves a les explotacions agràries.
 - i) El foment de la producció i la comercialització competitiva de béns agraris, alimentaris i no alimentaris, en les explotacions agràries, incloent-hi les activitats silvícoles, cinegètiques, energètiques i la venda directa, l'artesania alimentària i no alimentària i qualsevol altra activitat relacionada amb la destinació o la naturalesa de les finques.
 - j) La valorització de la peculiaritat dels productes agraris tradicionals i innovadors de les Illes Balears, fomentant els signes distintius d'origen i qualitat i el prestigi i la rendibilitat de la indústria agroalimentària de les Illes Balears com a instrument bàsic d'una renda agrària adequada i del desenvolupament econòmic en el medi rural.
 - k) La intervenció administrativa adequada en les activitats agràries i agroalimentàries, definint les competències de les diferents administracions públiques i les mesures de foment i intervenció, i també la participació adequada dels titulars de les explotacions, per si mateixos o per mitjà dels seus representants, en els mecanismes de decisió.
 - l) La millora de l'eficàcia i la competitivitat de les activitats agràries i agroalimentàries, globalment considerades, facilitant la distribució justa i eficient dels costos i els beneficis en la cadena de valor agrària i fomentant la creació d'ocupació.
 - m) El foment de la producció local, dels canals curts de comercialització i de la venda directa.
 - n) La millora del coneixement, la recerca i la innovació tecnològiques en l'àmbit agrari, facilitant la transferència ràpida i eficaç dels avenços científics, amb la implementació de les noves tecnologies i les energies alternatives i la incorporació del sector agrari a la societat de la informació.
 - o) L'avenç cap a una major sobirania alimentària.
 - p) El foment de les bones pràctiques agràries i del benestar animal, per contribuir al manteniment de la sanitat vegetal i animal, a la qualitat del sòl, a la conservació dels recursos genètics propis i la implementació de sistemes que garanteixin la innocuïtat i la traçabilitat dels productes agraris.
 - q) El foment de les explotacions comunitàries de la terra mitjançant fórmules associatives, cooperatives i societats agràries de transformació, i també les agrupacions i les organitzacions de productors.
 - r) La garantia de l'aplicació de la normativa en sanitat animal comunitària i estatal pel que fa a la protecció davant la introducció de malalties noves al territori de les Illes Balears o de l'augment de malalties ja existents, així com la normativa sanitària encaminada a la millora de l'estat sanitari de la ramaderia de les Illes Balears mitjançant l'aplicació de mesures de control i eradicació de malalties animals.
 - s) La garantia d'un ús i aprofitament forestal sostenibles que permeti la conservació i la millora dels recursos; la prevenció dels incendis forestals, i fer

- valer els serveis proporcionats pels boscs i altres terrenys forestals, respectant el seu paper en el paisatge; la solidaritat col·lectiva i la cohesió territorial, alhora que se n'aprofitin els recursos tant fusters com no fusters amb la finalitat de crear un mercat que generi economia i ocupació.
- t) La potenciació del desenvolupament i la implantació de les energies renovables i, en especial, l'impuls de la producció d'energia a partir de la utilització de biomassa d'origen agrícola o silvícola com a font d'energia alternativa sostenible, potenciant les indústries que es dediquin a processar-la o a transformar-la energèticament.
 - u) El desenvolupament de mesures que fomentin l'ús eficient de l'aigua en l'agricultura, singularment en allò que es refereix a la modernització de regadius i l'aprofitament per a reg de les aigües regenerades, i també de les encaminades a afavorir la recuperació d'aqüífers i a evitar-ne la contaminació difusa.
 - v) El foment de les explotacions agràries familiars i de les diversificades.
 - w) La protecció dels vegetals, siguin cultivats o espontanis, i dels productes vegetals dels danys ocasionats per plagues i males pràctiques en el maneig, garantint que els mitjans i les mesures de defensa fitosanitària compleixen les condicions adequades d'utilitat, eficàcia i seguretat i evitant qualsevol risc per a la salut de les persones, els animals i el medi ambient.
 - x) La garantia de l'aplicació de la normativa fitosanitària comunitària pel que fa a la protecció davant la introducció de plagues de quarantena i d'organismes no presents a les Illes Balears que podrien constituir-se en plaga, i de l'evitació de la propagació de les que ja hi són presents, a tot el sòl de les Illes Balears, amb independència de qui en sigui el titular.
 - y) La protecció de la diversitat de la producció agrícola i els hàbitats, els ecosistemes i els paisatges, i també la preservació dels recursos fitogenètics locals davant l'alliberament d'organismes genèticament modificats.
 - z) La conservació i protecció dels sòls agrícoles i forestals, així com la seva restauració i millora.
 - aa) L'impuls de l'associacionisme agrari, especialment del cooperativisme, afavorint les fórmules d'economia social, tant per a la producció com per a la transformació i la comercialització dels productes agroalimentaris.
 - bb) La garantia de la participació de les organitzacions professionals agràries, les cooperatives i unions de cooperatives i les associacions i organitzacions sectorials representatives del seu àmbit d'actuació, en els òrgans i els fòrums de discussió i disseny de les polítiques agràries i alimentàries. Així mateix, la garantia que aquestes entitats seran consultades per a l'elaboració de normes, plans i programes que afectin els sectors agrari i agroalimentari.
 - cc) L'evitació del fraccionament excessiu de finques per sota de les mides suficients perquè les tasques fonamentals del conreu, utilitzant els mitjans normals i tècnics de producció, puguin desenvolupar-se amb un rendiment satisfactori, tenint en compte les característiques socioeconòmiques de cada illa.
 - dd) La protecció, l'estímul i la incentivació de les activitats que desenvolupen les societats cooperatives mitjançant l'adopció de mesures que afavoreixin la inversió empresarial, la creació d'ocupació, l'elevació del nivell de formació socioprofessional i preparació tècnica dels socis, i l'associacionisme cooperatiu, i

- també de les seves estructures d'integració econòmica i representativa, amb absolut respecte a la seva llibertat i autonomia.
- ee) La participació de les organitzacions professionals agràries i cooperatives en els òrgans de consulta de l'administració seguint el models de la Unió Europea, amb el Comitè de les Organitzacions Professionals Agràries i la Confederació General de les Cooperatives Agràries de la Unió Europea.
 - ff) L'aplicació transversal del principi d'igualtat de gènere en les polítiques agràries i l'impuls per a la igualtat real d'oportunitats entre dones i homes en matèria d'accés i condicions de feina.
 - gg) L'impuls de mesures de conciliació de la vida personal, laboral i familiar en un escenari de coresponsabilitat i l'incentiu en la incorporació de les dones als òrgans de decisió del sector agrari.

TÍTOL I

L'EXERCICI I EL REGISTRE DE L'ACTIVITAT AGRÀRIA I ELS DRETS I LES OBLIGACIONS DELS TITULARS DE LES EXPLOTACIONS AGRÀRIES

CAPÍTOL I

L'EXERCICI DE L'ACTIVITAT AGRÀRIA

Article 7. Llibertat d'exercici i títols habilitants

1. L'activitat agrària en el sòl rústic s'integra entre les facultats del dret de propietat. El seu exercici és lliure, mitjançant l'ús dels mitjans tècnics i les instal·lacions adequades que no impliquin la transformació de la condició o les característiques essencials dels terrenys, sense perjudici de les limitacions i els deures que estableixen la legislació aplicable i el dret civil.

2. Els usos agraris són usos permesos en el sòl rústic, en els termes regulats en aquesta llei i sense perjudici de la normativa ambiental, territorial, urbanística o sectorial per preservar-ne altres valors.

Es consideren activitats afectes a l'explotació agrícola, forestal, pecuària i cinegètica, d'acord amb l'article 21 de la Llei 6/1997, de 8 de juliol, del sòl rústic de les Illes Balears, el conjunt de treballs necessaris per a:

- a) El manteniment del sòl, la vegetació i el ramat i l'obtenció de productes agrícoles, ramaders o forestals i les matèries primeres secundàries d'aquests. Per exemple, la rompuda, el desempedregament, l'anivellament, l'aportació de terres i esmenes tendents a la millora del sòl amb finalitats agrícoles, el conreu, la plantació, la sembra, el cultiu, la poda, l'adobament, el reg, els tractaments fitosanitaris i la collita.
- b) La venda directa de la producció pròpia, sense transformació o amb una primera transformació dins els elements que integren l'explotació, a mercats municipals o a llocs que no siguin establiments comercials permanents, sempre que el producte final estigui inclòs en l'annex I de l'article 38 del Tractat de Funcionament de la Unió Europea.
- c) L'aprofitament i la valoració com a entrada agrària de les matèries primeres secundàries obtingudes a explotacions agrícoles o ramaderes amb enfocament

d'economia circular pel que fa a recursos i nutrients, sempre que siguin per a ús de l'explotació pròpia.

- d) La gestió o la direcció i la gerència de l'explotació agrària.
- e) La protecció de cultius i esplets dels agents meteorològics (pluja, fred, calor, pedregada, vent, etc.) i d'altres agents nocius naturals (rosegadors, fauna silvestre o assilvestrada, etc.).
- f) La cria, el manteniment i la custòdia d'animals.
- g) L'emmagatzematge de les produccions de les explotacions agropecuàries i dels mitjans de producció.
- h) La custòdia, el manteniment i la reparació de la maquinària i dels equips utilitzats com a mitjans de producció adscrits a l'explotació agrària.
- i) Les destinades a la silvicultura.
- j) Totes aquelles activitats similars o semblants a les anteriors.

3. Les activitats complementàries de l'activitat agrària, que es defineixen en l'article 5.1.c) d'aquesta llei, també tenen la consideració d'activitats relacionades amb la destinació o amb la naturalesa de les finques d'acord amb l'article 21 de la Llei 6/1997, de 8 de juliol, del sòl rústic de les Illes Balears.

4. Tret dels supòsits sotmesos a avaluació ambiental, les activitats previstes en els punts 2 i 3 anteriors no estan sotmeses a la Llei 7/2013, de 26 de novembre, de règim jurídic d'instal·lació, accés i exercici d'activitats a les Illes Balears, excepte les activitats de transformació dels productes, la venda directa no inclosa en l'activitat agrària i les activitats agroturístiques i d'agricultura de lleure, això és, les previstes en els punts 1, 2 i 4 de l'article 5.1.c) d'aquesta llei, que sí regula la Llei 7/2013, de 26 de novembre, de règim jurídic d'instal·lació, accés i exercici d'activitats a les Illes Balears. L'exercici de l'activitat agrària en el marc d'una explotació agrària està subjecta a l'obligació d'inscripció prèvia en el registre agrari en els termes que indiqui la norma que exigeixi el deure d'inscripció, sigui als efectes de control en el compliment de la normativa o de les ajudes comunitàries, estatals, autonòmiques o insulars, o per altres causes.

5. L'activitat agrària d'oci i autoconsum no requereix inscripció registral, en principi, sens perjudici que la inscripció sigui condició necessària a determinats efectes, com ara la sanitat animal.

6. El gaudi i l'ús de lleure privat i l'autoconsum de productes propis s'integren entre les facultats del dret de propietat, sense perjudici de les limitacions i els deures que estableixen la legislació aplicable i el dret civil.

7. Els usos agraris, la divisió de finques, les activitats d'edificació, construcció o instal·lació per a l'activitat agrària i complementària es regulen en el títol V d'aquesta llei.

Article 8. Drets i deures agraris dels propietaris de sòl rústic

1. Els propietaris de sòl rústic tenen dret a dur a terme les activitats necessàries per al manteniment o per a l'activitat agrícola, forestal, cinegètica i ramadera mitjançant l'ús dels mitjans tècnics i les instal·lacions adequades sense que impliquin la transformació de la seva condició o característiques essencials.

2. Sense perjudici del que s'estableix en la legislació d'ordenació territorial i urbanística amb relació a l'ordenació i usos del sòl, els propietaris de sòl rústic tenen el deure de mantenir les finques pròpies en condicions adequades, i en concret tenen les obligacions següents:

- a) Garantir la conservació del sòl i la seva fertilitat, la biodiversitat i el paisatge agrari.
 - b) Conservar, mantenir i, si s'escau, reposar el sòl i la vegetació en les condicions necessàries per evitar riscos d'erosió, d'incendi o pertorbació de la seguretat i de la salut públiques o del medi ambient i l'equilibri ecològic.
 - c) Abstenir-se d'efectuar qualsevol activitat no controlada que pugui tenir com a efecte la contaminació del sòl, l'aigua o l'aire. Es tindrà especial cura amb l'emmagatzematge dels residus perillosos generats per les explotacions agràries i amb els tancs o dipòsits de combustible que es facin servir.
 - d) Complir la normativa de sanitat vegetal, de sanitat animal i de benestar animal.
 - e) No realitzar accions que comprometin el bon estat dels sistemes tradicionals de drenatge.
 - f) Permetre a les administracions públiques competents treballs de plantació i conservació de la vegetació dirigits a prevenir l'erosió o els desastres naturals.
 - g) Executar els plans i els programes de compliment obligat.
 - h) En sòl rústic protegit, a més, les que derivin del seu règim especial de protecció.
3. En cas que la persona propietària hagi cedit la gestió dels terrenys, la responsabilitat recau sobre el titular de la gestió del sòl.
4. L'administració pot dictar plans, programes o ordres d'execució per garantir el manteniment adequat de les finques.

CAPÍTOL II DE L'OBLIGACIÓ D'INSCRIPCIÓ EN EL REGISTRE AGRARI I LA DECLARACIÓ RESPONSABLE

Article 9. Declaració responsable d'inici de l'activitat agrària

1. Els titulars de les explotacions agràries estan subjectes a la presentació de la declaració responsable corresponent per a l'inici de l'activitat davant l'administració pública competent en matèria agrària.

2. S'entén per *declaració responsable d'inici d'activitat agrària* el document subscrit per la persona titular de l'explotació agrària, sota la seva responsabilitat, en el qual manifesta que compleix els requisits que estableix la normativa vigent per començar l'exercici de l'activitat agrària, que disposa de la documentació que ho acredita i que es compromet a mantenir-ne el compliment durant el termini de temps inherent a aquest exercici.

3. L'administració pública competent en matèria agrària ha d'aprovar, mitjançant una resolució dels òrgans competents que tinguin atribuïda la potestat reglamentària pròpia o derivada, segons s'escaigui, models de declaració responsable, que han de mantenir-se permanentment publicats i actualitzats i s'han de poder presentar de manera telemàtica.

4. En el cas de les explotacions ramaderes que requereixin una autorització prèvia de l'autoritat competent en matèria agrària per a la seva instal·lació o ampliació, s'haurà de tramitar d'acord amb la Llei 8/2003, de 24 d'abril, de sanitat animal.

Article 10. Efectes

1. La presentació de la declaració responsable d'inici d'activitat, acompanyada de la documentació exigida, si escau, habilita, des del dia en què es presenta, per al

desenvolupament de l'activitat de què es tracti, amb una durada indefinida i sens perjudici del compliment d'altres obligacions que exigeixin altres normes que siguin aplicables i de les facultats de comprovació posterior que tinguin atribuïdes les administracions competents.

2. Per cobrir els riscos de la responsabilitat de l'activitat agrària, són exigibles les assegurances, les fiances o altres garanties equivalents que estableixi la normativa específica, que s'han de mantenir en vigor durant tot el temps del desenvolupament o l'exercici de l'activitat.

3. La inexactitud, la falsedat o l'omissió de dades, manifestacions o documents de caràcter essencial que s'adjuntin o incorporin a una declaració responsable d'inici d'activitat impliquen l'obertura d'un procediment, que pot donar lloc a un procediment sancionador, a la impossibilitat de continuar l'exercici de l'activitat i a la cancel·lació de la inscripció en el registre insular agrari, amb l'obligació del responsable, si escau, de restituir la situació jurídica al moment previ al desenvolupament o l'exercici de l'activitat.

4. La presentació de la declaració responsable d'inici d'activitat té com a efecte immediat la inscripció en el registre insular agrari, sempre que sigui correcta.

5. Els titulars de les explotacions agràries han de notificar a l'administració pública competent en matèria agrària les modificacions substancials de les dades incloses en la declaració responsable i els documents adjunts, relatius a l'explotació agrària o a l'activitat, i també el cessament o el canvi d'activitat. La notificació s'ha de realitzar en el termini màxim d'un mes des de la modificació i ha d'anar acompanyada dels documents que, si escau, determini la normativa que hi sigui aplicable.

Article 11. Exempcions

1. Els consells insulars, per causes degudament justificades i per a projectes socials, científics, administratius i educatius, a proposta del conseller competent en matèria agrària, amb la tramitació prèvia del procediment corresponent, poden quedar eximits de complir alguns dels requisits que estableix la legislació agrària i urbanística per a l'exercici de l'activitat i la inscripció en el registre pertinent, quan s'hagin valorat les circumstàncies concurrents i s'acrediti l'existència d'un interès prevalent.⁴

2. L'exoneració correspon al Consell de Govern, a proposta del conseller competent en matèria agrària, amb la consulta prèvia a l'administració pública competent en matèria agrària, quan l'exercici de l'activitat o el projecte agrari tinguin caràcter pluriinsular o autonòmic, o afecti o pugui afectar la política agrària comuna.

⁴ Apartat modificat pel DL 3/2024, de 24 de maig, esmentat en la nota 1. Vegeu, també, Llei 7/2024, d'11 de desembre, esmentada en la nota 1.

CAPÍTOL III

ELS REGISTRES AGRARIS

Article 12. Els registres insulars agraris

1. Els consells insulars han de mantenir un registre agrari, com a registre administratiu, d'àmbit insular, en el qual s'han d'inscriure preceptivament les explotacions agràries que duguin a terme l'activitat agrària i, si s'escau, la complementària, que defineix l'article 5 d'aquesta llei.

2. La inscripció en el registre insular agrari respectiu és un requisit indispensable per a l'inici i l'exercici de les activitats agrària i complementària en les explotacions agràries que preveu l'article 13.1.a) i b) d'aquesta llei.

3. Els registres insulars agraris constitueixen l'instrument bàsic estadístic i directori per a l'aplicació de la política agrària de les administracions públiques de les Illes Balears, amb l'objectiu principal de disposar de manera permanent, integrada i actualitzada de tota la informació necessària per al desenvolupament, la planificació i l'ordenació del sector agrari de cada illa.

4. En els registres s'han de fer constar les dades recollides en altres registres administratius referits a les activitats agrària i complementària dels titulars, com ara les relatives als diversos mètodes de producció i cultius; la ramaderia i els censos ramaders; les marques i els distintius de qualitat; les denominacions d'origen i les indicacions geogràfiques protegides; la maquinària; les activitats d'agroturisme, agrocultura, agrooci, i qualsevol altra acció relativa a les activitats de l'explotació agrària. Les dades es recolliran segregades per sexe.

Així mateix, amb caràcter anual s'hi han de recollir, si s'escau, la declaració de cultius i la resta de les dades que figuren a la sol·licitud única de les ajudes de la política agrària comuna (PAC) i totes les subvencions públiques de caràcter agrari que hagin rebut els titulars de l'explotació agrària.

Article 13. Classificació de les explotacions que s'han d'incloure en els registres agraris

1. Els registres agraris han de classificar les explotacions en les categories següents:
 - a) Les explotacions agràries, distingint específicament les prioritàries i les preferents. A tots els tipus d'explotació s'especificarà si són de titularitat compartida i si són familiars.
 - b) Les explotacions agràries que preveu l'article 11 anterior.
 - c) L'activitat agrària d'oci i autoconsum.

2. Reglamentàriament es poden crear altres classes d'explotacions no incloses en l'apartat 1 d'aquest article.

3. La categoria de l'explotació s'acreditarà mitjançant certificat expedit per l'òrgan responsable del registre.

Article 14. El Registre interinsular agrari

1. La conselleria competent en matèria agrària de l'Administració de la comunitat autònoma de les Illes Balears ha de gestionar, directament o per mitjà dels seus organismes del sector públic instrumental, el Registre interinsular agrari, que s'ha de nodrir de la informació que li trametin telemàticament i de manera periòdica i actualitzada els consells insulars.

2. A tal efecte, els consells insulars han de gestionar els registres insulars agraris mitjançant un sistema de tractament informàtic compatible entre les illes i l'Administració de la comunitat autònoma, amb la transmissió telemàtica automàtica de les dades a l'Administració de la comunitat autònoma de les Illes Balears o a l'organisme del sector públic instrumental competent.

3. Les dades objecte de transmissió s'han de determinar en un conveni entre el Govern o els seus organismes del sector públic instrumental i els consells insulars, i han de ser, com a mínim, les necessàries per poder accedir a les ajudes comunitàries, estatals o autonòmiques, planificar la política agrària comuna i elaborar adequadament les estadístiques d'àmbit regional.

Així mateix, aquest conveni podrà establir la col·laboració de la conselleria competent en matèria agrària o dels seus ens instrumentals per a la recollida i la gestió de les dades en l'àmbit insular.

CAPÍTOL IV

ELS DRETS I LES OBLIGACIONS DELS TITULARS

D'EXPLOTACIONS AGRÀRIES INSCRITES

Article 15. Drets

1. El titular d'una explotació agrària inscrita en el Registre insular agrari té els drets que reconeix aquesta llei.

2. D'acord amb la normativa que hi sigui aplicable, i en particular amb aquesta llei, el titular d'una explotació agrària inscrita en el Registre insular agrari té els drets següents:

- a) Exercir lliurement l'activitat agrària, sense més limitacions que les que estableixen les lleis.
- b) Dur a terme les activitats complementàries reconegudes en aquesta llei, que obliga al manteniment sempre de l'activitat agrària.
- c) Residir a l'explotació agrària, d'acord amb la normativa vigent.
- d) Rebre de l'administració la informació necessària, amb caràcter previ a l'inici de l'activitat i durant el seu desenvolupament, sobre el compliment dels requisits que exigeix la normativa agrària, i també l'assessorament tècnic necessari.
- e) Ser informat de les mesures i les actuacions més rellevants que dugui a terme l'administració en matèria agrària.
- f) Participar, a través de les seves organitzacions més representatives, unions de cooperatives i organitzacions sectorials, en els procediments d'adopció de decisions públiques i d'aprovació de normes relacionades amb l'activitat agrària que el puguin afectar.
- g) Accedir als serveis que presta l'administració en matèria agrària.
- h) Sol·licitar les subvencions, les ajudes i altres mesures de foment de l'activitat.
- i) Tancar les parcel·les de l'explotació.
- j) Sol·licitar la declaració de les reserves o els vedats dels recursos silvestres de les explotacions agràries i forestals i de les finques rústiques.
- k) Gestionar els productes derivats, els subproductes i els envasos d'origen agrari i també els fems en la forma que estableix aquesta llei.
- l) Promoure, comercialitzar i transformar els productes agraris, i fins i tot vendre directament els productes en els termes que estableix aquesta llei.

- m) Participar en els programes de formació agrària.
- n) Implantar instal·lacions d'energia renovable per a autoconsum.
- o) Executar les edificacions, les construccions i les instal·lacions vinculades a l'explotació.
- p) Executar les infraestructures i els equipaments que estiguin vinculats a l'explotació.
- q) Promoure la reconstrucció, la rehabilitació, la reforma i el canvi d'ús de les edificacions, les construccions i les instal·lacions existents vinculades a l'explotació agrària, sempre que el nou ús estigui inclòs entre els usos agraris i complementaris que preveu aquesta llei.
- r) Reubicar l'explotació agrària, en els termes que preveu l'article 116 d'aquesta llei.
- s) Permutar finques rústiques, amb la finalitat d'unificar parcel·les i d'adquirir més dimensió per a la rendibilitat econòmica.
- t) Conèixer les amenaces i les possibles fonts de contaminació que puguin afectar l'exercici de l'activitat agrària i sol·licitar que es prenguin les mesures adequades per evitar-les.
- u) En les explotacions agràries prioritàries, obtenir de manera preferent beneficis, ajudes o qualsevol altra mesura de foment que preveu l'ordenament jurídic.

Article 16. Obligacions

El titular d'una explotació agrària té les obligacions inherents a l'exercici de l'activitat agrària i, si s'escau, complementària, que estableix aquesta llei; entre d'altres, les següents:

- a) Obtenir els permisos i presentar les declaracions que preveu la legislació per a l'inici i l'exercici de l'activitat.
- b) Notificar a l'administració pública competent en matèria agrària els permisos i les declaracions a què es refereix l'apartat a) anterior.
- c) Exercir l'activitat d'acord amb les pràctiques i els mètodes de gestió que la normativa consideri exigibles, i en concret complir les exigències de bones pràctiques agràries, de sanitat vegetal i animal.
- d) Utilitzar correctament les infraestructures agràries públiques.
- e) Notificar al consell insular competent o a l'organisme públic del sector públic instrumental corresponent, les modificacions substancials de les dades incloses en la declaració responsable relatives a l'explotació agrària o a l'activitat, i el cessament o el canvi d'activitat.
- f) Gestionar els productes derivats i subproductes d'origen agrari, els residus d'envasos de productes fitosanitaris i zosanitaris i els residus i subproductes d'origen animal en els termes que preveuen els articles 37 a 42 d'aquesta llei.
- g) Produir, emmagatzemar, gestionar, transportar i utilitzar els fems, i en particular redactar un pla de producció i gestió de fems i mantenir un llibre de producció i gestió, en els termes que preveu aquesta llei.
- h) Abstenir-se d'alliberar al medi organismes genèticament modificats tret que disposi de l'autorització de l'administració competent.
- i) Vetllar pel bon estat sanitari dels cultius, les plantacions i les collites, vegetals i productes vegetals, i també de les masses forestals, el medi natural i els materials connexos objecte de comerç.

- j) Facilitar tota la informació que li sigui requerida per l'administració competent amb relació a l'estat fitosanitari de l'ecosistema agrícola o la massa forestal de l'explotació.
- k) Notificar, de manera immediata, a l'administració competent qualsevol aparició atípica d'organismes nocius o de símptomes de malaltia en vegetals, animals o material de reproducció vegetal.

TÍTOL II LES COMPETÈNCIES

CAPÍTOL I DE LES COMPETÈNCIES EN MATÈRIA AGRÀRIA

Article 17. Competències reglamentàries

Correspon als consells insulars la competència reglamentària en matèria d'agricultura i ramaderia, qualitat, traçabilitat i condicions dels productes agraris i ramaders, i dels productes alimentaris que se'n deriven, d'acord amb l'article 72 de la Llei Orgànica 1/2007, de 28 de febrer, de reforma de l'Estatut d'Autonomia de les Illes Balears, sens perjudici de la competència del Govern de les Illes Balears per establir els principis generals a què es refereix l'article 58.3 de l'Estatut.

Article 18. Competències executives

1. Corresponen als consells insulars, d'acord amb l'article 70.12 de l'Estatut d'Autonomia de les Illes Balears, les competències executives i de gestió en matèria d'agricultura i ramaderia, qualitat, traçabilitat i condicions dels productes agrícoles i ramaders, i els productes alimentaris que se'n deriven.

2. No obstant les competències dels consells insulars, el Govern i l'Administració de la comunitat autònoma de les Illes Balears, per si mateixa o per mitjà dels seus organismes del sector públic instrumental, és competent en els serveis, les funcions i les actuacions següents:

- a) Representar les Illes Balears en qualsevol manifestació extracomunitària o supracomunitària, especialment davant el Ministeri d'Agricultura i Pesca, Alimentació i Medi Ambient, i davant les institucions i els òrgans de la Unió Europea.
- b) Programar, desenvolupar i coordinar la política agrària comuna de les Illes Balears.
- c) Planificar i coordinar les matèries atribuïdes als consells insulars pel fet que afecten l'activitat general de l'economia de les Illes Balears.
- d) Planificar els programes finançats o cofinançats amb fons que procedeixin de la Unió Europea o de l'Administració General de l'Estat.
- e) Elaborar i establir programes d'actuació d'àmbit suprainsular, fer-ne el seguiment i avaluar-ne els resultats.
- f) Proposar i donar seguiment a les campanyes d'àmbit regional o estatal.
- g) Preparar, elaborar i editar publicacions d'àmbit regional.
- h) Organitzar cursos de capacitació agrària d'àmbit suprainsular, siguin o no d'ensenyament reglat.

- i) Coordinar i planificar la investigació agrària d'àmbit general, sens perjudici que els consells insulars puguin dur a terme la recerca en l'àmbit insular.
- j) Elaborar l'estadística d'àmbit interinsular.
- k) Gestionar els registres interinsulars.
- l) Les competències no atribuïdes expressament com a pròpies als consells insulars en l'Estatut d'Autonomia de les Illes Balears. El Govern i l'Administració de la comunitat autònoma de les Illes Balears han d'exercir les competències per mitjà de la conselleria competent en matèria agrària i dels seus organismes del sector públic instrumental.

3. Es reconeix el règim singular de Formentera, de tal manera que el Consell Insular de Formentera exercirà les competències municipals i insulars que pertocuen respectivament al municipi i a l'illa de Formentera.

Article 19. Promoció de l'activitat agrària a l'àmbit local

Els municipis contribuiran, d'acord amb les seves possibilitats, als objectius d'aquesta llei en l'exercici de les seves competències, com ara en matèria urbanística i d'activitats, camins rurals i infraestructures locals, medi ambient, residus i recursos hídrics, mercats municipals i fires, o escorxadors. Així mateix podran dur a terme polítiques de foment de la producció local, de l'ecològica i de la venda de proximitat, incloent-hi la procedent de cooperatives i, en general, totes les iniciatives que resultin d'interès per al món rural en el terme.

Els ajuntaments hauran de prioritzar l'adjudicació dels espais dels mercats municipals, fires i llocs que no siguin establiments comercials permanents als titulars d'explotacions agràries registrats en el registre de venda directa.

Article 20. Activitat de foment

1. D'acord amb l'article 73 de la Llei Orgànica 1/2007, de 28 de febrer, de reforma de l'Estatut d'Autonomia de les Illes Balears, correspon als consells insulars, en col·laboració amb el Govern i l'Administració de la comunitat autònoma de les Illes Balears, en el marc de la política agrària comuna i de la competència de l'Estat sobre les bases i la coordinació de la planificació econòmica, l'activitat de foment i la fixació de polítiques pròpies en les matèries objecte d'aquesta llei, en l'àmbit insular, sens perjudici de les competències del Govern i de l'Administració de la comunitat autònoma de les Illes Balears a què es refereix l'apartat 2 de l'article 18 anterior i de la fixació de polítiques comunes a totes les illes per mitjà dels instruments corresponents.

2. No obstant el que disposa l'apartat 1 anterior, i d'acord amb l'article 115 de l'Estatut d'Autonomia de les Illes Balears, el Govern i l'Administració de la comunitat autònoma de les Illes Balears, per si mateixos o per mitjà dels seus organismes del sector públic instrumental, han de gestionar les ajudes amb fons europeus i estatals. Per als fons que estiguin cofinançats per la comunitat autònoma es poden establir requisits o condicions addicionals als de la legislació estatal o europea.

El Govern i l'Administració de la comunitat autònoma de les Illes Balears han de preveure, en els pressuposts propis, les dotacions econòmiques necessàries per atendre el cofinançament de les previsions que estableixen tant la política agrària comuna com la legislació de l'Estat i els plans de desenvolupament rural, i consignar-hi les previsions econòmiques oportunes amb aquesta finalitat.

Article 21. Relacions entre l'Administració de la comunitat autònoma de les Illes Balears i els consells insulars

Les relacions entre l'Administració de la comunitat autònoma de les Illes Balears i els consells insulars es regeixen pels principis que estableix la legislació bàsica de l'Estat, i especialment pels de lleialtat institucional, cooperació i coordinació.

Article 22. Cooperació o col·laboració interadministrativa

1. L'Administració de la comunitat autònoma de les Illes Balears i els consells insulars poden establir mecanismes de col·laboració o cooperació de conformitat amb la Llei 39/2015, d'1 d'octubre, del procediment administratiu comú de les administracions públiques; els articles 77 a 85 de la Llei 3/2003, de 26 de març, de règim jurídic de l'Administració de la comunitat autònoma de les Illes Balears; i els articles 5.2, 46, 47 i 48 de la Llei 8/2000, de 27 d'octubre, de consells insulars.

2. En particular, el Govern i l'Administració de la comunitat autònoma de les Illes Balears i, si escau, els organismes públics competents i els consells insulars, a fi d'articular la cooperació i la col·laboració interadministratives, poden, entre d'altres:

- a) Subscriure convenis de col·laboració.
- b) Acordar plans i programes d'actuació conjunta.
- c) Crear consorcis o societats mixtes.

Article 23. Coordinació interadministrativa

1. Sense perjudici de la coordinació general a què es refereix l'article 24 de la Llei 8/2000, de 27 d'octubre, de consells insulars, i d'acord amb el que disposen els apartats 2 i 3 de l'article 72 de l'Estatut d'Autonomia de les Illes Balears en relació amb l'article 31 de la Llei de consells insulars, el Govern de les Illes Balears pot coordinar l'actuació dels consells insulars amb relació a l'exercici de la competència transferida en matèria d'agricultura, en les circumstàncies i per mitjà dels instruments que preveu la mateixa Llei de consells insulars.

2. En particular, l'actuació dels consells insulars s'ha de coordinar, preferentment, per mitjà dels instruments següents:

- a) Directrius de coordinació, en els termes de l'article 32 de la Llei de consells insulars.
- b) Plans i programes sectorials en els termes que preveu l'article 3 de la Llei 8/1999, de 12 d'abril, d'atribució de competències als consells insulars de Menorca i d'Eivissa i Formentera en matèria d'agricultura, ramaderia, pesca i artesanía.
- c) La Conferència Sectorial de Consellers Competents en Matèria Agrària.

Article 24. Conferència Sectorial de Consellers Competents en Matèria Agrària

1. La Conferència Sectorial de Consellers Competents en Matèria Agrària dels consells insulars i de l'Administració de la comunitat autònoma de les Illes Balears és l'òrgan de cooperació i coordinació en matèria agrària i agroalimentària de la comunitat autònoma de les Illes Balears en matèries o assumptes d'interès comú.

2. La Conferència Sectorial de Consellers Competents en Matèria Agrària està formada pel conseller competent en matèria agrària de la comunitat autònoma de les Illes Balears, que la presideix, i els consellers competents en matèria agrària de cada un dels consells insulars.

3. El règim i el reglament intern de la Conferència Sectorial de Consellers Competents en Matèria Agrària s'han d'establir en el si del mateix òrgan.

CAPÍTOL II

ELS ÒRGANS COL·LEGIATS DE CONSULTA I ASSESSORAMENT

Article 25. Denominació

Els òrgans col·legiats de consulta i assessorament en matèria agrària i forestal són:

- a) Els consells agraris insulars.
- b) El Consell Agrari Interinsular.
- c) El Consell Forestal Interinsular de les Illes Balears.
- d) Els consells agraris locals.

Article 26. Els consells agraris insulars

1. Els consells agraris insulars són òrgans de consulta i assessorament en l'exercici de les competències en matèria agrària de cada un dels consells insulars.

2. Els consells insulars, a proposta del conseller insular competent en matèria agrària, han de determinar la composició, les funcions i el règim de funcionament del consell agrari insular respectiu. En tot cas, les organitzacions professionals agràries que representin el sector, ho faran de forma proporcional a la seva representativitat a cada illa, que es definirà mitjançant un procés electoral.

3. Cada consell agrari insular pot proposar que s'incloguin en l'ordre del dia del Consell Agrari Interinsular els assumptes que vulgui que siguin tractats en política agropecuària d'àmbit balear o estatal.

Article 27. El Consell Agrari Interinsular

1. El Consell Agrari Interinsular és un òrgan de consulta i assessorament en l'exercici de les competències en matèria agrària de la conselleria competent de l'Administració de la comunitat autònoma de les Illes Balears i del seu titular.

2. Són funcions del Consell Agrari Interinsular:

- a) Actuar com a òrgan de coordinació entre els consells agraris insulars i la conselleria competent en matèria agrària del Govern de les Illes Balears i com a òrgan d'assessorament al conseller en les qüestions de caràcter agrari que aquest li traslladi.
- b) Elaborar els estudis, els informes i els dictàmens relatius a assumptes d'especial interès que li encomani el conseller. Els informes o dictàmens que s'emetin no tenen caràcter vinculant.
- c) Ser oït en relació amb els projectes de disposicions de caràcter general que promogui la conselleria competent en matèria agrària del Govern de les Illes Balears, a judici del conseller, com també en relació amb els plans d'actuació anuals de la conselleria.
- d) Informar la conselleria competent sobre la situació del sector agrari, i també sobre el grau d'eficàcia assolit per les mesures que hagi adoptat la conselleria.
- e) Prestar col·laboració per a l'elaboració de l'Estratègia Balear del Coneixement Agrari en els termes que estableix el Consell de Govern.

- f) Proposar a la conselleria competent qualsevol tipus d'iniciativa o suggerir mesures per a la millora del sector agrari.
- g) Prestar la col·laboració que sol·liciti el conseller en la preparació i l'execució de la política agrària de la comunitat autònoma.
- h) Qualsevol altra funció que li sigui conferida pel conseller competent en matèria d'agricultura del Govern de les Illes Balears.
- i) Prestar col·laboració a la conselleria competent en les mesures que s'adoptin per tal d'avançar cap a la sobirania alimentària.

3. El Consell Agrari Interinsular ha d'elaborar el reglament de funcionament intern que ha de definir la composició del consell, el qual ha de ser aprovat per mitjà d'una resolució del conseller competent en matèria d'agricultura del Govern de les Illes Balears.

Article 28. Consell Forestal Interinsular de les Illes Balears

1. Amb l'objecte de facilitar la participació social i la representació del sector forestal en la programació, el desenvolupament i la promoció de les polítiques forestals en l'àmbit de la comunitat autònoma de les Illes Balears, es crea el Consell Forestal Interinsular de les Illes Balears com a òrgan d'interlocució, consulta i suport de l'administració forestal autonòmica.

2. El Consell s'ha de reunir almenys una vegada l'any i ha d'establir una via de comunicació i cooperació recíproca entre l'administració i els col·lectius interessats en l'àmbit forestal que permeti a la societat expressar les iniciatives, els suggeriments i les demandes en aquesta matèria.

3. El Consell de Govern, a proposta del conseller competent en matèria de forests, ha de regular mitjançant un decret la composició i el funcionament del Consell Forestal Interinsular de les Illes Balears.

Article 29. Els consells agraris locals

Els ajuntaments podran constituir consells agraris locals com a òrgans d'assessorament i consulta del municipi.

TÍTOL III LA PRODUCCIÓ AGRÀRIA

CAPÍTOL I DISPOSICIONS COMUNES

Article 30. Règim jurídic

La producció agrària a les Illes Balears, que comprèn la producció agrícola i ramadera i l'aprofitament forestal, es regeix per la normativa comunitària, la de l'Estat, aquesta llei i la legislació sectorial que hi sigui aplicable.

Article 31. Principis de la producció agrària

Les administracions públiques, i en especial les competents en matèria agrària, han de vetllar perquè la producció i l'activitat agrària s'atenguin als principis que s'indiquen a continuació, entre d'altres:

- a) La producció d'aliments segurs i de qualitat, adaptats a les demandes del mercat.
- b) La viabilitat econòmica i la responsabilitat social.
- c) Les bones pràctiques agràries, la sostenibilitat ambiental, la conservació del paisatge rural i el foment de les actuacions i les mesures agroambientals destinades a prevenir la lluita contra l'erosió i la mitigació i l'adaptació al canvi climàtic, i especialment les que contribueixin a una retenció major de CO₂.
- d) La sobirania alimentària, la seguretat alimentària, la sanitat vegetal i el benestar i la sanitat animal.
- e) El foment de les explotacions agràries basades en la figura del pagès professional, com a element fonamental del procés de producció agrària.
- f) El foment d'una igualtat d'oportunitats real entre dones i homes al sector agrari.
- g) El foment de la producció local i, en especial, l'ecològica, de la producció diferenciada i dels diversos signes distintius de qualitat.
- h) El foment i la conservació dels recursos genètics vegetals i animals de les Illes Balears.
- i) El foment de les energies renovables i les noves tecnologies.
- j) El foment de la biotecnologia, la investigació i el coneixement en el sector agrari.
- k) El foment de les agrupacions de productors per facilitar la implantació d'innovacions i el desenvolupament d'accions per a la millora de la sanitat, la seguretat, la qualitat i la sostenibilitat de la producció agrària.
- l) El control i l'optimització dels mitjans o els instruments de la producció agrària, a fi de gestionar racionalment les explotacions, amb l'execució de programes de formació per a, entre d'altres qüestions, la gestió adequada dels recursos naturals i una gestió òptima i valorització adequada dels residus generats durant la producció agrària.
- m) La preservació de la ingerència, per contaminació d'organismes genèticament modificats, sobre els recursos genètics vegetals de les Illes Balears i els elements distintius dels cultius propis, i també en la producció agrària ecològica.
- n) El foment de tècniques d'elaboració de productes destinats a la cadena alimentària humana que prescindixin d'organismes genèticament modificats o que no utilitzin cap producte que en derivi o els contengui.

Article 32. Planificació

1. Els consells insulars, d'acord amb els principis a què es refereix l'article anterior, poden elaborar plans estratègics per a diferents produccions agràries, sens perjudici de l'article 58.3 de l'Estatut d'Autonomia de les Illes Balears.

2. L'Administració de la comunitat autònoma, per mitjà de la conselleria competent en matèria agrària, pot aprovar plans, programes i campanyes relatius a la política agrària comuna, finançats o cofinançats amb fons de la Unió Europea, de l'Administració General de l'Estat i de la comunitat autònoma mateix, d'àmbit autonòmic o suprainsular o que desenvolupin plans o programes comunitaris o estatals.

Article 33. Control de la cadena agrària i agroalimentària

1. El Govern de les Illes Balears, a proposta conjunta dels consellers competents en matèria agrària, de sanitat i de consum, ha de promoure les mesures adequades amb

l'objecte de millorar el control de tota la cadena agrària i agroalimentària, des del productor al consumidor, i, si escau, unificar-la.

2. D'acord amb la normativa comunitària d'higiene i seguretat alimentària i amb la Llei 12/2013, de 2 d'agost, de mesures per millorar el funcionament de la cadena alimentària, el Govern de les Illes Balears, a proposta de les organitzacions agràries i unions de cooperatives, ha d'instar les autoritats competents perquè regulin les excepcions, les adaptacions i les exclusions corresponents en matèria de producció, elaboració i comercialització agroalimentària.

CAPÍTOL II

EL RÈGIM HÍDRIC DE LES EXPLOTACIONS AGRÀRIES

Article 34. Caràcter estratègic del sector agrari i vinculació de la planificació hidrològica

1. La planificació hidrològica de les Illes Balears ha de tenir en compte el caràcter estratègic del sector agrari en l'economia productiva, en el manteniment del medi rural i en la conservació del medi ambient.

2. La planificació esmentada, d'acord amb els recursos hídrics disponibles i l'ordre de prioritats que estableix la legislació en matèria d'aigua, ha de tenir en compte les necessitats hídriques de les explotacions agràries de les Illes Balears. Així mateix, ha de fomentar la modernització dels sistemes de reg, la reutilització de les aigües, l'aprofitament d'aigües pluvials, l'aplicació de pràctiques contra la contaminació difusa i l'ús eficient de l'aigua en l'agricultura.

3. En cas de coincidència de procediments per autoritzar usos agraris i usos no agraris i de dificultats per a l'accés a aigua, s'autoritzaran o es faran les concessions dels usos agraris de forma prioritària sobre els usos no agraris de caràcter condicionat.

Article 35. Foment de la reutilització d'aigües regenerades

1. L'ús agrari és prioritari en la reutilització de les aigües regenerades per sobre de la resta d'usos. La planificació hidrològica ha de fomentar la reutilització de les aigües regenerades, amb la qualitat adequada per a l'activitat agrària, sempre que la naturalesa del cultiu i les condicions de la comercialització ho permetin.

2. Les administracions públiques competents en matèria agrària, en col·laboració amb l'administració hidràulica, han de fomentar, en els casos que sigui possible, l'ús d'aigües regenerades amb la qualitat suficient per a fins agraris.

CAPÍTOL III

ENERGIES RENOVABLES EN LES EXPLOTACIONS AGRÀRIES

Article 36. Energies renovables

1. Les administracions públiques de les Illes Balears, especialment les competents en matèria d'energia i d'agricultura, han de fomentar la integració de les energies renovables en l'estructura productiva de les explotacions agràries, i han d'establir les condicions jurídiques i socioeconòmiques necessàries per fomentar i comercialitzar les energies renovables, amb les mesures correctores, protectores o compensatòries que en minimitzin els impactes ambientals.

2. S'entén per *energia renovable*, entre d'altres, l'energia solar, tant la fotovoltaica com la termosolar; l'eòlica; la biomassa, tant agrària, de poda, com forestal; i també els sistemes d'emmagatzematge i gestió de l'energia renovable.

3. Els ajuts públics en matèria d'energies renovables que estableixi l'Administració de la comunitat autònoma de les Illes Balears han de prioritzar aquestes energies en les explotacions agràries preferents o en les associacions d'explotacions agràries constituïdes com a preferents.

4. En les autoritzacions d'electrificació noves s'ha de prioritzar l'ús d'energies renovables.

CAPÍTOL IV **DISPOSICIONS RELATIVES ALS PRODUCTES, SUBPRODUCTES I ENVASOS** **D'ORIGEN AGRARI I ALS FEMS**

SECCIÓ 1a DISPOSICIONS RELATIVES ALS PRODUCTES DERIVATS, ENVASOS I RESIDUS GENERATS EN EXPLOTACIONS AGRÀRIES I AGROALIMENTÀRIES

Article 37. L'aprofitament circular de recursos i nutrients

1. S'ha de fomentar l'economia circular i l'aprofitament de recursos orgànics i de nutrients.

2. Les administracions competents en matèria agrària han d'elaborar protocols i normes per al compostatge a les explotacions agràries de restes orgàniques vegetals, que garanteixin l'obtenció de matèria orgànica i nutrients mitjançant sistemes que tinguin un maneig ambientalment adequat dels materials aprofitats. En el cas de les activitats de compostatge de restes vegetals que procedeixin de poders de jardineria o de restes de cuines comercials, la conselleria competent en matèria de residus les haurà d'haver autoritzat prèviament i hauran de disposar d'un pla de gestió d'aquestes restes.

Article 38. Productes derivats d'origen agrari⁵

1. Tenen la consideració de productes derivats d'origen agrari o agroalimentari, i no de subproductes o residus, els que s'obtenen en els processos agraris o agroalimentaris de transformació, la finalitat dels quals no sigui obtenir aquest producte i hagin de tenir un ús agrari, com ara els productes derivats de l'elaboració d'oli, de vi, de productes hortofructícoles, lactis i d'altres, inclosos els excedents i els rebuigs de la producció agrària o agroalimentària.

2. Els productes derivats dels processos agraris o agroindustrials es poden utilitzar per a usos agraris, i en concret per al compostatge, la fertilització i l'alimentació animal, llevat que l'administració pública competent en matèria agrària disposi expressament el contrari perquè consideri que hi ha un risc sanitari o ambiental. S'han de respectar les limitacions relatives a quantitats i terminis d'aplicació de cada tipus de producte derivat, que s'han de gestionar a l'explotació mateixa, tancant el cicle, o bé se n'ha de demostrar la destinació final.

⁵ Vid. acords esmentats en la nota 1.

3. Reglamentàriament s'han d'establir les condicions d'ús agrari dels productes derivats de l'elaboració d'oli, vi i lactis, sens perjudici que també se'n puguin establir per a altres productes.

Article 39. Residus d'envasos de productes fitosanitaris i altres envasos d'àmbit agrícola⁶

Els envasos de productes fitosanitaris comercials, industrials o particulars i altres envasos d'àmbit agrícola no comercials o industrials, s'han de gestionar per mitjà d'un sistema integrat de gestió o un sistema de dipòsit de devolució i retorn d'envasos d'acord amb la Llei 11/1997, de 24 d'abril, d'envasos i residus d'envasos, i la normativa que la desplega.

Article 40. Altres residus no perillosos generats en explotacions agràries

1. Els consells insulars han d'incloure en la planificació sectorial en matèria de residus previsions relatives a la gestió correcta i la destinació dels residus no perillosos procedents del sector agrari, com poden ser els plàstics d'hivernacle o d'una altra procedència (tubs de reg, sistemes de degoteig, etc.); de la llista europea de residus (LER 01 02 04) o d'embalatges comercials o industrials no sotmesos a la Llei estatal 11/1997, de 24 d'abril, d'envasos i residus d'envasos (LER 15 01 01, 15 01 02 i 15 01 03), i d'altres del mateix subcapítol. La planificació ha de tenir en compte la importància estratègica del sector agrari i valorar com a prioritàries les opcions més sostenibles econòmicament i ambientalment.

2. Els residus no perillosos provinents del manteniment de maquinària o instal·lacions, com ara els pneumàtics fora d'ús (LER 16 01 03), s'han de gestionar d'acord amb la normativa específica i les previsions dels instruments de planificació de residus de les Illes Balears.

3. En la planificació s'ha de tenir en compte l'aplicació de la jerarquia de residus que fixen l'article 4 de la Directiva marc de residus (98/2008/CE) i la Llei 22/2011, de 28 de juliol, de residus i sòls contaminats, que la transposa.

Article 41. Gestió dels residus amb característiques de perillositat

1. El Govern i l'Administració de la comunitat autònoma de les Illes Balears han d'incloure en la planificació sectorial previsions relatives a la gestió correcta dels residus perillosos de procedència agrària, entre els quals han de figurar, entre d'altres, els següents:

- a) Les restes de productes agroquímics que contenguin substàncies perilloses (LER 02 01 08*).
- b) Les restes del tractament o la prevenció de malalties d'animals (LER subcapítol 18 02 i Decret 136/1996, de 5 de juliol, d'ordenació dels residus sanitaris a la comunitat autònoma de les Illes Balears).
- c) Els olis de taller i altres residus procedents de la reparació i el manteniment de maquinària (LER capítol 13).
- d) Els acumuladors i les bateries (LER subcapítol 16 06).

⁶ Vid. acords esmentats en la nota 1.

2. L'apartat 1 anterior s'entén sens perjudici de la gestió per mitjà de gestors privats, degudament autoritzats d'acord amb la Llei 22/2011, de 28 de juliol, de residus i sòls contaminats.

SECCIÓ 2a DISPOSICIONS RELATIVES ALS RESIDUS D'ORIGEN ANIMAL

Article 42. Gestió de subproductes d'origen animal no destinats al consum humà

1. Els titulars de les explotacions ramaderes, propietaris o posseïdors de subproductes d'origen animal no destinats al consum humà (SANDACH) generats en l'activitat ramadera, inclosos els animals morts, estan obligats a gestionar-los correctament, amb les condicions de manipulació, trasllat o valorització que fixen les normatives comunitària, nacional de transposició i autonòmica, i són responsables dels costos que se'n derivin.

2. Els operadors del sector a què es refereix l'apartat 1, per dur a terme l'activitat, han d'estar inscrits en els registres administratius corresponents.

3. L'Administració de la comunitat autònoma de les Illes Balears, en col·laboració amb els consells insulars, ha de promoure el desenvolupament de les infraestructures públiques i, si escau, privades, necessàries per al tractament dels subproductes d'origen animal no destinats a consum humà amb la directriu general de reduir els costos del tractament per als agricultors i ramaders, i assegurar el tractament ambiental adequat.

SECCIÓ 3a DISPOSICIONS RELATIVES ALS FEMS

Article 43. Producció, emmagatzematge, gestió i ús

La producció, l'emmagatzematge, el transport i la gestió dels fems, tant dels sòlids com dels líquids o purins, i també l'ús d'aquests com a esmena o fertilitzant, en l'àmbit de la comunitat autònoma de les Illes Balears, s'han d'ajustar a aquesta llei. En aquest cas no tenen la consideració de residus. Quan aquests fems tinguin per destí instal·lacions que no siguin explotacions agràries serà d'aplicació la Llei 22/2011, de 28 de juliol, de residus i sòls contaminats.

Article 44. Definicions

Als efectes d'aquesta llei, s'han d'atendre les definicions de l'apartat 2 de l'annex que s'hi conté.

Article 45. Producció

1. La producció de fems a les explotacions ramaderes de les Illes Balears es calcula d'acord amb les quantitats i els paràmetres a què fa referència la taula 1 de l'annex d'aquesta llei.

2. No obstant el dispostat a l'apartat 1 anterior i a l'annex d'aquesta llei, les administracions públiques competents en matèria agrària, a sol·licitud de la persona titular de l'explotació, poden establir fonamentadament quantitats i paràmetres diferents, com a resultat de l'aplicació de millores tècniques disponibles en l'explotació ramadera.

Article 46. Emmagatzematge

1. Les explotacions ramaderes han de disposar d'un sistema d'emmagatzematge de fems que s'ajusti a les condicions i a la capacitat que estableix l'apartat 4 de l'annex d'aquesta llei.

2. Malgrat el que estableix l'apartat 1 anterior, les explotacions agràries poden disposar d'un femer temporal sobre el terreny natural, que no té la consideració d'emmagatzematge de fems, que compleixi les condicions a què es refereix l'apartat 4 de l'annex d'aquesta llei.

3. Resta totalment prohibida la connexió de les aigües pluvials als sistemes d'emmagatzematge de fems, siguin sòlids o líquids.

Article 47. Recollida i transport

Els fems s'han de recollir i transportar en les condicions que en garanteixin una gestió adequada sense necessitat de document comercial ni certificat sanitari, llevat que les administracions públiques competents en matèria agrària disposin altrament.

Article 48. Gestió

1. Els fems produïts en una explotació ramadera poden ser gestionats:

- a) Pel titular de l'explotació ramadera, com a fertilitzant o esmena dels terrenys de l'explotació pròpia o d'altres explotacions.
- b) Mitjançant la cessió directa al titular d'una explotació agrària en la qual no s'han generat els fems, per utilitzar-los-hi com a fertilitzant o esmena.
- c) Mitjançant la cessió a un gestor de fems.
- d) Mitjançant qualsevol altre sistema que prevegi la legislació vigent.

2. Els gestors de fems estan obligats a:

- a) Complir la normativa vigent en matèria de subproductes d'origen animal i productes derivats no destinats al consum humà i estar inscrits en el Registre general d'establiments, plantes i explotadors que preveu la normativa estatal.
- b) Disposar, si escau, d'instal·lacions d'emmagatzematge que s'ajustin a les condicions que s'estableixin reglamentàriament.
- c) Distribuir els fems com a fertilitzant o esmena o, si escau, acreditar-ne documentalment la gestió correcta.

Article 49. Utilització

1. Els fems produïts en una explotació ramadera es poden emprar com a fertilitzant o esmena del sòl, sense que en cap cas no tinguin la consideració de residus si s'utilitzen en la forma que estableix aquesta llei.

2. La utilització de fems com a fertilitzant o esmena del sòl no està subjecta a l'autorització administrativa, encara que ha de constar en el pla de producció i gestió a què es refereix l'article següent.

Article 50. Pla de producció i gestió

1. El titular d'una explotació agrària, llevat que es tracti d'una explotació ramadera reduïda a què es refereix l'apartat 2.f) de l'annex d'aquesta llei, està obligat a presentar un pla de producció i gestió dels fems de l'explotació.

2. El pla de producció i gestió ha de tenir el contingut mínim que estableix l'apartat 6 de l'annex esmentat.

3. El titular de l'explotació ha de comunicar el pla a l'administració pública competent en matèria agrària, als efectes que preveu l'article 69 de la Llei 39/2015, d'1 d'octubre, del procediment administratiu comú de les administracions públiques, que el comprometen a mantenir el compliment de les previsions del pla durant el període de temps inherent a l'exercici de l'activitat o fins a l'actualització o la revisió corresponents.

4. La presentació del pla té caràcter indefinit, llevat del cas de modificacions essencials, i té com a efecte immediat el permís per executar les mesures i les actuacions que s'hi preveuen des del dia que es presenta, sens perjudici de les facultats de comprovació, control i inspecció de l'administració pública competent en matèria agrària.

5. El titular de l'explotació ramadera i el gestor dels fems han de comunicar a l'administració pública competent en matèria agrària qualsevol modificació substancial de les dades que figuren en el pla, i també el cessament o el canvi d'activitat. S'entén per modificació essencial la que representa una variació de la superfície disponible, del volum de fems o de la quantitat de nitrogen generada o gestionada superior a un 25 % respecte del que figura en el pla.

6. Els titulars d'explotacions ramaderes i els gestors de fems han de tenir una còpia del pla vigent a disposició de l'administració.

Article 51. Llibre de producció i gestió dels fems

1. El titular de l'explotació ramadera que generi els fems, l'explotació que els utilitzi com a fertilitzant o esmena i el gestor de fems han de tenir un llibre de producció i gestió dels fems, permanentment actualitzat i a disposició de l'administració, i conservar-lo durant tres anys després de la darrera anotació, fins i tot en el cas que cessi l'activitat.

2. Sens perjudici de l'apartat 1 anterior, les explotacions ramaderes amb un factor agroambiental inferior a les aportacions màximes de nitrogen establertes per a cada zona que tinguin un pla de producció i gestió presentat d'acord amb l'article 50 d'aquesta llei i una dimensió inferior a 20 UBG, estan eximides de disposar del llibre de producció i gestió dels fems.

3. El llibre de producció i gestió dels fems ha de tenir el contingut mínim a què es refereix l'apartat 7 de l'annex esmentat.

CAPÍTOL V LA PRODUCCIÓ AGRÍCOLA

Article 52. Línies d'actuació

En l'àmbit de la producció agrícola, i d'acord amb els principis que recull l'article 31 d'aquesta llei, s'han de seguir les línies d'actuació següents:

- a) Fomentar iniciatives per a la gestió correcta i sostenible dels cultius agrícoles.
- b) Crear i mantenir una xarxa agrometeorològica a les Illes Balears.
- c) Fomentar l'ús de llavors i plantes certificades, i en especial de les varietats locals.

- d) Fomentar la fertilització racional dels cultius amb els productes orgànics i inorgànics que permet la legislació vigent, racionalitzant l'ús de fertilitzants en els programes establerts per a les zones vulnerables.
- e) Promoure el control i l'ús racional dels productes fitosanitaris en les condicions adequades per a la preservació de la salut dels productors i consumidors, i la sostenibilitat dels ecosistemes agraris i forestals.
- f) Promoure campanyes de subministraments de mitjans de producció agraris, entre d'altres, de productes fitosanitaris, d'adobs i de llavors.
- g) Portar un seguiment de l'evolució de la renda agrària i dels resultats econòmics de les explotacions en els diversos subsectors agrícoles i ramaders.
- h) Fomentar les agrupacions de defensa vegetal amb la finalitat de millorar la sanitat dels vegetals i els productes vegetals i de prestar serveis de gestió, assistència i transferència tecnològica.
- i) Fomentar l'adquisició de maquinària agrària d'ús comú i establir programes d'inspecció tècnica i control de característiques per millorar el rendiment del sòl i prevenir riscos laborals en l'activitat agrària.
- j) Fomentar l'ús d'energies renovables amb la finalitat d'estalviar costos de producció, augmentar les rendes agràries i aconseguir una pràctica agrària sostenible.
- k) Fomentar la producció agrària de les Illes Balears i, en especial, l'ecològica i els productes específics de les Illes Balears, potenciant l'ús de les tecnologies alternatives que permetin una millora de les tècniques de control integrat de les plagues.
- l) Fomentar la recuperació agrària de terres abandonades.
- m) Fomentar les actuacions i mesures agroambientals destinades a prevenir la lluita contra l'erosió, la mitigació i l'adaptació al canvi climàtic i la captació de CO₂.
- n) Impulsar mesures tributàries per afavorir la recuperació i la producció adequada de les terres de cultiu i prioritzar els usos propis del sòl rústic per sobre dels atípics.
- o) Fomentar el consum de proximitat, la venda directa i els circuits curts de comercialització.
- p) Fomentar les explotacions comunitàries de la terra per mitjà de fórmules associatives, cooperatives i societats agràries de transformació, i també el foment de les agrupacions o les organitzacions de productors.
- q) Evitar la contaminació per organismes genèticament modificats dins l'àmbit de les Illes Balears.
- r) Fomentar la modernització de les pràctiques agrícoles per optimitzar l'aprofitament dels recursos hídrics.

Article 53. Llavors i productes fitosanitaris

1. Quant a llavors i plantes de viver, s'ha de fomentar l'ús de materials vegetals de multiplicació amb una qualitat oficialment controlada i certificada, d'acord amb la normativa, amb l'objectiu de millorar la producció agrària i la sanitat vegetal.

2. S'ha de promoure el control i l'ús racional dels productes fitosanitaris per garantir la sostenibilitat dels ecosistemes agraris i forestals i assegurar que s'apliquen en condicions correctes, preservant la salut dels aplicadors i els consumidors, i que se'n gestionen adequadament els envasos buits.

3. L'administració agrària té, entre d'altres, les funcions següents:
- Protegir les varietats locals com a patrimoni que són de les Illes Balears i garantir-ne el coneixement per mitjà de la creació d'un catàleg de varietats locals d'interès agrari. El catàleg ha de ser creat i regulat reglamentàriament.
 - Fomentar el manteniment, la conservació, la millora, l'intercanvi i la venda d'aquestes varietats.
 - Introduir les varietats locals als projectes de recerca, desenvolupament i innovació amb la finalitat de seleccionar-les, millorar-les i reproduir-les, i optimitzar-ne la rendibilitat.
 - Reglamentar l'ús, l'intercanvi i la venda de les llavors pròpies de varietats tradicionals i autòctones.
 - Crear un registre de proveïdors de varietats locals.

Article 54. Adobs i manteniment de la fertilitat del sòl

1. Les administracions autonòmica, insular i local han de garantir la conservació del sòl rústic amb valor agrícola i ramader tant pel valor agronòmic com per la importància en la garantia de la conservació de la biodiversitat i del paisatge i de la protecció contra la desertització i l'erosió.

2. Les administracions autonòmica, insular i local han de fomentar pràctiques que contribueixin a millorar la fertilitat del sòl, l'estructura i el contingut en matèria orgànica. Es prioritzarà el compostatge per a ús agrari per sobre de la resta de valoritzacions de la fracció orgànica dels residus sòlids urbans, dels llots de les estacions depuradores de les aigües residuals i de les podes.

3. L'actuació en matèria d'adobs de les administracions públiques competents en matèria agrària ha d'estar dirigida cap a l'objectiu de fomentar l'ús dels adobs orgànics, com els fems o els composts produïts a les Illes Balears, i d'aconseguir les condicions necessàries per aplicar les exigències tècniques necessàries sobre composició, definició, denominació, identificació i envasament, amb la finalitat de salvaguardar els interessos de tots els agents de la cadena de producció i comercialització dels consumidors i del medi ambient, i els recursos hídrics. Les administracions fomentaran la utilització racional de l'adobat, el suport i assessorament en bones pràctiques de fertilització.

Article 55. Aplicació de llots de depuració als sòls amb fins agraris

1. Queden sotmeses al règim d'autorització administrativa per la conselleria competent en matèria de residus, qualsevol aplicació de llots de depuració als sòls amb fins agraris, i per tant les persones físiques o jurídiques responsables de les operacions de la seva aplicació.

2. Aquesta autorització administrativa resta vinculada a l'informe preceptiu i vinculant de l'administració competent en matèria d'agricultura, que s'ha de pronunciar sobre la idoneïtat de la parcel·la com a receptora dels llots de depuració. Aquesta administració serà la responsable d'efectuar les anàlisis de sòls, d'acord amb el que estableix l'annex IIB del Reial Decret 1310/1990, de 29 d'octubre, pel qual es regula la utilització dels llots de depuració al sector agrari. Portarà el seguiment de les parcel·les receptores, en les quals pot establir condicionants previs, així com requisits relatius als tractaments previs dels llots, els volums i les èpoques d'aplicació i, en aquells casos en els quals s'estimi oportú limitar-ne o prohibir-ne l'aplicació.

3. L'administració competent en matèria d'agricultura durà un registre de l'aplicació dels llots de depuració al sòl amb fins agraris i subministrarà al Ministeri de Medi Ambient, Agricultura i Pesca la informació necessària sobre la utilització dels llots tractats destinats a l'activitat agrària d'acord amb el que estableix el Reial Decret 1310/1990, de 29 d'octubre, pel qual es regula la utilització dels llots de depuració al sector agrari.

4. Les persones físiques o jurídiques responsables d'aquestes aplicacions hauran de tenir l'autorització corresponent de la conselleria competent en matèria de residus com a gestors de residus i hauran de comunicar-li prèviament la relació de parcel·les destinatàries, així com els titulars d'aquestes, de manera que aquesta conselleria pugui sol·licitar a la conselleria competent en matèria agrària l'informe que n'acrediti la idoneïtat.

5. S'han d'establir reglamentàriament les condicions d'ús agrari i d'aplicació dels llots de depuració.

Article 56. La sanitat vegetal

1. La sanitat vegetal dels productes agraris s'ha d'articular en el doble vessant de prevenció, per evitar la introducció d'organismes invasors i la propagació dels organismes nocius, i de lluita contra qualsevol tipus de plagues i malalties que afecten els vegetals i els productes vegetals de la comunitat autònoma de les Illes Balears.

2. Els consells insulars, en els àmbits territorials respectius, han de crear una xarxa de vigilància fitosanitària que integri un conjunt d'actuacions orientades a la recollida i l'anàlisi de la informació disponible sobre assumptes fitosanitaris, que possibiliti la detecció primerenca i l'avaluació de riscos en el territori insular de les plagues, de les malalties i d'altres agents nocius no parasitaris que puguin afectar els vegetals i els productes vegetals, i que permeti adoptar mesures de control i prendre decisions per prevenir-les, evitar-ne la possible propagació i possibilitar-ne l'eradicació, quan aquesta sigui factible, d'acord amb la normativa sectorial aplicable.

3. El Govern de les Illes Balears pot coordinar l'actuació dels consells insulars, en relació amb la xarxa de vigilància fitosanitària, en les circumstàncies i per mitjà dels instruments a què es refereix l'article 23.2 d'aquesta llei.

4. L'administració competent en matèria agrària, en el marc de les seves competències, pot establir mesures que garanteixin que el material vegetal o substrats que siguin susceptibles de ser portadors o hostes d'organismes invasors n'estiguin lliures.

Article 57. Vigilància i comunicació de l'estat fitosanitari dels cultius

Tots els propietaris i gestors de terrenys, els propietaris de vegetals, ornamentals, forestals, cultius productius o espontanis, i també els agricultors, els silvicultors, els comerciants, els importadors, els professionals i, en general, els titulars de les explotacions agràries i de terrenys a sòl rústic, inclosos els destinats a activitats d'autoconsum o d'oci, els improductius i els silvícoles, i també els importadors, comerciants o professionals de productes agraris o altres superfícies amb coberta vegetal, han d'exercir les activitats en el marc de la normativa sobre sanitat vegetal, i concretament, han de seguir les directrius següents:

- a) Vigilar els seus cultius i terrenys forestals, i facilitar tota la informació sobre l'estat fitosanitari d'aquests quan els ho requereixin els òrgans competents.

- b) Notificar a l'administració pública competent qualsevol aparició atípica d'organismes nocius o de símptomes de malaltia dels vegetals o dels productes vegetals.
- c) Prendre les mesures de control fitosanitari i d'eliminació que estableixi l'administració pública competent en matèria agrària.

CAPÍTOL VI LA PRODUCCIÓ RAMADERA

SECCIÓ 1a DISPOSICIONS GENERALS

Article 58. Caràcter estratègic de la ramaderia

La ramaderia desenvolupada de manera sostenible constitueix una activitat estratègica per a la seguretat alimentària local i per garantir el manteniment dels recursos naturals que la sostenen.

Article 59. Línies d'actuació

En l'àmbit de la producció ramadera, d'acord amb els principis que estableix l'article 31 d'aquesta llei, s'han de seguir les línies d'actuació següents:

- a) Establir les directrius d'actuació en matèria de prevenció, control, lluita i eradicació de les malalties que afecten els animals.
- b) Establir els requisits ambientals que han de complir les explotacions ramaderes ubicades en el territori de les Illes Balears en matèria de producció i gestió de fems i purins per a la utilització agrària.
- c) Garantir al màxim el benestar animal i evitar el sofriment dels animals al llarg de tota la vida.
- d) Fomentar les agrupacions de defensa sanitària per a la millora de la sanitat i el benestar dels animals, i de la qualitat i la seguretat dels productes ramaders.
- e) Fomentar la prestació dels serveis de gestió, assistència i transferència tecnològica ramadera.
- f) Fomentar la producció ramadera de les Illes Balears i, en especial, l'ecològica i els productes específics de les Illes Balears, potenciant l'ús de les noves tecnologies.
- g) Fomentar l'ús de les energies renovables, amb la finalitat d'augmentar les rendes obtingudes mitjançant l'estalvi en els costos de producció.
- h) Fomentar el desenvolupament de programes de millora genètica animal.
- i) Fomentar la conservació i la millora de les races ramaderes autòctones.
- j) Promoure campanyes de subministraments de mitjans de producció ramadera sostenible.
- k) Dur a terme el seguiment i el control de les condicions de la producció ramadera i l'alimentació dels animals.
- l) Promoure l'adaptació de les explotacions ramaderes perquè els sistemes de producció siguin més sostenibles i responguin a les exigències normatives i del mercat.
- m) Implementar sistemes sostenibles econòmicament i ambientalment de manipulació, valorització i eliminació de cadàvers d'animals, residus i

- subproductes derivats de l'activitat ramadera, tenint en compte el fet pluriinsular.
- n) Impulsar els instruments que permetin una millora de la qualitat de les activitats relacionades amb l'obtenció dels productes ramaders.
 - o) Potenciar els programes de foment de la ramaderia extensiva i la silvipasticultura, amb la finalitat de conservar el territori, el paisatge i els ecosistemes.
 - p) Promoure un maneig adequat de l'alimentació animal, fomentant la bona gestió del pasturatge i la prioritització de fórmules alimentàries basades en matèries primeres locals i lliures d'organismes genèticament modificats.

SECCIÓ 2a DISPOSICIONS ESPECÍFIQUES SOBRE LA PRODUCCIÓ RAMADERA

Article 60. Identificació animal

1. Els animals de les explotacions ramaderes han d'estar identificats segons les condicions que estableix la normativa vigent. L'obligació d'identificació correspon a l'entitat titular de l'explotació, a la persona propietària o a la responsable dels animals, en els termes que preveu l'article 7 de la Llei 8/2003, de 24 d'abril, de sanitat animal.

2. Els serveis veterinaris oficials han d'immobilitzar els animals no identificats; fer-los els controls necessaris i, segons els resultats, ordenar-ne la identificació i, si escau, supervisar el sacrifici i l'eliminació dels cadàvers, d'acord amb la normativa vigent.

Article 61. Moviments d'animals

1. Els animals procedents d'una explotació amb destinació a una altra explotació, a una altra unitat productiva de la mateixa explotació, al mercat o a l'escorxador, s'han de moure en les condicions sanitàries i amb la documentació administrativa i sanitària que determini la normativa vigent.

2. El moviment d'animals en contra de la normativa vigent dona lloc a la retenció dels animals i, si escau, a l'aïllament. Un cop se'ls hagin fet els controls administratius i sanitaris necessaris, se'ls ha de regularitzar o, si no és possible, se'ls ha de sacrificar i eliminar, d'acord amb la normativa vigent.

Article 62. Benestar animal

1. De conformitat amb la normativa vigent aplicable, els titulars de l'explotació i els propietaris o els responsables dels animals han de complir les condicions de benestar animal, i especialment:

- a) Disposar d'unes instal·lacions adequades a les necessitats fisiològiques i etològiques de l'espècie i la raça, respectant la normativa aplicable.
- b) Proporcionar als animals una alimentació ajustada a les seves necessitats nutricionals i a les seves preferències alimentàries.
- c) Proporcionar als animals unes condicions de vida que els evitin estrès innecessari, malalties, dolor i por crònica.
- d) Adoptar les mesures necessàries per garantir el benestar dels animals durant el transport o el sacrifici.

2. L'autoritat competent en benestar animal podrà ordenar la retirada dels animals quan es detectin mancances de benestar i no s'esmenin en el termini establert.

3. Els titulars d'explotacions agràries poden utilitzar el material natural resultant de la neteja de les costes, fins i tot la posidònia, per les seves propietats de comoditat i salubritat, com a jaç o llit del ramat. La retirada d'aquest material s'ha de fer d'acord amb la normativa ambiental vigent. També el poden utilitzar, sol o mesclat amb fems o amb altres materials orgànics d'origen agrari, com a fertilitzant o esmena del sòl, de conformitat amb el capítol IV del títol III d'aquesta llei.

Article 63. Alimentació animal

1. Els productes destinats a l'alimentació animal són els pinsos i els farratges propis i adquirits, i les premescles, els additius, les matèries primeres i altres substàncies i productes emprats amb aquesta finalitat; entre d'altres, els productes derivats de la indústria agrària. L'alimentació animal ha de complir les normatives europea i estatal.

2. La política en matèria d'higiene i seguretat dels productes destinats a l'alimentació animal s'ha de basar en un plantejament global i integrat que estableixi les condicions i els mecanismes necessaris per garantir-ne la plena innocuïtat i traçabilitat.

Article 64. Obligacions en matèria de sanitat animal

Els propietaris dels animals són responsables de complir els requisits de sanitat animal, de conformitat amb l'article 7 de la Llei 8/2003, de 24 d'abril, de sanitat animal. Especialment tenen les obligacions següents:

- a) Sufragar els costos de consecució de la sanitat animal, sens perjudici del que, si s'escau, prevegi o disposi l'administració pública competent en matèria agrària en el cas de campanyes oficials de sanejament d'epidèmies o plagues.
- b) Disposar de les instal·lacions necessàries per a una execució correcta dels plans de sanejament que preveu la legislació aplicable.
- c) Col·laborar activament amb els serveis veterinaris en les actuacions relatives a la sanitat dels animals.

Article 65. Races ramaderes autòctones

Les administracions públiques competents en matèria ramadera, d'acord amb els principis generals que estableix aquesta llei, han de fomentar el manteniment, la conservació i la millora de les races autòctones de les Illes Balears, i supervisar i controlar en l'àmbit territorial respectiu les associacions oficialment reconegudes per a la gestió dels llibres genealògics.

Article 66. Mesures per fer efectiu el caràcter estratègic de la ramaderia

Les administracions de les Illes Balears:

- a) Donaran suport al sector per dur a terme estudis de costos i anàlisis de viabilitat de les explotacions.
- b) Donaran suport als escorxadors de les Illes Balears, impulsant que en l'entorn d'aquests es creï una vinculació efectiva entre producció, sacrifici i comercialització.
- c) Impulsaran els distintius de qualitat que puguin emparar les produccions ramaderes de les Illes Balears.
- d) Treballaran per un funcionament transparent dels mercats ramaders, impulsant llotges i fent el seguiment de l'evolució dels preus.

- e) Promoure que la política agrària comunitària i estatal compensi els costos d'alimentació animal a les Illes Balears associats a la insularitat fins a la seva equiparació real als dels conjunt de l'estat.

SECCIÓ 3a⁷
DISPOSICIONS ESPECÍFIQUES SOBRE EL SECTOR EQUÍ

Article 66 bis. Declaració de prioritat estratègica i de coordinació

Derogat

Article 66 ter. Activitat eqüestre

Derogat

**CAPÍTOL VII
GESTIÓ I APROFITAMENT FORESTAL**

Article 67. Concepte de terreny forestal

1. D'acord amb la Llei 43/2003, de 21 de novembre, de forests, s'entén per forest tot aquell terreny on vegetin espècies forestals arbòries, arbustives, de matoll o herbàcies, sigui de manera espontània o procedents de sembra o plantació, que compleixin o puguin complir funcions ambientals, protectores, productores, culturals, paisatgístiques o recreatives.

També tenen la consideració de monts:

- a) Els terrenys erms, roquissars i arenals.
- b) Les construccions i infraestructures destinades al servei de la forest en la qual s'ubiquin.
- c) Els terrenys agrícoles abandonats que hagin adquirit signes inequívocs de la seva condició de forest.
- d) Tot terreny que, sense reunir les característiques descrites anteriorment, s'adscriu a la finalitat de ser repoblat o transformat a l'ús forestal, de conformitat amb la normativa aplicable.
- e) Els enclavaments forestals a terrenys agrícoles amb la superfície mínima de 1.000 m².

2. Les forests, independentment de la seva titularitat, tenen una funció social rellevant, tant com a font de recursos naturals i suport d'activitats econòmiques, com per ser proveïdors de múltiples serveis ambientals, com la protecció del sòl i del cicle hidrològic, la fixació de carboni atmosfèric, el dipòsit de diversitat biològica i com a elements fonamentals; i de la connectivitat ecològica i del paisatge.

Article 68. Titularitat dels aprofitaments forestals

1. Per raó de la seva titularitat el sòl forestal pot ser públic, demanial o patrimonial, o privat.

2. El règim jurídic del sòl forestal públic i privat és el previst a la Llei de forests. Pel que fa al sòl públic, també s'ajustarà a la legislació patrimonial de la comunitat

⁷ Secció afegida per la Llei 7/2024, d'11 de desembre, i posteriorment derogada pel DL 5/2024, de 13 de desembre, ambdues disposicions esmentades en la nota 1.

autònoma i, pel que fa al sòl forestal demanial, l'administració autonòmica podrà establir, reglamentàriament, les activitats que, per la seva intensitat, perillositat o rendibilitat, sotmet a autorització per part de l'administració gestora.

3. Els propietaris de les finques rústiques i, si escau, els titulars de les explotacions agràries, tenen el domini dels recursos i els aprofitaments forestals, fusters o no, presents en l'explotació o la finca, sens perjudici que es puguin cedir a tercers.

Article 69. Concepte i classes d'aprofitaments forestals

1. Són aprofitaments forestals, d'acord amb l'article 6.i) de la Llei 43/2003, de 21 de novembre, de forests, els aprofitaments fusters i llenyosos, inclosa la biomassa forestal, els de suro, pastures, caça, fruits, fongs, plantes aromàtiques i medicinals, els productes apícoles i els altres productes i serveis amb valor de mercat característics de les forests, com defineix l'article 5 de la mateixa Llei de forests.

2. Els aprofitaments forestals són, segons la naturalesa i el tipus:

- a) Productes fusters i llenyosos, que consisteixen en l'extracció i la primera transformació de la tala i la poda d'arbres forestals.
- b) Biomassa forestal, que consisteix en l'aprofitament de massa forestal vegetal per utilitzar-la per produir energia o altres productes.
- c) Productes cinegètics, que consisteixen en l'aprofitament cinegètic d'espècies que es poden caçar d'acord amb la normativa específica.
- d) Altres aprofitaments forestals no fusters, o recursos silvestres, que consisteixen en l'aprofitament d'espècies de fauna i flora, com ara caragols, plantes aromàtiques o medicinals, resines, escorces, càrritx, fulla de garballó, bova, espàrrecs, productes apícoles, pastures, fruits, bolets, tòfones i altres productes micològics i de qualsevol índole similar.

3. Als efectes de l'apartat d) anterior, les espècies silvestres susceptibles d'aprofitament en els vedats de recursos silvestres són les que s'estableixin mitjançant una resolució del conseller competent en matèria de forest.

4. L'aprofitament forestal de productes fusters i llenyosos per a ús domèstic és el que té lloc dins l'explotació agrària, sempre que la quantitat sigui inferior a 10 m³ o a 20 esteris de llenya anuals. Aquest aprofitament queda exceptuat de qualsevol autorització administrativa. Els aprofitaments per a ús domèstic únicament es poden fer de les espècies forestals no protegides i de qualsevol espècie llenyosa de conreu agrícola.

5. En els terrenys que no tenguin la condició de sòl forestal, s'aplicarà aquesta regulació als aprofitaments forestals sense perjudici de l'aplicació de la normativa que els correspongui per les seves característiques agropecuàries.

Article 70. Règim jurídic dels aprofitaments forestals

1. Els aprofitaments forestals dels recursos fusters i llenyosos es regeixen per la legislació de forests i per les disposicions d'aquesta llei que els siguin aplicables, i es duran a terme d'acord amb els instruments de gestió forestal.

2. Els aprofitaments forestals no convertibles en fusta ni llenyosos es regeixen per la legislació de forests i per les disposicions d'aquesta llei, llevat dels aprofitaments cinegètics, que es regeixen per la legislació de caça.

Article 71. Societats o agrupacions de foment forestal

Els titulars d'explotacions agràries i forestals poden crear agrupacions o societats d'aprofitaments forestals, per gestionar-ne adequadament l'explotació en els termes que, si s'escau, s'estableixin reglamentàriament.

Article 72. Planificació forestal

1. El Pla Forestal de les Illes Balears (PFIB) serà el pla director que ha d'organitzar i regir la política forestal balear, en matèria de forests i del sector forestal, d'acord amb les competències autonòmiques sobre els terrenys que tenen la condició legal de forest segons el que estableix la normativa forestal estatal.

2. El PFIB es basarà en els principis de sostenibilitat i bona governança per a la formulació d'una política forestal legítima, eficaç i sostenible, en aplicació dels criteris de multifuncionalitat i de biodiversitat en el marc del procés Forest Europe i els plans o programes forestals estatals.

3. El PFIB desenvoluparà l'estratègia forestal i les prioritats de conservació, gestió, ordenació i millora en matèria forestal mitjançant eixos d'actuació que programaran mesures sobre els espais forestals i el sector forestal de la comunitat autònoma per ser desenvolupades al llarg de tres períodes pressupostaris de la Unió Europea. El PFIB s'haurà de renovar cada vint-i-un anys.

4. Els plans d'ordenació de recursos naturals podran establir limitacions o restriccions al Pla Forestal de les Illes Balears, i la resta de planejaments territorials i urbanístics s'hi hauran d'adaptar, pel que fa a la seva matèria específica.

Article 73. Instruments de gestió forestal sostenible

1. Es defineixen els instruments de gestió forestal sostenible (IGFS) en l'àmbit de les Illes Balears com les eines de planificació forestal que tenen com a objectiu gestionar les forests, tant públiques com privades, de manera sostenible, integrant els aspectes econòmics, socials, ambientals i culturals. D'acord amb la Llei 43/2003, de 21 de novembre, de forests, els instruments de gestió forestal sostenible en l'àmbit de les Illes Balears són:

- a) Els projectes d'ordenació de forests (POF), per a les forests públiques de més de 100 hectàrees de superfície o les forests privades de més de 200 hectàrees.
- b) Els projectes tècnics de gestió de forests (PTGF), per a les forests públiques de menys de 100 hectàrees de superfície o les forests privades de menys de 200 hectàrees.

2. Per desenvolupar adequadament els instruments de gestió forestal sostenible, les entitats gestores de les forests públiques han d'establir plans d'aprofitament i millores anuals (PAM) com a plans successius d'actuació per al desenvolupament anual de l'explotació i la conservació dels recursos forestals que preveuen els instruments de gestió forestal sostenible. Els plans esmentats s'han de comunicar abans de principi d'any a l'administració pública competent en matèria forestal amb la finalitat que es puguin coordinar les actuacions que s'han d'executar en el conjunt del domini públic forestal de les Illes Balears.

3. Les forests privades de més de 100 hectàrees de superfície de terreny forestal a Mallorca i de més de 50 hectàrees a Menorca, Eivissa i Formentera, han de disposar obligatòriament d'un instrument de gestió forestal sostenible aprovat pel conseller competent en matèria forestal abans de 2028, tal com estableix la disposició

transitòria segona de la Llei 43/2003, de 21 de novembre, de forests. Quan els titulars de les explotacions agràries i de les finques rústiques hagin d'executar actuacions silvícoles o aprofitaments forestals inclosos en un instrument de gestió forestal sostenible aprovat, ho han de notificar a l'administració pública competent en matèria forestal. Si no es disposa d'aquest instrument, el titular de l'explotació agrària pot presentar a aprovació un pla d'aprofitament forestal (PAF), en el cas que prevegin actuacions successives durant diversos anys, o una sol·licitud de llicència de tala o d'aprofitament de recursos silvestres, que requereix l'autorització de l'administració forestal.

4. Els instruments de gestió forestal sostenible han de recollir com a mínim els aspectes següents:

- a) Els projectes d'ordenació de forests, el contingut que determinin les instruccions vigents per a l'ordenació de forests.
- b) Els plans tècnics de gestió de forests, els plans d'aprofitaments i millores i els plans d'aprofitaments forestals, el contingut mínim següent:
 1. Detall de la situació legal, administrativa i ambiental.
 2. Descripció de la finca i dels recursos forestals.
 3. Definició dels objectius.
 4. Descripció de les actuacions i la programació.
 5. Mesures complementàries de millora ambiental, prevenció de plagues i defensa contra incendis forestals, i mesures de seguiment i avaluació dels impactes.
 6. Directrius per a l'adaptació dels boscs al canvi climàtic que tinguin en compte la prevenció de riscos associats i l'augment de la biodiversitat.
 7. Mesures respecte de la gestió agroramadera de la finca per la seva contribució a la gestió forestal i el seu estat de conservació.
 8. El sistema de seguiment i avaluació del pla mateix.

Els instruments de gestió forestal sostenible tindran en compte la gestió agroramadera de la finca, en incidir de manera clara amb la gestió forestal i el seu estat de conservació, quant a prevenció d'incendis, estructura del bosc, manteniment de les infraestructures associades (parets seques, punts d'aigua) i principalment sobre la diversitat estructural i horitzontal de les forests, aspecte clau per a la resiliència dels boscos al canvi climàtic.

5. L'aprovació dels instruments de gestió forestal sostenible és competència de l'administració forestal, i la tramitació s'ha de resoldre en un termini màxim de quatre mesos per als projectes d'ordenació de forests, de dos mesos per als projectes tècnics de gestió de forests i els plans d'aprofitaments i millores, i d'un mes per a la resta de plans, autoritzacions de llicències de tala i aprofitaments de recursos silvestres.

6. L'administració pública competent en matèria forestal impulsarà tècnicament i econòmicament l'ordenació de totes les forests.

Article 74. Requisits per a aprofitaments forestals

1. Els aprofitaments de productes fusters i llenyosos i de recursos silvestres es regularan per l'òrgan forestal de la comunitat autònoma de les Illes Balears, de conformitat amb les condicions i autoritzacions previstes per aprofitaments forestals a la Llei 43/2013, de 21 de novembre, de forests. Les tals de masses arbrades o de vegetació arbustiva que tinguin autorització de l'administració forestal de la

comunitat autònoma de les Illes Balears, no estaran subjectes a llicència urbanística o comunicació prèvia municipal.

2. Quedaran excloses de la llicència preceptiva o comunicació prèvia municipal les actuacions d'establiment, millora i manteniment de les infraestructures de prevenció d'incendis forestals previstes en els plans insulars i comarcals de defensa contra incendis forestals per a les zones d'alt risc (ZAR) per incendi, així com les mesures d'autoprotecció previstes en l'article 77 d'aquesta llei.

3. L'administració forestal de la comunitat autònoma de les Illes Balears notificarà als ajuntaments la quantitat d'autoritzacions per tala de masses arbrades o de vegetació arbustiva que atorgui en els terrenys forestals dels termes municipals respectius.

Article 75. Aprofitaments forestals de caràcter tradicional

1. Es consideren aprofitaments forestals de caràcter tradicional els que garanteixin la persistència i la conservació adequada dels recursos forestals i hagin estat practicats consuetudinàriament, com ara el carboneig, els forns de calç, les podes, les tales d'arbrat, pals per fer els tancaments de la pròpia finca, l'aprofitament de recursos silvestres i altres d'anàlegs.

2. Els aprofitaments forestals de caràcter tradicional i els instruments de gestió forestal sostenible aprovats per l'òrgan forestal de la comunitat autònoma de les Illes Balears tenen la consideració d'actuacions de relació directa amb la gestió dels espais on tenen lloc als efectes del que preveu l'article 39.1 de la Llei 5/2005, de 26 de maig, per a la conservació d'espais de rellevància ambiental, i, per tant, no estan sotmesos a l'avaluació de repercussions que preveu l'article esmentat.

Article 76. Planificació de la defensa contra incendis forestals

1. El Pla General contra Incendis Forestals de les Illes Balears (PGIF) té per objecte establir les mesures de protecció contra els incendis forestals a les Illes Balears, d'acord amb les competències autonòmiques en matèria de defensa contra els incendis forestals. El PGIF s'haurà de renovar cada deu anys.

2. El PGIF determinarà les àrees en les quals la freqüència o virulència dels incendis forestals i la importància dels valors amenaçats facin necessàries mesures de protecció especials contra els incendis, delimitant les zones d'alt risc d'incendis forestals (ZAR) a la comunitat autònoma de les Illes Balears.

D'acord amb l'article 21.4 de la Llei 6/1999, de 3 d'abril, de les Directrius d'Ordenació Territorial de les Illes Balears i de mesures tributàries, la determinació de les ZAR delimita en cada moment les àrees de prevenció de risc d'incendis que preveu la regulació territorial i urbanística.

Així mateix, d'acord amb el punt 3.3.3.2 de la Directriu bàsica de planificació de protecció civil d'emergència per incendis forestals aprovada pel Reial Decret 893/2013, de 15 de novembre, els plànols amb la determinació de les ZAR s'inclouran com annex al pla autonòmic de protecció civil d'emergència per incendis forestals.

3. El PGIF es desenvoluparà a través de plans insulars i comarcals de defensa contra incendis forestals mitjançant els quals establiran les mesures previstes per a les zones ZAR, segons el que estableix l'article 48 de la Llei 43/2003, de 21 de novembre, de forests.

Article 77. Mesures de seguretat i defensa de les forests en zones d'interfície urbanoforestal, IUF

1. Es considera interfície urbanoforestal (IUF) l'entorn de nuclis de població, edificacions o instal·lacions que es troben en terreny forestal, en els seus voltants o que confronten amb aquest.

2. Els nuclis de població, les edificacions i les instal·lacions hauran d'adoptar en les seves respectives zones d'interfície urbanoforestal mesures de prevenció d'incendis forestals que evitin la generació o propagació d'incendis, estableixin espais de seguretat i facilitin les tasques necessàries per a l'extinció. Mitjançant els instruments de planejament urbanístic i de planificació forestal, es fixaran les normes específiques de seguretat i defensa de les forests a les zones d'interfície urbanoforestal enfront del risc d'incendi forestal, sense perjudici de les normes i lleis de protecció civil referides a autoprotecció.

3. En el cas dels habitatges unifamiliars amb zones d'interfície urbanoforestal s'haurà d'executar i mantenir una franja exterior perimetral de seguretat de 30 metres d'amplada mínima, sense acumulacions de combustible vegetal, amb un desbrossament selectiu i amb aclarides i podes de la massa arbòria que permetin trencar la continuïtat vertical i horitzontal de la vegetació.

Els propietaris d'habitatges unifamiliars situats en terreny forestal o confrontats amb aquest hauran de mantenir a les zones d'alt risc d'incendi forestal, a banda i banda dels vials d'accés, franges longitudinals de seguretat de 10 metres d'amplada mínima amb actuacions preventives de control del combustible vegetal.

L'administració forestal determinarà per a habitatges aïllats o dins terreny rústic les característiques específiques d'aquestes franges de seguretat.

4. Els propietaris o titulars de les instal·lacions, estructures o immobles no residencials, situats en zones d'alt risc d'incendis forestal (ZAR) amb interfície urbanoforestal hauran d'executar les mesures de prevenció d'incendis forestals establertes en l'apartat 3 anterior.

5. Els ajuntaments, amb l'objectiu de preservar la seguretat dels nuclis de població, les edificacions i les instal·lacions davant el risc d'incendis forestals, podran executar subsidiàriament les actuacions previstes en el punt 3 anterior. La realització d'aquestes actuacions es requerirà mitjançant procediment administratiu a cada entitat propietària responsable de la seva execució. Transcorregut el termini d'execució voluntària de les mesures de prevenció exigibles, sense que aquestes hagin estat aplicades, l'ajuntament podrà executar-les subsidiàriament, i el seu cost total repercutirà en la persona propietària que correspongui.

Per a efectuar el cobrament a cada entitat propietària afectada de les despeses derivades d'aquestes intervencions subsidiàries preventives, els ajuntaments podran comptar amb el suport i la gestió delegada de l'Agència Tributària de les Illes Balears.

6. Els ajuntaments podran contractar els serveis externs necessaris per a executar les actuacions preventives que amb caràcter subsidiari prevegin dur a terme. A aquests efectes, podran agrupar-se o establir els mecanismes de col·laboració que es considerin necessaris amb la comunitat autònoma de les Illes Balears.

Article 78. Restauració de zones forestals incendiades o afectades per altres desastres naturals

1. L'administració forestal té la facultat per restaurar els danys ocasionats per incendis forestals o altres desastres naturals, quan sigui necessari per qüestions de seguretat, dimensió de la superfície afectada, riscos greus per processos erosius o impacte ambiental o paisatgístic, dins terrenys públics o privats.

2. L'administració forestal ha d'elaborar un projecte de restauració forestal de les superfícies afectades pels successos que s'assenyalen en l'apartat 1 que prevegi els treballs de recuperació ambiental, les mesures necessàries per a la regeneració de les masses forestals danyades, inclosa la possible retirada d'arbrat cremat, malalt o caigut, les accions de millora paisatgística i l'assumpció dels costos econòmics dels treballs. Els treballs, les mesures i les accions que prevegi el projecte tenen la consideració d'utilitat pública, interès general i urgència, consideració que mantenen durant el període que estableixi el projecte, amb una duració màxima de tres anys.

3. L'administració pública competent en matèria forestal ha de garantir l'audiència dels propietaris dels terrenys inclosos en un projecte de restauració forestal i els ha de notificar tots els actes administratius que els afectin. Els titulars afectats poden expressar el compromís de fer els treballs prevists amb els mitjans propis o amb uns altres de caràcter privat, o bé formalitzar un escrit d'acceptació o un conveni forestal amb l'administració pública competent, seguint les directrius del projecte de restauració forestal. Si en el termini d'un mes comptador des de l'aprovació del projecte no s'ha pogut establir contacte fefaentment amb els propietaris afectats, o si en el termini atorgat a aquest efecte no s'ha rebut el compromís d'execució dels treballs prevists en els seus terrenys, l'administració forestal, prèvia publicació de la resolució corresponent del conseller competent en matèria forestal en el *Butlletí Oficial de les Illes Balears*, pot començar els treballs sobre el vol vegetal de les superfícies particulars afectades, amb l'objectiu de dur-hi a terme les actuacions urgents i prioritàries que estableixi el projecte de restauració forestal, les quals principalment han d'afectar la gestió o la retirada de l'arbrat danyat, la protecció del sòl i la preservació del paisatge, que permetin assegurar la recuperació més adequada i eficaç dels terrenys forestals afectats.

4. L'administració autonòmica no podrà acordar excepcions a la prohibició de canvi d'ús forestal respecte de terrenys forestals incendiats.

Article 79. Gestió del patrimoni forestal

1. Correspon complir l'article 73 d'aquesta llei a les administracions públiques propietàries de les forests públiques, com a entitat gestores d'aquestes. La gestió d'aquestes forests públiques es pot fer de manera directa, per mitjà dels seus organismes públics instrumentals o mitjançant fórmules de gestió indirecta.

2. L'administració forestal pot establir acords de col·laboració amb els titulars de les forests públiques per dur a terme, de manera conjunta, la planificació, la gestió, la conservació i la millora dels terrenys forestals.

3. A més, en situacions d'emergència o de necessitat de restauració urgent, l'administració forestal pot dur a terme treballs forestals dins de forests públiques i privades, quan aquestes actuacions siguin declarades d'interès general o les forests disposin d'un conveni forestal o ambiental vigent. A aquests efectes, tenen la consideració d'interès general les actuacions que prevegin les mesures del Pla forestal

de les Illes Balears, els projectes de restauració forestal, el Pla general de defensa contra els incendis forestals de la comunitat autònoma de les Illes Balears i els plans insulars o comarcals que els despleguin.

Article 80. Plantacions de cultius agrícoles d'espècies llenyoses

Les plantacions de cultius agrícoles d'espècies llenyoses sempre tenen la consideració de cultius agrícoles, sense que en cap cas no sigui necessària la comunicació a l'administració forestal per implantar, aprofitar o canviar els cultius agrícoles.

Article 81. Recuperacions de cultius

1. Té la consideració de *recuperació de cultiu* l'eliminació de la vegetació forestal de menys de trenta anys nascuda espontàniament a les parcel·les de cultiu agrícola per a la neteja i el manteniment en bones condicions de conreu.

2. Sens perjudici de l'article 40 de la Llei 43/2003, de 21 de novembre, de forests, als efectes de l'article 5.1.c) i només pel que fa a la recuperació del cultiu, únicament tenen la consideració de forest els terrenys agrícoles abandonats durant un termini superior a trenta anys, sempre que hagin adquirit signes inequívocs del seu estat forestal a la major part de la superfície. Els terrenys amb bancals amb una antiguitat superior a trenta anys tenen la possibilitat de recuperar l'ús agrícola de manera permanent sempre que es garanteixi el cultiu efectiu de les marjades afectades.

3. Per a les activitats que preveuen els apartats 1 i 2 anteriors, el titular dels terrenys ha de presentar una declaració responsable a l'administració pública competent en matèria forestal en la qual es garanteixi el manteniment de les infraestructures agràries tradicionals i especialment, si s'escau, dels bancals afectats, la conservació de hàbitats i espècies protegides i la pràctica del cultiu a tota la superfície que es prevegi recuperar. Per a les recuperacions de cultius incloses dins un instrument de gestió forestal aprovat, no serà necessària la presentació de la declaració responsable.

4. Les recuperacions de cultiu de terrenys agrícoles abandonats que no hagin adquirit la condició de forest d'acord amb aquest article, que tinguin lloc a zones de la xarxa ecològica europea Natura 2000, tenen la consideració d'actuacions de relació directa amb la gestió del lloc, i no els és aplicable l'avaluació de repercussions que preveu l'article 39 de la Llei 5/2005, de 26 de maig, de conservació dels espais de rellevància ambiental, sens perjudici de la normativa ambiental aplicable, i en particular l'establerta en la Llei 42/2007, de 13 de desembre, de patrimoni natural i de la biodiversitat, i en la Llei 12/2016, de 17 d'agost, d'avaluació ambiental de les Illes Balears.

Article 82. Biomassa d'origen agrari

1. Les administracions públiques han de promoure la utilització de biomassa d'origen agrícola, ramader i forestal per utilitzar-la com a esmena orgànica per incorporar-la al sòl, atès el seu valor en la prevenció de la desertització, i també per produir energia, a causa del seu paper multifuncional en la reducció de l'ús de combustibles fòssils, l'adaptació i la lluita contra els efectes del canvi climàtic, el foment de l'economia sostenible, la prevenció dels incendis forestals i la conservació dels espais naturals.

2. L'aprofitament de la biomassa forestal té la condició d'aprofitament forestal tradicional, s'ha de fer seguint criteris de sostenibilitat, i la seva regulació ha de garantir la conservació de la biodiversitat i l'estabilitat dels sòls, facilitant el desenvolupament dels cicles ecològics i la valoració integral de les forests en els seus usos i aprofitaments. La integració de la producció d'energia renovable a les explotacions agràries amb la finalitat que siguin més rendibles i que l'energia que s'hi pugui produir sigui un complement econòmic de l'activitat de l'explotació podrà ser desplegat reglamentàriament.

3. Les administracions públiques han de promoure polítiques relacionades amb l'eficiència energètica, l'aprofitament de la biomassa d'origen agrari i, en concret, els processos per al tractament de la biomassa i la instal·lació de calderes de biomassa industrials i domèstiques, principalment les basades en la piròlisi de biomassa per a l'obtenció de biocarbó alhora que es genera energia. Per a aquestes polítiques, s'ha d'atendre l'article 118 d'aquesta llei.

Article 83. Usos admesos de la biomassa

1. Els usos relacionats amb l'obtenció de la biomassa agrària, inclosos els punts de recollida, tractament, emmagatzematge i transferència, que regula l'article 84 següent, com també el desembosc, ja sigui per mitjà de camins, pistes forestals o vies de tretxa, l'apilament, l'emmagatzematge, l'estellament, l'emballatge i la trituració, tenen la consideració d'ús admès, ja que són activitats relacionades amb la destinació o la naturalesa de les finques segons la definició de l'article 5.1.c) d'aquesta llei i de l'article 21 de la Llei 6/1997, de 8 de juliol, del sòl rústic de les Illes Balears.

2. Així mateix, els usos que preveu l'apartat 1 anterior, tenint en compte que es consideren actuacions de prevenció i extinció d'incendis forestals i compleixen la funció de protecció integral de l'ecosistema, tenen la consideració d'usos que s'han de fomentar en els instruments d'ordenació territorial, urbanística i ambiental.

Article 84. Els gestors, la recollida, el tractament, l'emmagatzematge i la transferència de la biomassa

1. Gestors de biomassa vegetal:

- a) Es considera un gestor de biomassa vegetal l'agent que participa en la cadena de valor de biomassa vegetal, sota criteris de sostenibilitat ambiental i energètica, mitjançant una combinació de com a mínim dues de les activitats següents: enginyeria, treballs d'aprofitament, extracció, recol·lecció, emmagatzematge o valorització material de biomassa vegetal.
- b) La conselleria competent en matèria forestal ha de crear un Registre de gestors de biomassa vegetal.

2. Punts de recollida i tractament de biomassa vegetal:

- a) Es consideren punts de recollida i tractament de biomassa vegetal els llocs o terrenys que facin servir els gestors de biomassa durant un any per a la recollida, l'emmagatzematge i la possible valorització material intermèdia de la biomassa vegetal, per facilitar-ne el transport posterior.

No es consideren punts de recollida i tractament de biomassa vegetal les activitats consistents en el desenvolupament normal de treballs forestals d'acord amb un pla d'aprofitament forestal o una autorització de tala, ni tampoc

- els treballs agrícoles derivats del desenvolupament normal d'una explotació agrícola.
- b) Els usos relacionats amb els punts de recollida i tractament de biomassa vegetal, excepte quan estiguin expressament prohibits pel planejament territorial o urbanístic, tenen la consideració d'usos admesos, atès que són activitats relacionades amb la finalitat o amb la naturalesa de les finques, d'acord amb l'article 21.1.a) de la Llei 6/1997, de 8 de juliol, del sòl rústic de les Illes Balears.
- c) Qui vulgui instal·lar un punt de recollida i tractament de biomassa vegetal ha de presentar una declaració responsable en els termes i amb els efectes que preveu la legislació general de règim jurídic i del procediment administratiu aplicable a l'Administració de la comunitat autònoma de les Illes Balears.
L'administració autonòmica ha de comunicar a l'ajuntament i al consell respectius les declaracions que s'hagin tramitat.
- d) Juntament amb la declaració responsable, s'ha de presentar la documentació o la informació següent:
1. Documentació acreditativa de la disponibilitat del terreny.
 2. Descripció de les instal·lacions, que ha d'incloure la ubicació identificada mitjançant les coordenades geogràfiques, i de les característiques tècniques i el tipus i les quantitats estimades de biomassa que es volen recollir.
 3. Descripció de les activitats de valorització de biomassa que s'han de dur a terme amb indicació de la superfície que s'utilitzarà per a cada tipus d'operació, el tipus de maquinària i la capacitat màxima de tractament de la instal·lació.
 4. Mesures de prevenció i autoprotecció d'incendis en el conjunt de la instal·lació.
 5. Mitjans adequats de protecció contra incendis segons la ubicació del punt.
 6. En el cas d'extracció de biomassa forestal, pla tècnic d'aprofitament aprovat o, si no n'hi ha, autorització de tala.
 7. Declaració de no afectació de valors protegits especialment per la legislació ambiental.
- e) L'activitat dels punts de recollida i tractament de biomassa vegetal no està subjecta al règim de llicències, autoritzacions i informes que estableix la Llei 7/2013, de 26 de novembre, de règim jurídic d'instal·lació, accés i exercici d'activitats a les Illes Balears.
- f) El gestor de biomassa pot sol·licitar una pròrroga de dotze mesos com a màxim i, excepcionalment, per una causa justificada, una altra pròrroga pel temps indispensable per a l'acabament de l'activitat, que no pot excedir de sis mesos.
En tot cas, la transformació del punt de recollida i tractament en un punt d'emmagatzematge i transferència de biomassa vegetal requereix la presentació d'una nova declaració responsable en els termes que estableix l'apartat 3 d'aquest article.
- g) El gestor de biomassa ha de tornar, a càrrec seu, el terreny utilitzat com a punt de recollida i tractament de biomassa vegetal al seu estat original, en el termini màxim de sis mesos després d'acabar l'activitat, acabament que s'ha de comunicar a la conselleria competent en matèria agrària. Si el gestor no du a terme aquesta restitució a l'estat original, ho pot fer subsidiàriament l'administració a càrrec de l'explotador.

- h) Els punts de recollida i tractament de biomassa vegetal que se situïn a les zones de la xarxa ecològica europea Natura 2000 tenen la consideració d'actuacions de relació directa amb la gestió del lloc, i no és aplicable l'avaluació de repercussions que preveu l'article 39 de la Llei 5/2005, de 26 de maig, de conservació dels espais de rellevància ambiental, sense perjudici de la resta de la normativa ambiental aplicable, i en particular l'establert en la Llei 42/2007, de 13 de desembre, de patrimoni natural i biodiversitat, i en la Llei 12/2016, de 17 d'agost, d'avaluació ambiental de les Illes Balears.
3. Punts d'emmagatzematge i transferència de biomassa vegetal:
- a) Es consideren punts d'emmagatzematge i transferència de biomassa vegetal els llocs o els terrenys que els gestors de biomassa facin servir durant un període de tres anys per a l'emmagatzematge i la possible valorització material intermèdia, per facilitar-ne el transport posterior.
- b) Els usos relacionats amb l'emmagatzematge i la transferència de biomassa vegetal, excepte quan estiguin expressament prohibits pel planejament territorial o urbanístic, tenen la consideració d'usos admesos, atès que són activitats relacionades amb la finalitat o amb la naturalesa de les finques, d'acord amb l'article 21.1.a) de la Llei 6/1997, de 8 de juliol, del sòl rústic de les Illes Balears.
- c) Qui vulgui instal·lar un punt d'emmagatzematge i transferència de biomassa vegetal ha de presentar una declaració responsable en els termes i amb els efectes que preveu la legislació general de règim jurídic i del procediment administratiu aplicable a l'Administració de la comunitat autònoma de les Illes Balears.
- d) Juntament amb la declaració responsable, s'ha de presentar la mateixa documentació que preveu l'apartat 2.c) anterior per als punts de recollida i tractament de biomassa vegetal.
- e) A les instal·lacions dels punts d'emmagatzematge i transferència de biomassa s'ha d'aplicar el mateix règim establert per als punts de recollida i tractament de biomassa vegetal, amb les particularitats següents:
1. Durant els tres anys següents a l'inici de l'activitat en el punt d'emmagatzematge i transferència de biomassa vegetal, es pot sol·licitar una pròrroga de tres anys com a màxim i, excepcionalment, per una causa justificada, una altra pròrroga pel temps indispensable per a l'acabament de l'activitat, que no pot excedir de sis mesos.
 2. En els punts d'emmagatzematge i transferència de biomassa vegetal es poden utilitzar les construccions existents o aixecar les construccions noves desmuntables que siguin absolutament indispensables per dur a terme l'activitat, les quals tenen el caràcter d'edificis vinculats a l'activitat, i només queden subjectes a la llicència municipal d'edificació i ús del sòl, que, amb l'informe previ i favorable de la conselleria competent en matèria agrària, pot exceptuar, per causes justificades en l'expedient, el compliment dels paràmetres d'ocupació, superfície o alçària fixats amb caràcter general per la normativa urbanística, i en relació amb les activitats vinculades amb la finalitat i la naturalesa de les finques i el règim d'unitats mínimes de cultiu. En tot cas, tenen la consideració d'edificis vinculats a l'activitat les construccions obertes desmuntables que tinguin una coberta i, com a

màxim, dos tancaments laterals, i es facin servir per protegir la biomassa vegetal.

En els punts d'emmagatzematge i transferència de biomassa vegetal es pot instal·lar maquinària adequada per al tractament de la biomassa vegetal, amb la possibilitat de fer una instal·lació tancada desmuntable per protegir la maquinària, en els mateixos termes que indica el paràgraf 1 anterior.

3. Totes les instal·lacions s'han de desmuntar en el termini màxim de sis mesos des de l'acabament de l'activitat, i hi és aplicable tot el que estableix l'apartat 2.f) d'aquest article.
- f) Els punts d'emmagatzematge i transferència de biomassa vegetal que se situïn a les zones de la xarxa ecològica europea Natura 2000, tenen la consideració d'actuacions de relació directa amb la gestió del lloc, i no és aplicable l'avaluació de repercussions que preveu l'article 39 de la Llei 5/2005, de 26 de maig, de conservació dels espais de rellevància ambiental, sense perjudici de la resta de la normativa ambiental aplicable, i en particular l'establert en la Llei 42/2007, de 13 de desembre, de patrimoni natural i biodiversitat, i en la Llei 12/2016, d'avaluació ambiental de les Illes Balears.

Article 85. Silvipasticultura

1. Les administracions públiques han de promoure la utilització de ramat per al control de la vegetació i la reducció del combustible forestal en terrenys forestals, faixes de prevenció d'incendis forestals, torrents, aiguamolls, explotacions agràries en general i qualsevol altre espai anàleg en sòl rústic que ho necessiti, amb la finalitat de conservar el territori, el paisatge i els ecosistemes.

2. Per al control de la vegetació i la reducció del combustible forestal que preveu l'apartat 1 d'aquest article, s'ha de fomentar la utilització de races autòctones de les Illes Balears amb la finalitat de procurar-ne la conservació.

3. Els instruments de planificació ambiental i els de gestió forestal sostenible han de preveure l'ús de les tècniques de la silvipasticultura de manera preferent, sempre que es garanteixi la protecció de les espècies protegides.

4. La silvipasticultura no comportarà minva de la protecció, del benestar ni de la sanitat del ramat.

Article 86. Reserves i vedats de recursos silvestres

1. Es creen, en l'àmbit de les Illes Balears, les reserves i els vedats d'aprofitaments forestals no convertibles en fusta, amb la denominació de *recursos silvestres*, que inclouen, o poden incloure, les espècies de fauna i flora a què es refereix l'article 69.2.d) d'aquesta llei, com a eina de gestió, conservació i manteniment dels diferents tipus d'aprofitaments o recursos silvestres a les explotacions i les finques rústiques.

2. La declaració d'una reserva o un vedat de recursos silvestres no té caràcter obligatori ni comporta cap variació del règim de propietat del recurs.

3. A les reserves de recursos silvestres queda suprimit amb caràcter permanent qualsevol tipus d'aprofitament dels recursos silvestres, excepte si l'autoritza l'administració forestal per motius d'interès públic, degudament acreditat.

4. El titular d'un vedat de recursos silvestres en pot fer un ús recreatiu, lucratiu o no, i arrendar-lo o cobrar una quantitat per l'accés o la recol·lecció.

Article 87. Procediment

1. El procediment de declaració de reserves i vedats de recursos silvestres s'ha d'ajustar als tràmits següents:

- a) Iniciació a sol·licitud del titular de l'aprofitament dels recursos silvestres, que ha d'acreditar la titularitat de l'explotació agrària o de la finca. Ha d'acompanyar la sol·licitud la documentació següent:
 1. Plànol d'ubicació, amb indicació del polígon i la parcel·la cadastral.
 2. Memòria o instrument de gestió forestal sostenible aprovat, amb indicació dels aprofitaments objecte de reserva o vedat, i, en el cas del vedat, de les quantitats estimades de recol·lecció i previsions de gestió i conservació.
- b) Instrucció de l'administració pública competent en matèria forestal encaminada a l'estudi de la documentació presentada, l'emissió dels informes que corresponguin, i també sobre el compliment de les bones pràctiques que preveu l'article 91 d'aquesta llei.
- c) Declaració de reserva o vedat mitjançant una resolució del director general competent en matèria de gestió forestal, que ha d'indicar l'aprofitament que inclou, si s'escau, les quantitats màximes estimades de recol·lecció i les mesures de gestió i conservació dels recursos; la resolució pot establir limitacions a la recollida pel que fa a la quantitat per espècie, persona i dia, sempre que sigui per mantenir el bon estat de conservació de l'espècie. La declaració s'ha de notificar a la persona interessada i publicar en el *Butlletí Oficial de les Illes Balears*.

2. La declaració de vedat de recursos silvestres pot comprendre un aprofitament dels referits a l'article 69.2.d) d'aquesta llei, diversos o tots; té una vigència indefinida i està subjecta al pagament d'una taxa a favor de l'administració forestal en els termes que preveu la legislació de taxes de la comunitat autònoma de les Illes Balears.

Article 88. Efectes

1. La declaració de reserva o vedat implica la responsabilitat del titular de gestionar-ne correctament els recursos silvestres. En el cas del vedat, només pot aprofitar els recursos silvestres el titular o qui disposi d'una autorització escrita d'aquest, que ha de ser nominativa, personal i intransferible, i indicar el tipus d'aprofitament.

2. L'administració pública competent en matèria forestal ha de portar un registre de les reserves i els vedats dels recursos silvestres, en el qual s'han d'inscriure d'ofici totes les reserves i els vedats, amb indicació del tipus de recurs o d'aprofitament.

Article 89. Senyalització

1. El perímetre exterior de les reserves i els vedats de recursos silvestres s'ha de senyalitzar a les entrades per carreteres, camins veïnals i pistes forestals i en els límits i les confrontes amb altres terrenys.

2. El conseller competent en matèria de forests ha de determinar mitjançant una resolució el model o la forma de senyalització, la distància i altres circumstàncies relatives a la senyalització adequada de les reserves i els vedats de recursos silvestres.

Article 90. Vedats en finques públiques

1. Els aprofitaments forestals, de qualsevol classe, en finques i explotacions de titularitat autonòmica, insular o municipal, poden ser objecte de concessió o autorització per a una explotació sostenible correcta.

2. El procediment de declaració de reserva o vedat de recursos silvestres, en el cas de propietats públiques, s'ha de sotmetre al tràmit d'informació pública durant un període de trenta dies com a mínim.

Article 91. Règim de gestió dels recursos silvestres

Els recursos silvestres en els vedats s'han de gestionar d'acord amb les bones pràctiques agràries i ambientals. Sens perjudici de l'obtenció de la declaració de vedat d'aprofitament de recursos silvestres, l'aprofitament d'aquests recursos es pot fer en terrenys amb qualsevol tipus de pendent.

Article 92. Desplegament reglamentari

El Consell de Govern, a proposta del conseller competent en matèria de forests, pot desplegar mitjançant un decret les previsions d'aquesta llei sobre el règim de gestió dels recursos silvestres i, a més, establir limitacions a la recollida d'aquests aprofitaments pel que fa a l'estacionalitat i la quantitat per espècie, persona i dia, sempre que sigui per mantenir el bon estat de conservació de l'espècie.

TÍTOL IV L'ACTIVITAT COMPLEMENTÀRIA

CAPÍTOL I DISPOSICIONS GENERALS

Article 93. Activitats complementàries

1. L'activitat complementària de l'agrària comprèn, d'acord amb la definició de l'article 5.1.c) d'aquesta llei, totes les activitats que tinguin lloc a l'explotació agrària amb caràcter vinculat a aquesta, que representin o puguin representar una millora de les rendes agràries diferents de les que deriven de l'explotació agrícola, ramadera o forestal.

2. L'exercici de les activitats complementàries cessarà quan finalitzi l'activitat agrària.

Les activitats complementàries de l'article 5.1.c), punts 3, 4, 5 i 6, d'aquesta llei només poden dur-se a terme mentre es mantengui el caràcter d'explotació agrària preferent; tan bon punt com perdi aquesta condició, aquestes activitats complementàries hauran de cessar. L'administració agrària comunicarà aquesta circumstància a l'ajuntament i al consell insular corresponent perquè consti als efectes oportuns.

3. Els titulars d'explotacions agràries que duguin a terme qualsevol de les activitats complementàries que preveu l'article 5.c) d'aquesta llei poden senyalitzar la ubicació de l'explotació agrària i de l'activitat complementària, d'acord amb el que preveu la normativa vigent, a l'explotació pròpia o, a prop, a les carreteres i als camins.

CAPÍTOL II

ACTIVITATS COMPLEMENTÀRIES RELACIONADES AMB LA CONSERVACIÓ DE L'ESPAI NATURAL, LA PROTECCIÓ DEL MEDI AMBIENT, LA FORMACIÓ EN TÈCNiques I MATÈRIES PRÒPIES AGRÀRIES I L'ELABORACIÓ D'ESTUDIS I INVESTIGACIONS DELS ÀMBITS AGRARI I RURAL

Article 94. Concepte

1. S'entenen per activitats complementàries relacionades amb la conservació de l'espai natural, la protecció del medi ambient, la formació en tècniques i matèries pròpies agràries i l'elaboració d'estudis i investigacions de l'àmbit agrari i rural, als efectes d'aquesta llei, totes les activitats ambientals i educatives, incloses les de caràcter cultural i científic, relacionades amb la destinació o la naturalesa de les finques, amb caràcter vinculat a una explotació agrària, bàsicament amb la finalitat de donar a conèixer el medi físic i les activitats que tenen lloc a l'explotació.

2. A les activitats ambientals, educatives i de formació s'inclouen, entre d'altres, les visites guiades, les aules de la natura, les granges escola, els centres d'interpretació, els establiments etnològics, els jardins botànics i qualsevol altra activitat semblant que tengui relació amb el medi ambient i l'educació i compleixi els requisits que s'indiquen en l'apartat 1 d'aquest article.

3. En les activitats de formació en tècniques i matèries pròpies agràries i l'elaboració d'estudis i investigacions de l'àmbit agrari i rural, s'inclouen també els que estiguin orientats a explicar les externalitats, socials i ambientals, positives de l'activitat agrària sostenible, sempre que no impliquin una nova construcció.

CAPÍTOL III

ACTIVITATS COMPLEMENTÀRIES AGROTURÍSTIQUES I D'AGRICULTURA DE LLEURE

Article 95. Concepte

Als efectes d'aquesta llei, s'entenen per activitats complementàries agroturístiques i d'agricultura de lleure de diversificació agrària relacionades amb la destinació o la naturalesa de les finques, les activitats vinculades a una explotació agrària preferent següents:

- a) Els agroturismes.
- b) Les agroestades.
- c) Les activitats d'agrooci.
- d) Les activitats d'agrocultura.

En coherència amb el caràcter complementari d'aquestes activitats, les rendes que generin s'han d'integrar en els resultats de l'explotació agrària preferent i, per tant, en cas que el titular sigui qualsevol de les formes associatives contemplades a l'article 5.t).3 d'aquesta llei, els beneficis s'han d'atribuir als socis en proporció a la seva participació.

Article 96. Activitats agroturístiques i d'agricultura de lleure en explotacions agràries preferents

1. L'exercici de totes les activitats complementàries que assenyalava l'article anterior només pot tenir lloc a edificacions legalment existents que no estiguin fora

d'ordenació, que es poden reformar però no ampliar per albergar la nova activitat, i mentre es mantengui el caràcter d'explotació agrària preferent.

2. Les activitats complementàries agroturístiques i d'agricultura de lleure de diversificació agrària relacionades amb la destinació o la naturalesa de les finques esmentades en l'article anterior, en tot allò que no reguli aquesta llei i que estigui relacionat amb activitats turístiques, es regulen d'acord amb la Llei 8/2012, de 9 de juliol, de turisme de les Illes Balears, sens perjudici del que estableixi la normativa d'ordenació territorial, urbanística o ambiental.

Article 97. Agroturismes i agroestades en explotacions agràries preferents

1. Les explotacions agràries preferents poden dur a terme l'activitat d'agroturisme a qualsevol parcel·la integrada en l'explotació agrària amb les condicions i els requisits que estableix l'article 44 de la Llei 8/2012, de 19 de juliol, de turisme de les Illes Balears.

2. Les explotacions agràries preferents poden dur a terme l'activitat d'agroestada entesa com el servei de pernocta i esmorzar, amb un màxim de sis places per explotació, sempre que siguin a un habitatge i que el pagès resideixi a l'explotació.

Els consells insulars determinaran reglamentàriament els paràmetres que hagin de satisfer les agroestades, així com el procediment d'autorització de l'activitat. Per les seves característiques i dimensió, podran quedar exemptes de la normativa turística excepte en la necessitat d'aportació de places turístiques.

Els organismes gestors de places o les administracions turístiques poden establir un preu específic reduït per a aquesta modalitat.

3. Els usuaris d'aquests tipus d'establiments poden participar en les activitats pròpies de l'activitat agrària de l'explotació agrària on s'ubiquin.

Article 98. Agrooci en explotacions agràries preferents

S'entén per *agrooci* les activitats que tenen per base el món rural compreses dins les de turisme actiu de conformitat amb la normativa turística, que es duen a terme en una explotació agrària preferent, com ara l'excursionisme, el senderisme, l'escalada, l'espeleologia, les rutes amb bicicleta i qualsevol altra activitat similar, que no siguin molestes ni afectin de manera apreciable o significativa el medi ambient.

Article 99. Agrocultura en explotacions agràries preferents

1. S'entén per *agrocultura*, als efectes d'aquesta llei, les activitats complementàries relatives al coneixement, la divulgació o el gaudi de la cultura i del patrimoni etnològic del món agrari de les Illes Balears en explotacions agràries preferents, relacionades amb la producció agrària i la seva transformació, com ara les activitats relacionades amb la vinya i el vi (enocultura), les oliveres i l'oli (oleocultura), el porc i els seus derivats, la llet i els seus derivats, la caça, el cavall, la degustació i el tast de productes de l'explotació o de l'agrupació de titulars d'explotacions preferents.

2. Els establiments agro culturals són els relacionats amb les activitats agro culturals, entre els quals s'inclouen, entre d'altres, cellers, museus enològics i tafones o trulls en explotacions agràries preferents. Aquests tipus d'establiments poden associar-se o col·laborar amb la finalitat de crear rutes agro culturals.

CAPÍTOL IV

ACTIVITATS COMPLEMENTÀRIES RELACIONADES AMB ÈQUIDS

Article 100. Activitats complementàries relacionades amb èquids⁸

1. Tenen el caràcter d'activitat complementària de l'explotació agrària i no caràcter esportiu, les activitats eqüestres següents: l'ensinistrament i el pupil·latge d'èquids; els certàmens de caràcter no permanent que no necessitin d'instal·lacions o infraestructures permanents; la creació, la utilització i l'explotació de rutes i senders per a èquids de l'explotació; l'ús d'èquids en utilitats ambientals i terapèutiques; la cria, el pupil·latge i l'entrenament d'èquids destinats a esports hípics i la seva pràctica.

2. No es consideren incloses en l'activitat complementària de l'explotació agrària les activitats comercials, de restauració, socials, d'espectacles o similars que vulguin associar-se amb les activitats eqüestres anteriors.

3. En cap cas no es permet a l'explotació agrària cap tipus de joc o aposta sobre aquestes activitats.

4. Tindran caràcter d'ús admès i no estaran subjectes en cap cas a la declaració d'interès general les activitats eqüestres complementàries, regulades per aquest article, i les infraestructures i edificacions relacionades amb aquestes activitats, sempre que compleixin els següents requisits:

- a) Que estiguin vinculades a una explotació agrària preferent. La pèrdua d'aquesta condició provoca la prohibició de l'exercici d'aquestes activitats.
- b) Que les instal·lacions es destinin a activitats eqüestres.

5. Les administracions públiques o els seus organismes instrumentals poden crear rutes eqüestres d'ús lliure dins les finques públiques o en zones de domini públic de la seva responsabilitat, sense necessitat de la declaració d'interès general.

TÍTOL V

ELS USOS AGRARIS

CAPÍTOL I

DISPOSICIONS GENERALS

Article 101. Concepte

1. Amb caràcter general, als efectes d'aquesta llei, de la legislació autonòmica de les Illes Balears i dels instruments d'ordenació econòmica, territorial, urbanística, ambiental i d'altres, de competència autonòmica, insular o local, es consideren usos agraris els relacionats amb la destinació o la naturalesa de les finques quan es vinculin a les activitats agrària i complementària que regula aquesta llei.

2. Els usos agraris són usos admesos en tot el sòl rústic en els termes establerts en aquesta llei, sens perjudici del que estableixi la regulació urbanística, territorial, ambiental o sectorial per preservar-ne altres valors.

3. Les activitats agràries i complementàries poden comportar o no l'execució d'edificacions, construccions, instal·lacions, infraestructures i dotacions de servei que hi estiguin vinculats.

⁸ Article modificat per la Llei 2/2025, de 18 de juny, esmentada en la nota 1.

4. L'ús de l'habitatge, en qualsevol cas, resta sotmès al règim jurídic que preveu la normativa territorial i urbanística que hi sigui aplicable, sense perjudici d'allò previst en l'article 105 d'aquesta llei per a les zones d'alt valor agrari.

5. Per a l'especificació dels usos agraris s'atendrà a la regulació de l'ordenació territorial, urbanística o ambiental. Seran usos agraris específics, com a mínim, el d'activitat agrària i el de cada una de les activitats complementàries previstes en aquesta llei.

Article 102. Vinculació del planejament econòmic, territorial, ambiental i de qualsevol altre tipus

1. Els instruments d'ordenació econòmica, territorial, urbanística, ambiental i de qualsevol altra classe, de competència de la comunitat autònoma, dels consells insulars i dels ajuntaments de les Illes Balears, quan planifiquin i ordenin les activitats agràries i complementàries, han d'ajustar-se a les previsions i les definicions que contenen aquesta llei i la Llei 19/1995, de 4 de juliol, de modernització de les explotacions agràries.

2. Les definicions que recullen la Llei 19/1995, de 4 de juliol, de modernització de les explotacions agràries, i aquesta llei, especialment en l'article 5, vinculen, en l'àmbit competencial respectiu, els instruments d'ordenació econòmica, territorial, urbanística, ambiental i de qualsevol altra classe, de competència de la comunitat autònoma, dels consells insulars i dels ajuntaments de les Illes Balears, quan ordenin i planifiquin les activitats agràries i complementàries.

Article 103. Les zones d'alt valor agrari

1. Constitueixen zones d'alt valor agrari els terrenys de sòl rústic amb alt valor productiu constituïts per sòls que, per la seva fertilitat o altres característiques que n'elevin el potencial productiu, mereixen ser conservats i reservats exclusivament per al cultiu d'aliments i l'aprofitament ramader sostenibles. També s'han de declarar zones d'alt valor agrari els terrenys amb sòls amb potencial productiu moderat però que contenen arbrat tradicional, marjades o disponibilitat d'aigua.

2. Les administracions competents en matèria agrària, amb participació dels representants del sector agrari, han d'establir les mesures necessàries per protegir-ne els valors propis i els productius, així com garantir la viabilitat de l'activitat agrària que s'hi desenvolupi.

3. Al sòl rústic comú, les zones d'alt valor agrari es denominen àrees d'interès agrari (AIA).

Article 104. Delimitació de les zones d'alt valor agrari

1. Els consells insulars regularan i delimitaran reglamentàriament o mitjançant el Pla territorial insular les zones d'alt valor agrari, d'acord amb l'establert a l'article anterior.

2. La delimitació de les zones d'alt valor agrari no podrà comportar el marc per a l'autorització de projectes d'usos no permesos o condicionats en el planejament territorial o urbanístic i, en conseqüència, no estarà sotmesa a l'avaluació ambiental estratègica.

3. Els consells insulars podran comptar amb la col·laboració de la conselleria competent en matèria d'agricultura del Govern de les Illes Balears per a la definició i la delimitació de les zones d'alt valor agrari.

Article 105. Règim jurídic urbanístic i d'usos a les zones d'alt valor agrari

1. Només es permeten les activitats i els usos distints de l'agrari quan estiguin vinculats a explotacions agràries preferents.

2. Només es permet l'habitatge en edificis de nova planta quan estigui vinculat a una explotació agrària preferent i ho permeti la normativa territorial i urbanística.

3. Excepcionalment, sense perjudici d'allò establert al punt anterior, es podran autoritzar una edificació, una construcció o una instal·lació no vinculada a una explotació agrària, sempre i quan disposi d'informe preceptiu i vinculant de l'administració competent en matèria agrària, que garanteixin que:

- i) No es compromet l'alt valor fèrtil o productiu de la finca.
- ii) No es compromet la productivitat ni la viabilitat agrària dels terrenys contigus.
- iii) Es garanteix la suficiència i la qualitat del recurs hídric.
- iv) Es respecten i mantenen els sistemes de drenatge tradicional.

4. Les explotacions agràries situades a zones d'alt valor agrari tenen preferència per accedir a actuacions, serveis i ajuts que l'administració ofereixi en suport a l'activitat agrària, com ara aigües regenerades, adobs orgànics, contractes territorials, etc.

Article 106. Directrius i criteris sobre la regulació de les activitats agràries i complementàries

Els instruments d'ordenació econòmica, territorial, urbanística, ambiental i d'altres, de competència autonòmica, insular o municipal, quan regulin les activitats agràries o complementàries, han de complir les directrius i els criteris d'ordenació que preveu aquesta llei, en particular, entre d'altres:

- a) Establir, amb caràcter general, el caràcter d'ús admès dels usos agraris en el sòl rústic, sens perjudici de les condicions o limitacions que, per motius ambientals o altres degudament motivats, es prevegin per l'exercici d'aquests, en especial pel que fa a les construccions i les activitats complementàries.
- b) Ordenar els usos en el sòl rústic facilitant la implementació de les activitats agrària i complementària, en el marc d'un desenvolupament econòmic i social sostenible en el món rural.
- c) Millorar les estructures agràries amb la finalitat d'obtenir unes rendes agràries dignes, que en facin possible la modernització i n'assegurin la continuïtat.
- d) Prioritzar, amb caràcter general, la utilització d'edificacions existents per destinar-les a usos agraris, enfront de la construcció d'edificacions de nova planta, sens perjudici de les adaptacions que s'hi hagin de fer per garantir-ne la funcionalitat.
- e) Fomentar les activitats de transformació agrària i agroalimentària, la producció local i la venda directa.
- f) Facilitar, en els casos justificats, la reubicació d'explotacions agràries preexistents.
- g) Garantir, en les explotacions agràries, la circulació de vehicles de motor necessaris per a l'exercici de l'activitat agrària, sense que en cap cas no

- perjudiquin els valors ambientals en espais protegits territorialment o ambientalment.
- h) Fixar, per als casos d'edificacions, construccions o instal·lacions que s'ubiquin en l'àmbit d'un espai protegit a l'empara de la legislació territorial i urbanística, mesures protectores, correctores i compensatòries, necessàries per a l'adaptació i la integració en l'entorn, a fi d'evitar, prevenir o minimitzar els possibles efectes negatius sobre el valor específicament protegit.
 - i) Fixar les condicions de les edificacions, les construccions i les instal·lacions vinculades a una activitat agrària d'oci i d'autoconsum, atenent criteris d'adequació de les característiques de la construcció a la finalitat a què es destini, de proporcionalitat amb relació a la producció previsible i de prioritat en la reutilització d'edificacions ja existents.

CAPÍTOL II

AGRUPACIÓ I DIVISIÓ DE FINQUES RÚSTIQUES

Article 107. Divisió de finques rústiques

1. Les divisions de finques rústiques han de respectar la unitat mínima de conreu o forestal que preveu aquesta llei.

2. ⁹A més de les excepcions que estableix la Llei 19/1995, de 4 de juliol, de modernització de les explotacions agràries, es permet dividir, segregar o parcel·lar per sota de la unitat mínima en els supòsits següents:

- a) La divisió d'una finca per agrupar-la a una que hi confronti amb l'objectiu de permetre l'accés a una via de comunicació, quan estigui dins una finca aliena sense sortida a un camí públic.
- b) L'intercanvi recíproc de superfícies entre finques confrontants per reordenar-ne la forma, quan la diferència entre les superfícies intercanviades no superi el 15 %.

3. En cap cas no s'autoritzaran divisions amb finalitats de parcel·lació urbanística. Tampoc no es podran autoritzar divisions quan el seu resultat comporti finques en les quals s'hagi superat l'edificabilitat màxima permesa.

Article 108. Unitat mínima de conreu i forestal

1. La unitat mínima de conreu, als efectes que preveu la Llei 19/1995, de 4 de juliol, de modernització de les explotacions agràries, és la superfície suficient que ha de tenir una finca rústica perquè les tasques fonamentals per conrear-la, utilitzant els mitjans normals i tècnics de producció, es puguin dur a terme amb un rendiment satisfactori tenint en compte les característiques socioeconòmiques de l'agricultura a la comarca o la zona.

2. A la comunitat autònoma de les Illes Balears, segons l'aprofitament del terreny, l'illa o el terme municipal, en qualsevol classe de sòl, la unitat mínima de cultiu és la següent:

- a) Secà:
 - Eivissa i Formentera: 1,50 hectàrees.
 - Menorca: 3,0 hectàrees.

⁹ Vid. acords esmentats en la nota 1.

Artà, Capdepera i municipis de la serra nord de Mallorca (Andratx, Banyalbufar, Bunyola, Calvià, Deià, Escorca, Esporles, Estellencs, Fornalutx, Pollença, Puigpunyent, Sóller i Valldemossa): 3,50 hectàrees.

Resta de termes municipals de Mallorca: 2,50 hectàrees.

b) Regadiu:

Formentera: 0,35 hectàrees.

Mallorca, Menorca i Eivissa: 0,50 hectàrees.

La determinació d'aquestes superfícies té rang reglamentari i pot ser modificada per l'administració pública competent en matèria agrària.

3. En els supòsits de finques que s'estenguin per més d'un terme municipal, de creació d'un nou terme o d'alteració dels límits d'un terme municipal, s'han d'atendre les regles següents:

- a) Si la parcel·la que es vol segregar d'una finca s'estén per més d'un terme municipal, amb unitats mínimes de cultiu diferents, se li ha d'aplicar la de menor extensió.
 - b) Si es crea un nou terme municipal, s'hi han d'aplicar les unitats mínimes de cultiu fixades pel municipi del qual procedeixen els terrenys. Si el nou municipi s'ha format per l'agregació o la segregació de diversos municipis que tinguin unitats mínimes de cultiu diferents, se li ha d'aplicar la de menor extensió.
 - c) Si s'alteren els límits d'un terme municipal, els terrenys segregats s'han de sotmetre a les unitats mínimes de cultiu fixades per al terme municipal al qual s'agreguen.
4. La unitat mínima forestal és la mateixa que la unitat mínima de cultiu en secà.

Article 109. Concentracions de finques rústiques

1. Els consells insulars han de fomentar la concentració de finques amb la finalitat de promoure el manteniment i el millor aprofitament de les explotacions agràries, i incrementar-ne la rendibilitat.

2. Tenen dret de retracte els propietaris de terres contigües a les vendes de finques rústiques de menys d'una hectàrea de superfície o inferiors a la unitat mínima de conreu. Si dues o més finques contigües usen el retracte al mateix temps, té preferència qui sigui propietari de la terra contigua de menor cabuda, i si ambdues tenen la mateixa, el primer que ho sol·liciti.

3. D'acord amb l'article 27 de la Llei 19/1995, de 4 de juliol, de modernització de les explotacions agràries, i en els seus termes, tenen el dret de retracte els propietaris de finques adjacents que són titulars d'explotacions prioritàries, si es tracta de la venda d'una finca rústica d'una superfície inferior al doble de la unitat mínima de conreu.

CAPÍTOL III

EDIFICACIONS, CONSTRUCCIONS I INSTAL·LACIONS

Article 110. Règim de les edificacions, les construccions i les instal·lacions vinculades a les activitats agrària i complementària

1. Les actuacions d'edificació, construcció o instal·lació, siguin o no de nova planta, vinculades a l'activitat agrària o complementària, i els canvis d'usos, només es poden dur a terme si se n'ha obtingut prèviament la llicència urbanística preceptiva o s'ha

presentat la comunicació prèvia, d'acord amb el procediment i les condicions que preveu la normativa territorial i urbanística.

S'ha de prioritzar, amb caràcter general, la utilització d'edificacions existents davant la construcció d'edificacions de nova planta, sense perjudici de les adaptacions necessàries per garantir-ne la funcionalitat.

2. Tret de regulació expressa per part de l'ordenació urbanística o territorial, d'acord amb l'article 7 d'aquesta llei, no caldrà autorització per a l'ús d'activitat agrària, conseqüentment, i, d'acord amb la previsió de l'article 146.1.g) de la Llei 12/2017, de 29 de desembre, d'urbanisme de les Illes Balears, tampoc no caldrà autorització per al canvi d'usos específics quan aquests estiguin inclosos en l'ús d'activitat agrària. Això no obstant, l'ús d'activitat agrària en edificis o construccions vinculats a un ús distint al d'activitat agrària o en situació de fora d'ordenació no modifica el règim d'autorització d'obres i activitats, o la formalització de canvis d'usos dels edificis, construccions o instal·lacions afectats.

3. En el cas que la parcel·la estigui vinculada a un ús condicionat, sigui habitatge o interès general, s'hi poden autoritzar les construccions estrictament necessàries per a les activitats agràries i complementàries, sempre que la seva implantació no comporti la superació dels paràmetres exigits a l'article següent. Això no obstant, en cap cas no s'ha d'autoritzar més d'un habitatge unifamiliar per parcel·la.

4. Les actuacions d'edificació, construcció o instal·lació relacionades amb l'activitat agrària o complementària han de ser les adequades per al desenvolupament de l'activitat.

5. En el cas d'actuacions que impliquin edificis o construccions de nova planta, ampliacions de les existents o canvis d'ús en favor d'una activitat complementària, s'haurà de justificar que siguin els estrictament necessaris per dur a terme l'activitat que es pretén.

D'acord amb el règim general dels edificis fora d'ordenació, no s'autoritzarà la realització de cap obra de nova planta, o ampliació de l'edificació o construcció legalment implantada, mentre en la mateixa finca, física o funcional, s'hi trobin edificis o construccions en alguna de les situacions previstes en l'article 129.2.b) i c) de la Llei 12/2017, de 29 de desembre, d'urbanisme de les Illes Balears. Això no obstant, excepcionalment, no caldrà el compliment d'aquest requisit per a l'autorització d'usos agraris, excepte els d'agroturisme, sinó que l'autorització podrà concedir-se sempre que l'edificabilitat autoritzada comporti una disminució respecte de la del moment de la sol·licitud en el conjunt de la unitat predial.

6. Els ajuntaments, per concedir la llicència urbanística, han de disposar prèviament de l'informe favorable que de manera preceptiva i vinculant ha d'emetre l'administració pública competent en matèria agrària, quan les actuacions objecte de la llicència impliquin:

- a) Edificacions, construccions o instal·lacions de nova planta.
- b) Ampliacions de les edificacions o les construccions i instal·lacions existents.
- c) Canvi d'ús de les edificacions, construccions o instal·lacions existents per destinar-les a les activitats següents:
 - c.1) Activitat complementària.
 - c.2) Activitat agrària quan el conjunt de les edificacions, construccions o instal·lacions superi els paràmetres d'edificabilitat de la unitat predial o quan afecti una unitat predial amb edificis en situació de fora d'ordenació.

c.3) Habitatge annex a explotació agrària en el cas de les zones d'alt valor agrari.

7. La legalització d'edificis fora d'ordenació rebrà el tractament previst per als edificis de nova planta.

Article 111. Paràmetres i condicions de les edificacions, les construccions i les instal·lacions¹⁰

1. Les condicions de les edificacions, les construccions i les instal·lacions vinculades a les activitats agràries i complementàries, i les condicions d'ús, són les que estableixen aquesta llei i la normativa territorial i urbanística.

2. No computen a l'efecte d'ocupació ni d'edificabilitat les superfícies no cobertes que no estiguin pavimentades de material impermeable, els hivernacles o umbracles per a la producció vegetal no pavimentats interiorment, les basses de reg, els femers, les zones d'espera per munyir o les àrees d'acumulació de fems i purins que hagin d'estar pavimentats, d'acord amb el Codi de bones pràctiques agràries de les Illes Balears i la Directiva del Consell 91/676/CEE.

3. Per a edificacions de nova planta, la parcel·la on es vulgui edificar ha de tenir una superfície mínima de 14.000 m² sens perjudici que es tracti d'una finca funcional d'acord amb la legislació hipotecària i sempre que ho permetin els instruments de planejament urbanístic i territorial. No obstant això, aquesta superfície mínima no és aplicable a les actuacions en explotacions agràries prioritàries, a les infraestructures de reg ni als hivernacles per a cultius.

Les obres de construcció i instal·lació d'hivernacles per a la producció vegetal i els sistemes i les infraestructures de reg necessaris per a la producció agrària estaran subjectes al règim de comunicació prèvia previst a l'article 148 de la Llei 12/2017, de 29 de desembre, d'urbanisme de les Illes Balears.

4. Els edificis s'han d'ubicar de manera que afavoreixin l'explotació agrària de la finca i la protecció del sòl més fèrtil.

5. El règim de les construccions i els usos no relacionats directament amb l'activitat agrària o complementària no són objecte de regulació d'aquesta llei.

Article 112. Informe de l'administració pública competent en matèria agrària

1. Amb la finalitat de poder emetre l'informe de l'administració pública competent en matèria agrària que preveu l'article 110 d'aquesta llei, el titular de l'explotació ha de presentar un projecte redactat per un tècnic competent que inclogui una memòria agrària en la qual:

- a) En cas que es prevegi la realització d'edificacions de nova planta i existeixin edificacions ja construïdes dins la parcel·la o parcel·les s'ha de justificar que aquestes edificacions existents no són aprofitables per a l'activitat agrària o complementària que s'hi ha d'instal·lar, i especificar quin ús se'n farà.
- b) Ha d'especificar l'adequació de les edificacions, les construccions i les instal·lacions al desenvolupament efectiu de l'activitat, que s'ha de limitar a la que sigui necessària.

2. L'informe de l'administració pública competent en matèria agrària ha de comprovar que es compleixen les condicions següents:

¹⁰ Article modificat per la Llei 7/2024, d'11 de desembre, esmentada en la nota 1.

- a) Que l'explotació agrària inscrita en el registre agrari generi almenys mitja unitat de treball agrari a Mallorca i a Menorca, 0,4 unitats de treball agrari a Eivissa i 0,3 unitats de treball agrari a Formentera, llevat que es tracti d'infraestructures d'emmagatzematge d'aigua per a reg, en què serà suficient la generació de 0,3 unitats de treball agrari en tots els casos.¹¹
- b) Que el tipus d'edificacions, construccions i instal·lacions s'adeqüi al desenvolupament efectiu de les activitats agrària i complementària o, si escau, a l'ús d'habitatge annex a explotació agrària en el cas de les ZAVA.
- c) Que les edificacions, les construccions i les instal·lacions siguin les estrictament necessàries per al desenvolupament efectiu de les activitats agrària i complementària.

3. L'informe podrà condicionar el seu caràcter favorable a l'autorització d'edificis, construccions o instal·lacions de nova planta, o a les ampliacions dels existents, a la intervenció en construccions de l'explotació que estiguin o hagin de quedar fora d'ús, amb la finalitat que les edificacions, construccions o instal·lacions relacionades amb l'activitat agrària del conjunt de l'explotació agrària siguin les adequades i necessàries per al desenvolupament de l'activitat. En cas que s'estableixin aquestes condicions, hauran de ser proporcionades a la nova ocupació que es pretén.

Article 113. Condicions específiques a determinades categories de sòl

1. Quan l'edificació, la construcció o la instal·lació s'ubiqui en un espai amb una qualificació de sòl rústic específica, s'haurà d'adequar a les condicions que la normativa d'ordenació territorial, urbanística o ambiental estableixi per protegir els valors que justifiquen la dita qualificació.

2. Els instruments escaients procuraran que la regulació dels usos agraris tengui el detall suficient per permetre el seu reconeixement com a ús admès, sense perjudici dels informes regulats en aquesta llei i la normativa sectorial. Això no obstant, en els casos que resulti convenient una valoració cas per cas, podrà declarar el caràcter condicionat de determinats usos en tot o en part de l'espai objecte de regulació, com també podrà limitar o prohibir usos en tot o en part d'aquest espai. En concret:

- a) Als espais de rellevància ambiental, s'ajustarà a la regulació, els plans i els procediments prevists a la Llei 5/2005, de 26 de maig, per a la conservació dels espais de rellevància ambiental (LECO).
- b) Als espais protegits per la Llei 1/1991, de 30 de gener, d'espais naturals i de règim urbanístic de les àrees d'especial protecció de les Illes Balears (LEN), i en les qualificacions de sòl rústic previstes a la Llei 6/1999, de 3 d'abril, de les Directrius d'Ordenació Territorial de les Illes Balears i de mesures tributàries, els instruments d'ordenació han de preveure les condicions i el procediment adequats per preservar els valors que n'han justificat la declaració corresponent.
- c) A les àrees de prevenció de riscos s'ha de garantir la prevenció del risc per mitjà de la regulació específica i dels informes o autoritzacions que prevegi la normativa sectorial.
- d) Als terrenys, edificis o instal·lacions sotmesos a un règim específic de protecció, als afectats per figures de protecció cultural, patrimonial, arqueològica o científica, per la normativa d'aigües o per la d'infraestructures i serveis generals

¹¹ Lletra modificada pel DL 3/2024, de 24 de maig, esmentat en la nota 1. Vegeu, també, Llei 7/2024, d'11 de desembre, esmentada en la nota 1.

en sòl rústic, s'atendrà la regulació, la planificació i el procediment prevists a la seva normativa específica.

e) Pel que fa al sòl forestal, s'ajustarà a allò previst en aquesta llei, als instruments de planificació que s'hi preveuen i a la legislació sectorial específica.

3. En les qualificacions de sòl per decisió municipal o insular, els instruments que els hi han declarat han de preveure les condicions i els procediments adequats per preservar-ne els valors.

Article 114. Exoneració de condicions urbanístiques¹²

1. D'acord amb l'article 21.3 de la Llei 6/1997, de 8 de juliol, del sòl rústic de les Illes Balears, l'administració pública competent en matèria agrària, per les característiques de l'activitat de què es tracti o per qualsevol altra circumstància de la seva competència, degudament acreditada en l'expedient, pot exonerar, de manera total o parcial, del compliment de les condicions que estableixi el planejament territorial o urbanístic relatiu a les edificacions, les construccions i les instal·lacions agràries i complementàries, llevat de les agroturístiques i d'agricultura de lleure.

2. Les explotacions agràries on estiguin ubicades les edificacions, les construccions i les instal·lacions agràries i complementàries susceptibles d'exoneració de les condicions d'edificació i instal·lació han d'estar inscrites en el registre insular agrari i complir la condició de preferents.

3. Les edificacions, construccions i instal·lacions esmentades poden ser exonerades totalment o parcialment de les condicions urbanístiques següents:

- a) Les condicions de l'edificació i la instal·lació: la superfície construïble, l'ocupació, l'altura, el volum i les característiques tipològiques, estètiques i constructives.
- b) Les condicions de la posició i la implantació: la ubicació dins la parcel·la i les reculades.

4. Les edificacions o instal·lacions no poden ser exonerades del paràmetre de reculada a vial o a camí públic previst pel planejament.

Pel que fa als llandars amb parcel·les de titularitat privada, només es pot exonerar del paràmetre de reculada si aquesta possibilita l'alineació de l'edificació als llandars, amb el consentiment escrit de la propietat de la parcel·la contigua.

5. La sol·licitud d'exoneració de qualsevol de les condicions urbanístiques esmentades ha d'anar acompanyada d'una memòria agronòmica, que justifiqui i valori tècnicament la necessitat i la conveniència de l'exoneració i la inexistència d'alternatives viables que no requereixin exoneració.

A més, si escau, ha de fixar les mesures protectores, correctores o compensatòries adequades.

6. En el cas que el projecte estigui sotmès a avaluació ambiental, les eventuales mesures protectores, correctores o compensatòries s'han d'establir en el marc del procediment ambiental.

7. L'exoneració de paràmetres legitima l'ajuntament per atorgar la llicència urbanística que correspongui, sens perjudici del marge d'apreciació d'altres organismes, d'acord amb la regulació dels supòsits de l'article anterior, de la intervenció preventiva en l'edificació i l'ús del sòl i, en particular, de les normes d'aplicació directa.

¹² Article modificat pel DL 3/2024, de 24 de maig, esmentat en la nota 1. Vegeu, també, Llei 7/2024, d'11 de desembre, esmentada en la nota 1.

Article 115. Activitats de venda directa

La superfície destinada a l'exposició i la venda dels productes de venda directa en una explotació agrària no pot ser superior en cap cas a 110 m².

Article 116. Reubicació d'explotacions agràries

1. Els ajuntaments poden autoritzar els titulars de les explotacions agràries que, a causa del creixement urbà, produeixin o puguin produir molèsties o incomoditats a la població, que reubiquin els edificis, construccions o instal·lacions destinats a l'activitat agrària o complementària, excepte les d'agroturisme, amb la mateixa superfície construïda, en una altra finca o parcel·la del mateix propietari o propietària, sense el compliment del requisit de la parcel·la mínima exigible.

2. L'autorització ha de comportar la demolició dels edificis substituïts, tret que se'n justifiqui un ús nou lligat a la mateixa explotació agrària.

Article 117. Règim d'infraestructures i dotacions de servei relacionades amb les explotacions agràries a sòl rústic¹³

1. Les infraestructures i les dotacions de servei vinculades a una explotació agrària, llevat de les xarxes i les instal·lacions de reg, es regeixen per la normativa territorial i urbanística.

2. En les infraestructures de reg promogudes per l'administració pública competent en matèria agrària, d'interès autonòmic, insular o supramunicipal, no és necessari obtenir cap tipus de llicència ni presentar una comunicació prèvia davant l'ajuntament.

3. Es considera un ús admès, no subjecte a la declaració d'interès general, la implantació d'energies renovables per a l'autosuficiència energètica de les explotacions agràries.

Aquestes instal·lacions no estan subjectes al permís d'instal·lació ni a la declaració responsable per a l'inici i l'exercici de l'activitat, ni a la llicència urbanística municipal, en els casos prevists en l'article 48 de la Llei 10/2019, de 22 de febrer, de canvi climàtic i transició energètica, amb independència que evacuin o no energia excedent a la xarxa de distribució, ni tampoc es consideren una activitat secundària a l'activitat principal.

Article 118. Règim d'infraestructures i dotacions en sòl rústic, i els usos atípics

1. Les administracions públiques han de prioritzar l'ús de terrenys de baixa productivitat agrícola, marginals o degradats, sense valor natural, paisatgístic o edafològic, en la implantació de noves infraestructures i equipaments públics o privats. En el cas que no sigui possible la instal·lació en aquests terrenys, s'ha de preveure una integració efectiva amb l'activitat agrària.

2. Les instal·lacions de producció d'energia elèctrica a partir de fonts d'energies renovables que ocupin més de 4 hectàrees en total s'han d'ubicar preferentment en els terrenys esmentats en l'apartat 1 d'aquest article. A aquest efecte, en els procediments de declaració d'interès general o d'utilitat pública dels projectes d'instal·lacions de producció d'energia elèctrica a partir de fonts d'energies renovables que ocupin més de 4 hectàrees en total, incloent-hi les instal·lacions auxiliars, l'òrgan competent en matèria d'agricultura ha d'informar de manera preceptiva i vinculant sobre les característiques que estableix l'apartat 1 esmentat.

¹³ Article modificat pel DL 3/2024, de 24 de maig, esmentat en la nota 1. Vegeu, també, Llei 7/2024, d'11 de desembre, esmentada en la nota 1.

3. L'administració pública competent en matèria agrària de cada illa ha de participar en els procediments de planificació de les energies renovables que elabori l'Administració de la comunitat autònoma de les Illes Balears, mitjançant un informe preceptiu, amb l'objectiu de fomentar-ne la integració en les explotacions agràries preferents.

4. Les administracions públiques han de prioritzar els usos agraris sobre l'ús residencial en el sòl rústic, establint les mesures d'ordenació territorial i urbanística, i sectorial o fiscal, adequats per assolir aquest objectiu.

Article 119. Tancaments de les explotacions agràries

1. El titular d'una explotació agrària té dret a tancar les parcel·les que la conformen, tant per al desenvolupament de l'activitat ramadera com per a la protecció dels cultius.

2. Els tancaments han de ser adequats per a l'activitat agrària a la qual es dedica l'explotació i respectar mesures d'integració paisatgística. Les reparacions que s'efectuïn seguint els sistemes tradicionals de la zona no requeriran l'obtenció de llicència municipal.

3. A les àrees d'especial protecció recollides a la Llei 1/1991, de 30 de gener, d'espais naturals de les Illes Balears, els tancaments de les finques es realitzaran amb pedra arenosa o calcària en murs de paret seca i quedarà expressament prohibit aterracar-los. L'alçada màxima del tancament massís serà d'un metre, i s'admetrà sobre la seva coronació, i fins a una altura màxima de 2,20 metres, la disposició d'elements diàfans executats mitjançant els sistemes tradicionals de la zona.

4. El tancament de l'explotació agrària implica la impossibilitat d'accés a qualsevol persona no autoritzada expressament pel titular, sens perjudici dels drets de pas i de servituds i de les excepcions previstes per raó de seguretat, policia, emergència o altres d'anàlogues, que preveu la legislació sectorial.

TÍTOL VI

RECONeixEMENT DELS VALORS AGRARIS I ELS SERVEIS AMBIENTALS

Article 120. Custòdia del territori i agrocompromisos

1. D'acord amb la Llei estatal 42/2007, de 13 de desembre, del patrimoni natural i de la biodiversitat, s'ha de promoure la custòdia del territori mitjançant acords entre entitats de custòdia i propietaris i/o gestors de finques privades o públiques per tal d'afavorir una activitat agrària ambiental, socialment i econòmicament sostenible.

2. S'han d'incentivar les externalitats positives dels terrenys agraris que es trobin ubicats en espais protegits o en els quals existeixin acords de custòdia del territori degudament formalitzats pels seus propietaris o gestors davant entitats de custòdia. Per això, es tindran en compte, entre d'altres, els següents serveis prestats pels ecosistemes:

- a) La conservació, restauració i millora del patrimoni natural, de la biodiversitat, geodiversitat i del paisatge, en funció de les mesures específicament adoptades per a tal finalitat, amb especial atenció a hàbitats, espècies amenaçades i paisatge en mosaic.

- b) La fixació de diòxid de carboni com a mesura de contribució a la mitigació del canvi climàtic.
- c) La conservació dels sòls i del règim hidrològic com a mesura de lluita contra la desertificació, en funció del grau en què la coberta vegetal i les pràctiques productives que contribueixin a reduir la pèrdua o degradació del sòl i dels recursos hídrics superficials i subterranis.
- d) La recàrrega d'aqüífers i la prevenció de riscos geològics.

3. Reglamentàriament, el Govern de les Illes Balears, a proposta del conseller competent en matèria d'agricultura i amb la participació dels consells insulars, pot establir mesures de suport i foment de compromisos de caràcter intersectorial, que poden ser ambientals, socials, territorials, urbanístics o fiscals, entre el sector agrari i altres sectors productius de les Illes Balears, amb especial referència als sectors turístic, energètic i de transports. Igualment, es podrà desenvolupar reglamentàriament el contingut mínim dels acords de custòdia del territori amb l'objectiu d'assegurar la seva adequació a les finalitats establertes.

Article 121. Contractes territorials

1. L'administració competent en matèria agrària pot establir contractes territorials per potenciar la generació d'externalitats positives i d'aspectes transversals i multifuncionals a les explotacions agràries i forestals, d'acord amb el Reial decret 1336/2011, de 3 d'octubre, pel qual es regula el contracte territorial com a instrument per promoure el desenvolupament sostenible del medi rural.

El contracte territorial, la subscripció del qual té caràcter voluntari per als titulars de les explotacions agràries, ha de reflectir els compromisos que ha complir el subscriptor, expressats de forma determinada i concreta en els aspectes qualitius i quantitius, de manera que el contingut sigui comprensible i inequívoc i el compliment objectivament verificable per l'administració responsable del control. La subscripció i el compliment dels compromisos del contracte dóna dret al subscriptor a percebre les contraprestacions que s'hi determinin i a beneficiar-se de les preferències i prioritats que legalment hi siguin aplicables.

2. L'administració ha de fomentar la formalització de contractes territorials individuals quan les finalitats específiques i els compromisos i les contraprestacions aplicables es determinin cas per cas, segons la situació i les potencialitats de cada explotació, i col·lectius, quan les potencialitats afectin una zona d'interès especial.

3. Contingut mínim de la convocatòria de contractes:

- a) L'àmbit territorial i el tipus d'explotacions agràries al qual es dirigeix el contracte.
- b) Els requisits que han de reunir els subscriptors.
- c) Els criteris objectius i el procediment per a la selecció dels subscriptors.
- d) Els compromisos que ha d'adoptar la persona titular de l'explotació i els criteris per determinar-los per a cada explotació.
- e) Les contraprestacions que s'atorguen al subscriptor i els criteris per determinar-los.
- f) El sistema de verificació i control del compliment dels compromisos i el règim aplicable en cas d'incompliment.
- g) El règim d'incompatibilitats.

- h) El règim de pròrrogues, modificació, subrogació, resolució i extinció del contracte.
 - i) Quan les contraprestacions tinguin caràcter de subvenció, els elements que requereix la normativa d'aplicació.
4. L'administració competent en matèria agrària ha d'efectuar les convocatòries i instruir i resoldre els procediments.

Article 122. Bancs de terres

1. El Govern, els consells insulars i els ajuntaments poden crear bancs de terres:
 - a) Creant registres administratius de caràcter públic i instruments que facilitin el contacte entre l'oferta i la demanda de finques rústiques de l'illa, conreades o cultivables, o per a fins de conservació de la natura.
 - b) Oferint la disponibilitat de terrenys públics per a l'aprofitament agrari de les persones que l'administració en qüestió estableixi com a usuaris potencials.
2. El Consell de Govern, a proposta del conseller competent en matèria agrària, ha d'establir mitjançant un decret els principis generals d'organització i funcionament pels quals s'han de regir els bancs de terres.

Article 123. Parcs agraris

1. En el marc d'aquesta llei, els parcs agraris es configuren com a instruments de protecció, d'ordenació, de desenvolupament i de gestió de determinats espais d'interès agrari, situats dins d'una zona periurbana, amb certa entitat i amb voluntat de gestió integrada. Es delimita com a espai ubicat en sòl rústic, per facilitar i garantir la continuïtat de l'ús agrari i preservar-lo de la incorporació al procés urbà, protegint el patrimoni natural i agrari i impulsant programes específics que permetin millorar i desenvolupar el seu potencial econòmic, ambiental i sociocultural.
2. Els ajuntaments de les Illes Balears poden definir la creació de parcs agraris tenint en compte tant els aspectes econòmics, com ecològics, culturals i socials de l'entorn en el qual s'estableix. El procediment ha de ser participatiu, per afavorir la creació d'aliances agrourbanes entre productors, consumidors i ciutadans en general, que es veuen beneficiats per una bona gestió del sòl rústic.
3. Les administracions promotores impulsaran la creació d'un òrgan de gestió del parc agrari i l'elaboració d'un pla de gestió i desenvolupament, així com d'un pla especial urbanístic d'acord amb allò que prevegi la normativa vigent en matèria d'urbanisme.
4. Es fomentaran especialment els parcs agraris supramunicipals a fi de generar massa crítica territorial per tal de millorar l'eficiència en la gestió.

Article 124. Compensació per les pressions exercides sobre sòl rústic

1. Els instruments que defineix aquest capítol, en especial els contractes territorials, poden ser utilitzats per compensar els perjudicis ocasionats per pressions exercides per les activitats i els usos impropis del sòl reservat a l'activitat agrària.
2. L'administració competent en matèria agrària ha de desplegar reglamentàriament la compensació dels usos impropis del sòl rústic.

TÍTOL VII LA TRANSFORMACIÓ I LA COMERCIALIZACIÓ

CAPÍTOL I PRINCIPIS GENERALS

Article 125. Objectius

La transformació i la comercialització agrària a les Illes Balears s'han d'ajustar especialment als objectius següents, entre d'altres:

- a) La participació del sector productor en els processos de transformació i comercialització agrària i agroalimentària, mitjançant agrupacions o organitzacions de productors, com a mitjà perquè es beneficiï del major valor afegit que es genera.
- b) El foment del sector agroindustrial, per contribuir a garantir-ne la supervivència perquè sigui un impuls per al sector productor.
- c) La transformació dels productes agraris i agroalimentaris en les explotacions que els produeixen, i també la venda directa.
- d) La identificació, la seguretat, la traçabilitat i la qualitat dels productes agraris i agroalimentaris.
- e) La millora de les estructures de transformació per incrementar-ne l'eficiència i la rendibilitat.
- f) La millora de l'eficàcia i l'eficiència de les estructures de transformació i comercialització, per adequar-les a les exigències del mercat.
- g) El foment de les noves ofertes i productes agroalimentaris.
- h) El foment dels productes agraris i agroalimentaris de les Illes Balears.
- i) El foment de la producció agrària i agroalimentària de productes de varietats vegetals locals i races autòctones.
- j) El foment de l'adequació de les estructures de transformació i comercialització existents i la implantació d'estructures noves ambientalment més sostenibles i l'afavoriment de les línies de transformació i comercialització dels productes agroalimentaris ecològics.
- k) L'avenç en la sobirania alimentària a les Illes Balears amb la garantia de l'accés a una alimentació saludable per als consumidors locals i visitants.
- l) El benestar animal durant el transport i el sacrifici.

Article 126. Participació del sector productiu en la transformació, la comercialització i les actuacions de foment

Les administracions públiques competents en matèria agrària han de fomentar, mitjançant disposicions reglamentàries i plans i programes concrets:

- a) La participació del sector productor en els processos de transformació i comercialització agrària i alimentària, com a via fonamental perquè es beneficiï del major valor afegit que es genera en les baules superiors de la cadena alimentària, promovent, amb aquesta finalitat, els acords entre operadors i les agrupacions o organitzacions de productors.
- b) La vinculació entre el sector agrari i la indústria agroalimentària transformadora i comercialitzadora de les Illes Balears, cosa que permetrà que gran part del

valor afegit de la producció agroalimentària repercuteixi de manera directa en l'economia de la comunitat autònoma.

- c) La transformació i la venda de productes agraris i agroalimentaris en les explotacions agràries.

Article 127. Identificació dels productes agraris i agroalimentaris

1. Els productes agraris i agroalimentaris, en totes les seves fases, han d'oferir als destinataris una informació veraç, objectiva, completa i entenedora sobre les característiques essencials pròpies, amb indicacions per usar-los o consumir-los correctament, i advertiments sobre els riscos previsibles que impliqui usar-los o consumir-los, de manera que els usuaris puguin fer una elecció conscient i racional entre aquests i utilitzar-los d'una manera segura i satisfactòria, en els termes que estableixi la normativa aplicable.

2. Els productes agraris i agroalimentaris que es comercialitzin a granel han d'anar identificats, i els operadors han de garantir-ne la traçabilitat d'acord amb la normativa vigent.

Article 128. Seguretat dels productes agraris i agroalimentaris

1. Les empreses comercialitzadores de productes agraris i agroalimentaris a la comunitat autònoma de les Illes Balears són responsables de la seguretat dels productes que produeixen, elaboren, serveixen i comercialitzen, i han de vetllar perquè els seus productes siguin innocus. En particular, han de complir i comprovar el compliment dels requisits de la normativa corresponent que afecti les seves activitats, en totes les etapes de producció, transformació, envasament, comercialització i servei dels seus productes.

2. Les empreses esmentades han de disposar dels sistemes d'autocontrol que imposi en cada moment la normativa aplicable, amb la finalitat de garantir la innocuïtat i la salubritat dels productes que elaboren.

Article 129. Traçabilitat dels productes agraris i agroalimentaris

1. La traçabilitat és un dels elements que han d'integrar els sistemes d'autocontrol, mitjançant procediments adequats, comprensibles i comprovables.

2. Les empreses que operin a la comunitat autònoma de les Illes Balears estan obligades a garantir la traçabilitat en totes les etapes de la cadena alimentària. Els procediments de traçabilitat han de permetre conèixer en qualsevol moment, entre la informació generada, la identitat dels proveïdors i subministradors de productes i matèries, i de les empreses a les quals s'hagin subministrat productes.

3. Les empreses agràries i alimentàries han de tenir a disposició dels serveis oficials de control tota la informació relativa al sistema propi de traçabilitat, i també la informació derivada o produïda per aquest.

Article 130. Qualitat dels productes agraris i agroalimentaris

Les administracions de la comunitat autònoma de les Illes Balears, especialment les de l'àmbit agrari, sanitari i educatiu, han de desenvolupar programes d'incentivació de la millora de la qualitat dels productes agraris i alimentaris produïts en el seu territori, de manera que el mercat en reconegui les bones qualitats fisicoquímiques,

organolèptiques i nutritives; s'ha d'incentivar l'obtenció de productes amb origen i qualitat diferenciats i fomentar el patrimoni agrari i agroalimentari.

L'administració agrària publicarà un llistat autonòmic de productes de temporada, amb l'objectiu de garantir el coneixement i fomentar la seva comercialització i distribució en els períodes adequats.

CAPÍTOL II

LA QUALITAT DIFERENCIADA

Article 131. Gestió de la qualitat

Les administracions públiques competents en matèria agrària de les Illes Balears han de potenciar, fomentar i promoure mesures d'incentivació per a la implantació de sistemes de gestió i millora de la qualitat, en relació amb les empreses agràries i agroalimentàries.

Article 132. Denominacions de qualitat diferenciada

1. Una denominació de qualitat diferenciada és la figura que serveix per identificar un producte agrari o alimentari amb característiques diferencials, que té un reglament o un plec de condicions i que disposa d'un sistema per controlar-la.

2. Als efectes d'aquesta llei, es consideren denominacions de qualitat diferenciada:

- a) Les denominacions d'origen protegides.
- b) Les indicacions geogràfiques protegides.
- c) Les especialitats tradicionals garantides.
- d) La producció integrada.
- e) La producció ecològica.
- f) Els aliments tradicionals.
- g) Les marques de garantia i altres distintius autoritzats.
- h) La producció agrària i agroalimentària artesanal.

3. Les denominacions de qualitat diferenciada, les poden gestionar i controlar entitats públiques o privades, les quals han de vetllar pel compliment dels reglaments d'aquestes denominacions. En tots els casos, les entitats de gestió i control han de complir la normativa sobre requisits generals de les entitats de certificació de productes i el Reglament (UE) 2017/625, del Parlament Europeu i del Consell, de 15 de març, relatiu als controls i altres activitats oficials realitzats per garantir l'aplicació de la legislació en matèria d'aliments i de pinsos, i de les normes sobre salut animal i benestar dels animals, sanitat vegetal i productes fitosanitaris i pel qual es modifiquen els Reglaments (CE) 999/2001, (CE) 395/2005, (CE) 1069/2009, (CE) 1107/2009, (UE) 1151/2012, (UE) 652/2014, (UE) 2016/429, (UE) 2016/2031 del Parlament Europeu i del Consell; els Reglaments (CE) 1/2005 i (CE) 1099/2009 del Consell; i les Directives 98/58/CE, 1999/74/CE, 2007/43/CE, 2008/119/CE i 2008/120/CE del Consell, i pel qual es deroguen els Reglaments (CE) 854/2004 i (CE) 882/2004 del Parlament Europeu i del Consell, les Directives 89/608/CEE, 89/662/CEE, 90/425/CEE, 96/23/CE, 96/93/CE i 97/78/CE del Consell i la Decisió 92/438/CEE del Consell (Reglament sobre controls oficials).

4. Les administracions públiques competents en matèria agrària han de vetllar per la certificació correcta dels productes agraris i agroalimentaris que tenguin

denominació de qualitat diferenciada, i establir la supervisió adequada del funcionament regular de les entitats certificadores.

Article 133. Caràcter estratègic de la producció agrària ecològica

La producció agrària ecològica té la consideració d'estratègica com a sistema de producció transversal amb reconeixement internacional, inclòs en el *Codex Alimentarius*, per la contribució a la conservació del medi, la internalització de costos ambientals i la generació de beneficis públics tant socials com ambientals.

El Govern de les Illes Balears contribuirà a cobrir les despeses derivades de la certificació de les explotacions agràries ecològiques i els seus productes.

Article 134. Els consells reguladors i altres organismes de gestió i control de denominacions de qualitat

Els consells reguladors o altres organismes assimilats de gestió i control de les denominacions de qualitat, són corporacions de dret públic de base associativa, amb autonomia i capacitat d'obrar per al compliment de les seves funcions, que han d'ajustar l'activitat pròpia a l'ordenament jurídic privat, sens perjudici de l'aplicació de l'ordenament jurídic públic pel que fa a l'exercici de les potestats administratives que tinguin atribuïdes i altres supòsits que prevegi la llei.

Article 135. Els aliments tradicionals de les Illes Balears

1. Es crea el Catàleg d'aliments tradicionals de les Illes Balears, amb l'objectiu de preservar i revalorar el nostre patrimoni alimentari, en el qual s'inclouen els aliments típics i tradicionals de les Illes Balears. Als efectes d'aquesta llei, s'entén que un aliment és tradicional de les Illes Balears quan s'acrediti un mínim de trenta anys de producció, elaboració o comercialització a les Illes Balears.

2. El Catàleg es regula mitjançant decret, a proposta del conseller competent en matèria agrària de l'Administració de la comunitat autònoma de les Illes Balears.

3. D'acord amb la normativa comunitària en matèria d'higiene i seguretat alimentària, el Govern de les Illes Balears, a proposta de les persones interessades i per una causa justificada, pot adoptar mesures que permetin continuar utilitzant mètodes tradicionals per garantir les característiques dels aliments tradicionals de les Illes Balears, la qual cosa ha de comunicar a l'Administració de l'Estat i a la Unió Europea.

4. L'Administració de la comunitat autònoma de les Illes Balears, en col·laboració amb les administracions públiques competents en matèria agrària, ha d'elaborar un pla de mesures per incentivar la comercialització i el consum dels aliments tradicionals de les Illes Balears.

CAPÍTOL III

LA TRANSFORMACIÓ DE PRODUCTES AGRARIS I AGROALIMENTARIS

Article 136. Concepte i desenvolupament de la indústria de transformació agrària

1. Són indústries de transformació agrària les infraestructures que duguin a terme les activitats que es defineixen en l'article 5.1.d) d'aquesta llei.

2. Les indústries de transformació agrària que processin els productes produïts a les Illes Balears es consideren infraestructures estratègiques a l'objecte d'aquesta llei perquè assegurin la viabilitat dels sectors agrari i agroalimentari de les Illes Balears.

3. A efectes enunciatius però no limitadors, es consideren indústries de transformació agrària les relacionades amb els sectors relatius a la llet, la carn, inclosos els escorxadors, l'olivar i les vinyes i els seus derivats, els fruits secs, els cereals, les hortalisses, les fruites, les plantes aromàtiques i medicinals, l'alimentació animal i el compostatge de biomassa d'origen agrari o vegetal.

4. Les administracions públiques competents en matèria agrària han de fomentar el desenvolupament de l'agroindústria, especialment l'agroalimentària, prioritzant les indústries formades o participades per productors agraris, en particular les cooperatives i les societats agràries de transformació, mitjançant l'establiment de programes específics de promoció econòmica que en facilitin l'eficiència i la modernització en els àmbits següents, entre d'altres:

- a) La valoració de la producció agrària i el desenvolupament i la instal·lació d'indústries de transformació que potenciïn el sector agrari balear, incrementant-ne la rendibilitat.
- b) La diversificació i la innovació tecnològica en els productes agraris i agroalimentaris.
- c) L'adaptació a les demandes dels consumidors i la implantació de sistemes de gestió de la qualitat.
- d) La responsabilitat ambiental en els processos agroindustrials.
- e) La millora en l'estructura de les empreses que possibilitin el creixement de la rendibilitat.
- f) La integració de l'agroindústria en el desenvolupament rural.
- g) La formació, la investigació, el desenvolupament tecnològic i la innovació.
- h) La creació d'agroindústries ecològiques o la inclusió en les de producció convencional d'una línia de transformació específica per als productes ecològics.

Article 137. Drets i obligacions

1. Les persones físiques o jurídiques que exerceixin l'activitat agroindustrial tenen dret, entre d'altres, a exercir l'activitat en un marc empresarial que els permeti competir en igualtat de condicions amb qualsevol altra indústria situada en el territori de la Unió Europea; a assolir una estructura de negoci pròpia i respondre a les necessitats del mercat; i també a col·laborar amb l'administració i les associacions de consumidors en campanyes per millorar el coneixement, si n'és el cas, de les característiques organolèptiques i nutritives dels productes i els hàbits alimentaris de la població.

2. Són obligacions de les persones que exerceixin l'activitat esmentada, entre d'altres:

- a) Complir els requisits de bones pràctiques en l'activitat industrial i empresarial, si escau, i també la legislació vigent en matèria de seguretat, traçabilitat i qualitat alimentària.
- b) Informar amb veracitat i exactitud sobre els productes que elaboren, en les etiquetes, els documents d'acompanyament, la publicitat i qualsevol altra forma de promoció.

- c) Complir el Pla nacional de control de la cadena alimentària i les mesures per a la millora del funcionament d'aquesta.

Article 138. Caràcter d'activitat complementària de l'agroindústria

La indústria de transformació agrària té caràcter d'activitat complementària, d'acord amb el que preveu aquesta llei, sempre que els productes siguin elaborats o transformats a partir d'ingredients primaris produïts a la mateixa explotació agrària o per l'agrupació de titulars d'explotacions preferents a la qual pertany.

Article 139. Projectes de cooperació

Les administracions públiques competents en matèria agrària han de fomentar el desenvolupament de projectes de cooperació i d'intercooperació entre empreses agràries i agroalimentàries, i també d'aquestes amb productors agraris i agroalimentaris i amb centres tecnològics o institucions, en les àrees d'investigació, producció, promoció i comercialització.

CAPÍTOL IV LA PROMOCIÓ I LA COMERCIALIZACIÓ DELS PRODUCTES AGRARIS I AGROALIMENTARIS DE LES ILLES BALEARS

Article 140. Actuacions d'informació i promoció

1. Les administracions públiques competents en matèria agrària han de fomentar i desenvolupar actuacions d'informació, foment i promoció dels productes agraris i agroalimentaris de la comunitat autònoma de les Illes Balears.

2. Així mateix, han de donar suport a la presència en el mercat dels productes agraris i agroalimentaris de les Illes Balears, mitjançant accions de promoció, especialment de les denominacions de qualitat diferenciada de la comunitat autònoma de les Illes Balears i les seves produccions emparades.

3. També han de fomentar la implantació de sistemes i canals de comercialització que permetin escurçar la distància entre productors i consumidors, prioritzant la venda de proximitat (venda en circuit curt i venda directa), els aliments frescs, de temporada i de qualitat diferenciada, així com els productes de finques agràries amb acord de custòdia del territori.

4. Les administracions públiques competents en matèria agrària facilitaran l'exportació de productes agraris de la comunitat autònoma de les Illes Balears mitjançant campanyes de promoció a mercats internacionals.

Article 141. Foment, iniciatives i projectes empresarials o sectorials

1. Les administracions públiques competents en matèria agrària han de fomentar les iniciatives i els projectes sectorials o empresarials de desenvolupament de la comercialització dels productes agraris i agroalimentaris en l'àmbit territorial propi i els han de donar suport. Aquestes obligacions corresponen a la conselleria competent en matèria d'agricultura de l'Administració de la comunitat autònoma de les Illes Balears quan les iniciatives o els projectes siguin d'àmbit pluriinsular o de fora de les Illes Balears.

2. En particular, s'han de fomentar, prioritàriament, les iniciatives i els projectes orientats als fins següents:

- a) La millora de la comercialització de les denominacions de qualitat de la comunitat autònoma de les Illes Balears i les seves produccions emparades.
- b) L'enfortiment de la capacitat de negociació sectorial dins la cadena de valor, o la vertebració d'un sector agrari i agroalimentari fort propi.
- c) La promoció dels models de producció propis, els mercats interns, la producció local i els canals curts de comercialització.
- d) La comercialització de productes agraris i agroalimentaris en nous mercats emergents i la consolidació dels mercats existents.
- e) El desenvolupament de programes orientats a la formació i l'assessorament en matèria de comercialització.
- f) La creació i la consolidació d'agrupacions empresarials o organitzacions de productors, constituïdes amb la finalitat d'incrementar i millorar la comercialització de productes agraris i agroalimentaris.

Article 142. Mercats i fires locals tradicionals

1. Els productes que es comercialitzin en mercats i fires locals tradicionals de les Illes Balears han d'estar clarament identificats, amb la indicació de l'origen o la procedència, sens perjudici de complir els altres requisits que preveu la normativa vigent.

2. Els municipis de les Illes Balears, en l'exercici de la competència en matèria de mercats i fires locals, han de garantir la identificació perfecta sobre l'origen o la procedència dels productes i també la seguretat i la traçabilitat.

Article 143. La venda de proximitat

1. S'ha de promoure la venda de proximitat entesa com la venda de productes agraris, procedents de la terra o de la ramaderia o resultat d'un procés d'elaboració o de transformació, al consumidor final, feta per productors o per agrupacions de productors agraris, directament o mitjançant la intervenció, com a màxim, d'un agent econòmic intermediari dedicat a la cooperació, el desenvolupament econòmic local i les relacions socioeconòmiques justes entre productors i consumidors. La venda de proximitat inclou la venda directa i la venda en circuit curt.

2. L'administració competent en matèria agrària pot desplegar reglamentàriament els requisits per a la venda en circuit curt que inclogui un sistema eficaç per a la identificació i la diferenciació en el mercat.

CAPÍTOL V

EL SUBMINISTRAMENT A LES INSTITUCIONS PÚBLIQUES DE LES ILLES BALEARS DE PRODUCTES AGRARIS I AGROALIMENTARIS

Article 144. Contractació pública de productes agraris i agroalimentaris¹⁴

1. De conformitat amb la Llei 9/2017, de 8 de novembre, de contractes del sector públic, per la qual es transposen a l'ordenament jurídic espanyol les directives del Parlament Europeu i del Consell 2014/23/UE i 2014/24/UE, de 26 de febrer de 2014, els contractes del sector públic autonòmic per mitjà dels quals s'adquireixin, de manera directa o indirecta, productes agrícoles o alimentaris, han de valorar els

¹⁴ Article modificat per la Llei 7/2024, d'11 de desembre, esmentada en la nota 1.

aspectes socials i ambientals, considerant especialment que el fet que tinguin l'origen a les Illes Balears fa que la producció i el transport generin una menor petjada de carboni.

2. Atenent criteris ambientals de preservació del medi, de lluita contra el canvi climàtic, de reducció de consum energètic i de millora de l'eficiència de la cadena alimentària, els contractes del sector públic per mitjà dels quals s'adquireixin, de manera directa o indirecta, productes agrícoles o alimentaris, han d'establir mecanismes per afavorir la presència del producte local, tal com es defineix en la lletra s) de l'article 5.1 d'aquesta llei.

3. D'acord amb l'article 35 bis de la Llei 43/2003, de 21 de novembre, de forests, l'òrgan de contractació també pot incloure consideracions de tipus ambiental relatives a les condicions de legalitat de l'aprofitament de la fusta i dels seus productes derivats en origen, com a factor exclouent en cas que no s'acreditin, i d'altres relatives a la sostenibilitat, que podran acreditar-se mitjançant la certificació forestal definida en l'article 6 de la mateixa llei.

4. Sens perjudici de l'aplicació directa dels apartats 1, 2 i 3 anteriors, el Consell de Govern de les Illes Balears ha de regular les condicions i els requisits que han de regir els contractes del sector públic per mitjà dels quals s'adquireixin, de manera directa o indirecta, productes agrícoles o alimentaris, entre els quals s'han d'incloure:

- a) Un percentatge mínim de productes agrícoles o alimentaris que tinguin la consideració de producte local.
- b) Un percentatge mínim de productes agrícoles o alimentaris que tinguin la consideració de producte ecològic.
- c) La valoració, durant la fase d'adjudicació, dels percentatges que se situïn per sobre del requisit mínim als productes que tinguin la consideració de producte local o ecològic.
- d) Les condicions especials d'execució, durant la fase d'execució, que assegurin la presència de producte local o ecològic o local i ecològic.

CAPÍTOL VI

LA VENDA DIRECTA

Article 145. Concepte i dret

1. Els titulars de les explotacions agràries de les Illes Balears inscrites en els registres agraris corresponents tenen el dret a la venda directa, entesa com l'acte de vendre sense intermediaris els productes obtinguts de les activitats agrària i complementària de la mateixa explotació agrària. També s'hi inclouen els productes transformats en indústries de transformació agrària sense caràcter de complementària, sempre que els ingredients primaris tinguin l'origen en l'explotació agrària.

2. La venda directa es pot fer dins els elements que integren l'explotació agrària, en mercats municipals, en fires o en llocs que no siguin establiments comercials permanents, i també mitjançant les noves tecnologies de la comunicació.

Article 146. Fins de la venda directa

Els fins de la venda directa són, entre d'altres:

- a) La millora de les estructures agràries, orientada a obtenir rendes agràries dignes per als titulars de les explotacions i preus justs per als consumidors.
- b) La creació i el foment d'explotacions agràries, viables i sostenibles.
- c) La continuïtat de les explotacions agràries com a instrument bàsic del desenvolupament econòmic sostenible en el medi rural.
- d) L'obtenció d'un valor afegit addicional a les explotacions agràries.
- e) La generació d'ocupació, i l'estabilitat d'aquesta, amb la incorporació de joves agricultors.
- f) La millora de la competitivitat de les explotacions agràries de les Illes Balears, en les mateixes condicions d'altres països de la Unió Europea.
- g) El desenvolupament d'una gamma de productes diferenciats quant a qualitat i acceptació d'aquests, que abasteixi un mercat valorat i creixent en la societat.
- h) La potenciació de la producció local i els canals curts i directes de comercialització, que permeti un benefici directe a les explotacions agràries i als consumidors per la disminució dels costos de comercialització i els beneficis ambientals que genera la producció local.

Article 147. Productes objecte de venda directa

1. Els productes objecte de la venda directa poden ser d'origen agrícola, ramader o forestal, i també elaborats o transformats a partir d'aquests, siguin alimentaris o no.

2. En els productes d'origen cinegètic s'han de complir les condicions específiques que estableix la normativa aplicable; en el cas de la carn i els productes derivats que no siguin cinegètics, els animals han d'haver estat sacrificats d'acord amb la normativa vigent.

3. Tots els productes objecte de venda directa han de complir les condicions específiques que estableix la normativa sanitària vigent.

Article 148. Requisits per a la venda directa

1. Els titulars de les explotacions agràries poden fer venda directa sempre que compleixin els requisits següents:

- a) Ser titular d'una explotació agrària inscrita en el Registre insular agrari.
- b) Abans de començar l'activitat, notificar-ho a l'òrgan gestor del registre insular corresponent perquè ho anoti en el Registre agrari i, si escau, en el Registre d'empreses, establiments i productes del sector alimentari de les Illes Balears.
- c) Garantir la identificació, la seguretat i la traçabilitat dels productes, i també el compliment de la legislació alimentària i sanitària.
- d) Produir en l'explotació o elaborar amb ingredients primaris de l'explotació tots els productes objecte de la venda directa.

2. En el cas d'una explotació agrària preferent, mentre es mantengui aquest caràcter, s'ha de permetre, a més:

- a) Vendre els productes de l'agrupació de titulars d'explotacions agràries preferents de les Illes Balears a la qual es pertany.
- b) Dur a terme l'activitat de degustació i promoció dels productes objecte de venda directa en locals habilitats específicament a aquest efecte; és a dir, en els propis

i en els de l'agrupació de titulars d'explotacions agràries preferents de les Illes Balears a la qual es pertany.

Article 149. Identificació, seguretat i traçabilitat

Els titulars d'explotacions agràries que accedeixin a la venda directa estan obligats a garantir:

- a) La identificació i la traçabilitat dels productes que venen, d'acord amb la legislació vigent segons la naturalesa del producte.
- b) La seguretat i la innocuïtat dels productes que produeixen, elaboren, transformen o comercialitzen. En concret, han de complir, en totes les etapes de producció, transformació, envasament i comercialització dels productes, els requisits de la normativa que afecta les seves activitats.

Article 150. Identificació

L'administració pública competent en matèria agrària, mitjançant un reglament, pot regular l'ús d'un logotip identificador dels establiments de venda directa.

TÍTOL VIII LA MILLORA DEL CONEIXEMENT AGRARI

CAPÍTOL I DISPOSICIONS GENERALS

Article 151. Principi de prioritat estratègica i contingut

La millora del coneixement agrari i agroalimentari es considera una prioritat estratègica de la política agrària de les Illes Balears, que inclou la formació (F), la recerca (R), el desenvolupament (D) i la innovació (I), i també l'estadística agrària i l'agroalimentària.

Article 152. Principi de participació de les administracions públiques competents en matèria agrària en les polítiques generals de formació, recerca, desenvolupament, innovació i estadística

Les administracions públiques competents en matèria agrària han de participar en tots els processos d'elaboració i aprovació de les polítiques públiques en matèria de formació, recerca, desenvolupament, innovació i estadística que afectin o puguin afectar els sectors agrari i agroalimentari.

Article 153. Objectius

1. L'objectiu general de les polítiques públiques de les Illes Balears, en la millora del coneixement agrari, és oferir una resposta adequada i permanent als reptes científics, tècnics i socials que es plantegen en l'àmbit agrari i agroalimentari dels particulars i de l'administració mateixa.

2. Els objectius específics en l'àmbit de la millora del coneixement agrari i agroalimentari són:

- a) Incrementar l'activitat generadora de coneixement en matèria agrària i agroalimentària facilitant-ne la transferència i la implementació en els sectors agrari i agroalimentari.
- b) Afavorir la participació dels sectors econòmics agraris i agroalimentaris incloses les organitzacions representatives del sector professional i de les cooperatives en l'orientació, la prioritització, el finançament i l'execució dels programes públics de millora del coneixement.
- c) Reforçar la formació i el desenvolupament professional en els sectors agrari i agroalimentari.
- d) Prioritzar les actuacions segons les repercussions immediates sobre el creixement econòmic del sector agrari i agroalimentari i l'ocupació.
- e) Aprofitar el potencial de les infraestructures i els equipaments existents, tant públics com privats.
- f) Facilitar la cooperació estratègica interregional, especialment quan impliqui l'aprofitament d'infraestructures i equipaments existents.
- g) Promoure les activitats de demostració, com proves, prototips, estudis d'ampliació, disseny, processos, productes i serveis pilots o innovadors, verificació de rendiment, intercanvi d'experiències, etc.
- h) Promoure la capacitat d'innovació orientada al mercat en els sectors agrari i agroalimentari.
- i) Promoure un coneixement adequat de la realitat del sector.
- j) Promoure la formació en cooperativisme i associacionisme agrari.

Article 154. Estratègia Balear de Millora del Coneixement Agrari

1. Es crea l'Estratègia Balear de Millora del Coneixement Agrari, com a programa de la política agrària comuna de les Illes Balears, de millora del coneixement agrari i agroalimentari a escala suprainsular i d'àmbit autonòmic, que ha de contenir les directrius i els plans d'actuació sobre aquesta matèria que les administracions públiques han de seguir en un determinat període.

2. L'Estratègia ha de ser aprovada pel Govern de les Illes Balears, mitjançant un decret, a proposta del conseller competent en matèria d'agricultura, amb la participació de les administracions públiques competents en matèria agrària.

3. L'elaboració de l'Estratègia correspon al Consell Agrari Interinsular, en els termes que determini el Consell de Govern mitjançant un acord, a proposta del conseller competent en matèria agrària.

4. El Govern de les Illes Balears, dins el marc de l'Estratègia Balear de Millora del Coneixement Agrari, potenciarà i fomentarà l'assessorament i la formació als pagesos i pescadors de les Illes Balears.

CAPÍTOL II LA FORMACIÓ AGRÀRIA

Article 155. Principis generals

És un objectiu prioritari d'aquesta llei millorar la qualificació dels professionals del sector agrari mitjançant programes de formació que incorporin les disciplines que els permetin una adaptació correcta a la realitat del sector.

Amb aquest objectiu:

- a) Els plans de formació no universitària i de formació professional no reglada en matèria agrària i agroalimentària que duguin a terme les administracions públiques i els particulars finançats, en tot o en part, amb subvencions de les administracions públiques, s'han d'ajustar als principis i les directrius inclosos en l'Estratègia Balear de Millora del Coneixement Agrari. El seguiment i l'avaluació dels resultats d'aquests plans correspon a les administracions públiques competents en matèria agrària de la comunitat autònoma de les Illes Balears, per si mateixes o en col·laboració amb altres entitats i organismes, i en particular amb la Universitat de les Illes Balears (UIB), les organitzacions professionals agràries i les agrupacions o associacions sectorials.
- b) Les administracions públiques competents en matèria agrària han de fomentar l'organització d'activitats de formació agrària i agroalimentària, mitjançant ajudes destinades a altres administracions, organitzacions professionals agràries, cooperatives, unions de cooperatives i entitats associatives, agrupacions o associacions sectorials, que compleixin els requisits que estableixi la convocatòria.
- c) Les administracions públiques competents en matèria agrària han d'elaborar, d'acord amb l'Estratègia Balear, un pla de formació agrària i agroalimentària, al qual s'han d'ajustar tots els cursos de formació agrària o agroalimentària que ofereixin les administracions públiques de les Illes Balears, les organitzacions professionals agràries, les unions de cooperatives o les agrupacions o associacions sectorials que gaudeixin de les ajudes per a l'organització de cursos de formació.
- d) Els programes de formació s'han d'adreçar a la consecució dels fins i els objectius que fixa aquesta llei i, especialment, a la formació i la capacitació dels professionals actuals i futurs i, d'acord amb el que estableix l'article 30 de la Llei Orgànica 3/2007, de 22 de març, per a la igualtat efectiva de dones i homes, s'hi inclouran mesures per garantir l'accés de les dones del sector agrari i el món rural a aquestes formacions.

CAPÍTOL III

RECERCA, DESENVOLUPAMENT I INNOVACIÓ AGRÀRIA I AGROALIMENTÀRIA

Article 156. Principis generals

En matèria de recerca agrària, i també de desenvolupament tecnològic i innovació agrària i agroalimentària, la conselleria competent en matèria agrària de l'Administració de la comunitat autònoma de les Illes Balears, sens perjudici que els consells insulars puguin actuar en l'àmbit insular, ha d'actuar d'acord amb els principis generals següents:

- a) La coordinació i la planificació general, en l'àmbit administratiu, de les activitats de recerca, desenvolupament, innovació, divulgació i experimentació agrària i agroalimentària d'altres conselleries de l'Administració de la comunitat autònoma de les Illes Balears, els consells insulars i els municipis de les Illes Balears, d'acord, si s'escau, amb el Pla d'R+D+I de les Illes Balears.

- b) El foment dels projectes de recerca aplicada en matèria d'agricultura, ramaderia i alimentació que proporcionin i generin el coneixement necessari per respondre a les demandes sectorials. Els resultats han de tenir una anàlisi de sostenibilitat econòmica i ambiental, i considerar els costos i els beneficis.
- c) El suport del sector al qual va dirigit i la posada dels resultats a la seva disposició.
- d) La modernització de les estructures empresarials de les explotacions agràries i de la indústria i el comerç agroalimentaris.
- e) L'adaptació dels sectors agrari i agroindustrial a les condicions i a la realitat del mercat.
- f) La continuïtat de les explotacions agràries com a eina bàsica del desenvolupament econòmic en el món rural i de l'equilibri territorial.
- g) La recuperació i la reivindicació del patrimoni cultural immaterial associat a l'activitat agrària.

Article 157. Societat de la informació

Les administracions públiques competents en matèria agrària han d'establir les condicions necessàries perquè els titulars d'explotacions agràries s'adaptin a la societat de la informació, i posar al seu servei les noves tecnologies, amb la finalitat d'aconseguir més qualitat de vida i equilibri social.

CAPÍTOL IV L'ESTADÍSTICA AGRÀRIA

Article 158. Competències

1. Els consells insulars, en l'àmbit insular respectiu, han de portar una estadística agrària adequada que permeti un coneixement exhaustiu del sector, vital per a la presa de decisions.

2. La conselleria competent en matèria agrària de l'Administració de la comunitat autònoma de les Illes Balears ha de determinar la informació estadística que han de trametre els consells insulars, i també la periodicitat, amb la finalitat d'elaborar l'estadística interinsular. La informació s'ha de lliurar telemàticament, amb els sistemes d'intercomunicació i de coordinació que es determinin, i que garanteixin la compatibilitat informàtica.

TÍTOL IX LA FUNCIO SOCIAL I PREVENTIVA

CAPÍTOL I ELS JOVES I LES DONES

Article 159. Principi de discriminació positiva

Les administracions públiques competents en matèria agrària s'han de basar en el principi de discriminació positiva dels joves i de les dones per afavorir-ne la integració en els sectors agrari i agroalimentari, i especialment en l'accés a la titularitat d'una explotació agrària, i per facilitar el relleu generacional.

Article 160. La perspectiva d'igualtat de gènere

1. La perspectiva d'igualtat de gènere ha de ser present en el desenvolupament de totes les actuacions que derivin d'aquesta llei. Per tant, s'ha de tenir en compte la situació específica de dones i homes, considerant les diferències quant a necessitats i prioritats d'uns i d'altres amb l'objectiu d'eliminar efectes discriminatoris potencials.

2. Els principis bàsics que han de regir les actuacions de les administracions competents en el marc d'aquesta llei són:

- a) Igualtat de tracte entre homes i dones, sens perjudici de discriminació positiva cap a les dones.
- b) Igualtat d'oportunitats com a element imprescindible per a la viabilitat i la pervivència del medi rural, considerant la discriminació positiva cap a les dones, en especial en els casos en què la situació de partida de la dona en el món rural sigui de desigualtat.
- c) Integració de la perspectiva de gènere, incloent, entre altres aspectes, la valoració de l'impacte de gènere amb anterioritat a l'aprovació de normes i plans, la variable de sexe en les estadístiques agràries, agroalimentàries i del medi rural i indicadors de gènere a l'avaluació de les polítiques.
- d) Criteris de prioritització per a la incorporació de les dones a les activitats agrària i agroalimentària i l'accés a les activitats formatives.

3. D'acord amb la normativa aplicable s'ha d'elaborar un pla d'igualtat d'oportunitats entre dones i homes a les activitats agrària i agroalimentària de les Illes Balears, en l'àmbit d'aplicació d'aquesta llei. Aquest pla ha d'establir condicions per promoure l'ocupació de dones a les explotacions agràries i agroindústries, afavorir la conciliació de la vida laboral i familiar, en un escenari de coresponsabilitat, i millorar la formació i la capacitat femenines per a la carrera professional i l'accés de les dones als quadres tècnics i directius de les explotacions. També ha de tenir en compte, entre altres aspectes, el foment de l'autoocupació i l'emprenedoria femenina, i la participació i la integració de les dones en els òrgans de govern de cooperatives i societats agroalimentàries, consells reguladors i altres òrgans de gestió de signes distintius i marques de qualitat diferenciada, grups de desenvolupament rural i organitzacions de productors i interprofessionals.

4. Es treballarà per assolir la paritat en la composició de tots i cadascun dels òrgans col·legiats de consulta i assessorament en matèria agrària i forestal.

Article 161. Mesures de suport

De conformitat amb el principi de discriminació positiva, totes les administracions públiques de les Illes Balears han de promoure polítiques i mesures de suport als joves i les dones dedicats a l'agricultura, i, en particular, les següents:

- a) El tractament preferent en l'Estratègia Balear del Coneixement Agrari i els plans sectorials, i també l'establiment de programes específics de formació, amb especial consideració de l'accés a les noves tecnologies i la formació en l'entorn de la societat de la informació.
- b) El tractament preferent en l'accés a qualsevol tipus d'ajudes, incloses les de la política agrària comuna, i també en les reserves de drets d'ajuda o d'altres drets que es generin en la política agrària comuna, sempre que la legislació comunitària ho permeti.

- c) L'accés preferent als aprofitaments comunals, de forests públiques i de béns patrimonials i demanials, de conformitat amb la legislació sectorial aplicable.
- d) El règim especial de reducció de la base imposable a què es refereixen els articles 9 i 11 de la Llei 19/1995, de 4 de juliol, de modernització de les explotacions agràries, així com les reduccions previstes al Decret legislatiu 1/2014, de 6 de juny, pel qual s'aprova el text refós de les disposicions legals de la comunitat autònoma de les Illes Balears en matèria de tributs cedits per l'Estat.
- e) El desenvolupament de mecanismes de millora de la representativitat en els òrgans de gestió públics i privats.
- f) L'establiment de mesures que afavoreixin la conciliació de la vida laboral i familiar de les dones, amb la previsió d'aspectes com ara l'embaràs i la maternitat, amb permisos i llicències i serveis d'atenció familiar.

Article 162. Titularitat compartida

1. D'acord amb la Llei 35/2011, de 4 d'octubre, sobre titularitat compartida de les explotacions agràries, l'explotació agrària de titularitat compartida és la unitat econòmica, sense personalitat jurídica i susceptible d'imposició a efectes fiscals, que constitueix un matrimoni o una parella unida per una relació d'afectivitat anàloga, per a la gestió conjunta de l'explotació agrària.

2. De conformitat amb l'article 6 de la mateixa llei es crea el Registre Interinsular de Titularitat Compartida, gestionat per la conselleria competent en matèria agrària de l'Administració de la comunitat autònoma de les Illes Balears, directament o per mitjà dels seus organismes del sector públic instrumental. El Registre Interinsular es nodreix de la informació que li trametin telemàticament i de manera periòdica els consells insulars, que el gestionen en l'àmbit territorial respectiu.

3. La titularitat compartida produeix els efectes socials, laborals, econòmics, fiscals i altres inherents a la titularitat de l'explotació que preveu la Llei 35/2011, de 4 d'octubre, sobre titularitat compartida de les explotacions agràries.

CAPÍTOL II LES PERSONES AMB DISCAPACITAT

Article 163. Integració en el sector agrari de les persones amb discapacitat

Les administracions públiques competents en matèria agrària s'han de basar en el principi de discriminació positiva de les persones amb discapacitat, per afavorir-ne la integració en els sectors agrari i agroalimentari.

CAPÍTOL III LES ASSEGURANCES AGRÀRIES, LES ZONES CATASTRÒFIQUES I LA PREVENCIÓ DE RISCS LABORALS

Article 164. Assegurances agràries

Les administracions públiques competents en matèria agrària han dur a terme les accions i utilitzar els instruments adequats en matèria d'assegurances agràries a l'efecte d'assolir els objectius següents:

- a) Promoure la implantació d'un sistema d'assegurances agràries que permeti disposar, a un cost adequat, d'una garantia bàsica de protecció davant les conseqüències derivades de fenòmens naturals adversos no controlables.
- b) Col·laborar en la implantació de noves línies d'assegurances agràries, el perfeccionament de les assegurances existents, l'adequació d'aquestes a les condicions climàtiques i agràries de les Illes Balears i la millora de la informació en matèria d'assegurances agràries.

Article 165. Zones catastròfiques

1. El Govern de les Illes Balears, a proposta del conseller competent en matèria d'agricultura, per iniciativa pròpia, dels consells insulars o dels municipis de les Illes Balears, pot acordar mitjançant un decret llei la declaració de zona catastròfica dels espais que hagin patit danys i pèrdues substancialment importants en les produccions agràries, ramaderes o forestals per motius meteorològics, epidèmies, plagues o altres esdeveniments imprevisibles o inevitables, d'acord amb la legislació vigent.

2. Així mateix, pot articular un conjunt de mesures pal·liatives i reparadores que siguin adequades a la situació creada i contribueixin al restabliment de la normalitat agrària a les zones sinistrades, i establir, al mateix temps, els procediments que garanteixin, amb la rapidesa i la flexibilitat necessàries, el finançament de les despeses que derivin de la reparació dels danys catastròfics produïts.

Article 166. Beneficiaris

Per ser beneficiari de les ajudes que, si s'escau, s'estableixin i sens perjudici del que disposi la norma a què es refereix l'apartat 1 de l'article anterior, s'ha d'exigir que el risc no estigui inclòs en els plans d'assegurances agràries, llevat que l'extensió o la intensitat del dany ho justifiquin.

Article 167. Prevenció de riscos laborals

Les administracions públiques competents en matèria agrària, en col·laboració amb l'administració laboral, han d'implementar mesures i organitzar cursos de prevenció de riscos laborals, que l'Administració de la comunitat autònoma de les Illes Balears ha d'incloure en l'Estratègia Balear del Coneixement Agrari.

TÍTOL X L'ASSOCIACIONISME AGRARI

Article 168. Promoció de l'associacionisme agrari

Les administracions públiques competents en matèria agrària de la comunitat autònoma de les Illes Balears han de promoure la constitució i el manteniment de les associacions agràries i agroalimentàries en les fases de producció, transformació, envasament, comercialització i activitats complementàries, que tenguin algun dels objectius que estableix aquesta llei. També han de promoure l'associacionisme cooperatiu i les estructures d'integració econòmica i representativa, amb absolut respecte a la llibertat i l'autonomia.

Article 169. Organitzacions professionals agràries i estructures representatives de les societats cooperatives

Les administracions públiques competents en matèria agrària de la comunitat autònoma de les Illes Balears han de consultar les organitzacions professionals agràries i les estructures representatives de les societats cooperatives, en l'elaboració i l'aprovació de tots els plans, els programes i les estratègies relatives a la política agrària i agroalimentària, i fomentar la interlocució d'aquestes en el disseny de les polítiques agràries i agroalimentàries de la comunitat autònoma de les Illes Balears.

Article 170. Cooperativisme agrari i societats agràries de transformació

1. Les administracions públiques competents en matèria agrària han d'impulsar la creació de cooperatives i societats agràries de transformació (SAT) com a canal de participació dels productors agraris en els processos de producció, transformació i comercialització dels seus productes, amb l'objectiu d'incrementar el nivell de renda en el medi rural.

2. Així mateix, aquestes administracions han de donar suport a les cooperatives i SAT en els àmbits següents:

- a) La incorporació de dones i joves agricultors a les explotacions agràries per mitjà de fórmules associatives cooperatives o SAT.
- b) La prestació de serveis de gestió tècnica i econòmica, substitució de titulars o assessorament integral a les explotacions agràries.
- c) La participació en els òrgans col·legiats de les administracions públiques amb competència en audiència, coordinació, consulta i assessorament tècnic d'aquestes administracions.
- d) La millora de la qualitat de la producció per mitjà de la formació, l'experimentació agrària i la implantació de processos de qualitat en el sector.
- e) L'afavoriment dels processos de transformació dels productes agraris i la introducció d'aquests productes en els mercats.
- f) L'ajuda tècnica i econòmica per a la constitució de parcs de maquinària necessària per a les explotacions i l'execució de programes de millora integral.
- g) La constitució d'entitats associatives cooperatives i SAT com a associacions de defensa vegetal (ADV) i associacions de defensa sanitària (ADS).
- h) La constitució d'explotacions agràries mitjançant fórmules cooperatives.

Article 171. Integració cooperativa agrària

Les administracions públiques competents en matèria agrària de la comunitat autònoma de les Illes Balears han de posar en marxa mesures dirigides a afavorir la integració de les cooperatives agràries i agroalimentàries i d'altres entitats de naturalesa associativa com a mitjà per aconseguir els objectius següents:

- a) Incrementar la concentració de l'oferta, millorant la competitivitat i guanyant poder de negociació.
- b) Agrupar les primeres baules de la cadena alimentària perquè adquireixin més protagonisme en la regulació dels mercats en els quals operen.
- c) Contribuir a fer valer les seves produccions mitjançant la formació dels equips directius i de gestió d'aquestes entitats, especialment en les noves eines i els nous instruments de gestió i comercialització.

TÍTOL XI EL RÈGIM D'INSPECCIÓ I D'INFRACCIONS I SANCIONS EN MATÈRIA AGRÀRIA I AGROALIMENTÀRIA

CAPÍTOL I DISPOSICIONS GENERALS

Article 172. Règim jurídic

1. El règim d'inspecció i d'infraccions i sancions de les matèries que regula aquesta llei es regeix per aquest títol.

2. El règim d'inspeccions, infraccions i sancions en matèria de producció i comercialització agroalimentària és el que preveu la Llei 1/1999, de 17 de març, de l'Estatut dels productors i els industrials agroalimentaris de les Illes Balears. Supletòriament s'ha d'aplicar la Llei agrària.

3. El règim d'inspeccions, infraccions i sancions en matèria de sanitat animal és el que preveu la Llei 8/2003, de 24 d'abril, de sanitat animal. Supletòriament s'ha d'aplicar la Llei agrària.

Article 173. Potestat sancionadora

La potestat sancionadora en les matèries objecte d'aquesta llei correspon a les administracions públiques competents en matèria agrària, que l'han d'exercir mitjançant els òrgans administratius que la tinguin atribuïda d'acord amb aquesta llei, amb els principis que estableix la Llei 40/2015, d'1 d'octubre, de règim jurídic del sector públic, i també amb la resta de disposicions que hi siguin aplicables.

Article 174. Vinculació amb l'ordre jurisdiccional penal. Concurrencia de sancions

1. El règim d'infraccions i sancions que preveu aquesta llei s'entén sens perjudici que els fets siguin constitutius de delictes o falta tipificats en el Codi Penal; en aquest cas, s'ha de dictar la suspensió del procediment i trametre les actuacions al Ministeri Fiscal o al jutjat d'instrucció.

2. Les sancions que estableix aquesta llei no impedeixen la imposició de les que preveuen altres lleis per infraccions concurrents, llevat que aquelles disposin altrament.

CAPÍTOL II LA INSPECCIÓ

Article 175. Inspecció

1. En el marc de les competències pròpies, les administracions públiques de les Illes Balears han de dur a terme les accions de control, verificació i inspecció per al compliment del que disposa aquesta llei, que han d'exercir els funcionaris que tinguin atribuïdes aquestes funcions.

2. En l'exercici de les funcions de control i inspecció, els inspectors tenen la consideració d'agents de l'autoritat, amb els efectes que preveu l'article 77.5 de la Llei 39/2015, d'1 d'octubre, del procediment administratiu comú de les administracions públiques, i poden sol·licitar el suport necessari de qualsevol altra autoritat, i també de les forces i cossos de seguretat. A més, tant els òrgans de les

administracions públiques com les empreses amb participació pública, els organismes oficials, les organitzacions professionals i les organitzacions de consumidors, han de prestar, quan siguin requerits amb aquesta finalitat, la informació que se'ls sol·liciti, respectant, en tot cas, la normativa relativa a la protecció de dades de caràcter personal.

Article 176. Facultats de la inspecció

En l'exercici de les funcions pròpies, els inspectors estan facultats per a les tasques següents:

- a) Accedir, amb la identificació prèvia, a explotacions, locals i instal·lacions, llevat que tenguin el qualificatiu d'habitatge, i a la documentació industrial, mercantil i comptable de les empreses que inspeccionen quan ho considerin necessari en el curs de les seves actuacions, que en tot cas tenen caràcter confidencial. Els inspectors estan obligats a complir el deure de secret professional, i incomplir-lo pot donar lloc a l'exigència de responsabilitat.
- b) Sol·licitar informació a les persones presents, prendre les mostres necessàries per practicar les anàlisis corresponents i dur a terme les proves, les investigacions o els exàmens que siguin necessaris per assegurar-se de l'observança de les disposicions vigents.
- c) Aixecar l'acta corresponent, i, quan adverteixin alguna conducta que pugui representar una infracció, adoptar, si escau, de conformitat amb el que estableix l'article 178 següent, les mesures cautelars necessàries per assegurar l'eficàcia de la resolució final que hi pugui recaure.

Article 177. Obligacions dels inspeccionats

1. Les persones físiques i jurídiques que en l'exercici de les seves actuacions estiguin compreses en l'àmbit d'aplicació d'aquesta llei, estan obligades a complir aquesta llei i la normativa que la desplegui. Així mateix, estan obligades a consentir les visites d'inspecció i a conservar durant un temps mínim de quatre anys la documentació relativa a les seves obligacions, que s'estableixen en l'apartat següent, en condicions que en permetin la comprovació.

2. A requeriment dels òrgans competents o dels inspectors estan obligats a:

- a) Subministrar qualsevol classe d'informació sobre les instal·lacions, els productes, els serveis o els sistemes de producció o elaboració, i permetre'n la comprovació directa dels inspectors.
- b) Exhibir la documentació que serveixi de justificació de les transaccions efectuades, i també facilitar que s'obtingui una còpia o una reproducció de la documentació.
- c) Permetre que es prenguin les mostres oportunes o que es dugui a terme qualsevol altre tipus de control o assaig sobre les seves explotacions o sobre els productes o les mercaderies que elaborin, distribueixin o comercialitzin, i sobre les matèries primeres, els additius o els materials que utilitzin.

Article 178. Mesures cautelars

1. Si, a conseqüència d'una inspecció, es detecta que hi ha indicis clars de la comissió d'una infracció presumpta, i sens perjudici de la instrucció del procediment sancionador corresponent, els inspectors poden adoptar les mesures cautelars

necessàries per assegurar l'eficàcia de la resolució que pugui recaure i el bon fi del procediment, evitar el manteniment dels efectes de la infracció i garantir els interessos generals.

2. Les mesures cautelars s'han d'adoptar basant-se en un judici de raonabilitat i triant la que menys danyi la situació jurídica de la persona interessada, per la qual cosa han de ser proporcionades a la irregularitat detectada i mantenir-se el temps estrictament necessari, sense que en cap cas no puguin causar perjudicis de reparació difícil o impossible als interessats o implicar violació de drets emparats per les lleis.

3. Les mesures cautelars poden consistir en les accions següents:

- a) La immobilització cautelar de les mercaderies, els productes, els envasos, les etiquetes i qualsevol altre objecte relacionat presumptament amb alguna de les infraccions que preveu aquesta llei, i també dels vehicles destinats al transport.
- b) La suspensió cautelar de l'activitat i el funcionament d'una determinada àrea o element de l'explotació, de l'establiment o del servei.
- c) La retirada dels animals, quan s'hi detectin mancances del benestar i no s'esmenin en el termini establert.

4. L'adopció d'aquestes mesures s'ha de fer mitjançant una acta motivada que s'ha de notificar a la persona interessada, amb la concessió d'un termini de cinc dies per presentar al·legacions.

5. Les mesures han de ser confirmades, modificades o aixecades per l'òrgan competent per incoar el procediment sancionador corresponent en un termini de quinze dies. Les mesures queden sense efecte si no s'inicia el procediment en aquest termini o quan l'acord d'inici no contengui un pronunciament exprés sobre aquestes. En tot cas, poden ser aixecades o modificades, d'ofici o a instància de part, durant la tramitació del procediment mitjançant una providència de l'instructor, i s'extingeixen amb l'eficàcia de la resolució administrativa que exhaureixi el procediment corresponent.

6. En els supòsits de venda per subhasta pública o de destinació alternativa, l'import de la venda s'ha de consignar a disposició de l'òrgan competent de resultes del procediment sancionador.

7. Si en la resolució s'aprecia la inexistència d'infracció s'ha de retornar el producte, o, si ha estat subhastat, l'import de venda, a la persona interessada. En el supòsit de lliurament a beneficència o destrucció, l'autoritat competent ha d'indemnitzar la persona interessada, amb la declaració prèvia de responsabilitat de l'Administració.

Article 179. Persones responsables

1. Es consideren responsables de les infraccions tipificades en aquesta llei les persones físiques i jurídiques que les cometin encara que sigui a títol de simple inobservança.

2. Quan el compliment de les obligacions que preveu aquesta llei correspongui a diverses persones conjuntament, o si la infracció és imputable a diverses persones i no és possible determinar el grau de participació de cadascuna, aquestes, si s'escau, responen de manera solidària de les infraccions que es cometin i de les sancions que s'imposin.

3. Les persones físiques i jurídiques sobre les quals recaiguin les obligacions de vigilància que estableix aquesta llei per prevenir que altres persones cometin infraccions administratives són responsables subsidiàries d'aquestes infraccions.

4. Els titulars de l'explotació són responsables de les infraccions relatives a les explotacions agràries i de les derivades de l'activitat agrària.

5. En les infraccions imputades a una persona jurídica, també es consideren responsables les persones físiques que integrin els seus òrgans rectors o de direcció, i també els tècnics responsables de l'elaboració i del control, quan se n'acrediti la responsabilitat.

6. Sens perjudici de les sancions que pertoquin, les persones responsables de les infraccions administratives han d'indemnitzar pels danys i els perjudicis causats i restituir la legalitat jurídica conculcada, si escau.

CAPÍTOL III

EL RESTABLIMENT DE L'ORDRE JURÍDIC PERTORBAT I LA REPOSICIÓ DE LA REALITAT FÍSICA ALTERADA

Article 180. El restabliment de l'ordre jurídic pertorbat i la reposició de la realitat física alterada

1. El restabliment de l'ordre jurídic pertorbat per un acte o un ús sense disposar de l'autorització requerida o contravenint-ne les condicions, té lloc mitjançant la legalització de l'acte o ús corresponent o, si s'escau, mitjançant la reposició de la realitat física alterada a l'estat originari, segons, respectivament, si l'actuació és compatible o no amb l'ordenació vigent.

2. Les persones responsables de l'acte o l'ús il·legal estan obligades a dur a terme la reposició o a instar-ne la legalització dins el termini de dos mesos des del requeriment fet per l'administració.

3. Transcorreguts els terminis fixats sense que s'hagi instat la legalització o s'hagin ajustat les obres a les condicions que s'hi assenyalen, o si aquesta és denegada, l'instructor ha de formular una proposta de reposició de la realitat física alterada a l'efecte del restabliment de l'ordre jurídic pertorbat i atorgar un termini per formular les al·legacions que s'estimin pertinents.

Article 181. Les multes coercitives

En els supòsits que preveu l'article 103 de la Llei 39/2015, d'1 d'octubre, del procediment administratiu comú de les administracions públiques, l'autoritat competent, independentment de les multes pecuniàries, pot imposar multes coercitives de fins a 12.000 €, reiterades en terminis de temps que siguin suficients per a l'execució de determinats actes, com ara el cessament d'una acció prohibida, d'acord amb el que disposa aquesta llei.

CAPÍTOL IV

INFRACCIONS

SECCIÓ 1a

CONCEPTE I CLASSES

Article 182. Concepte

1. Qualsevol acció o omissió tipificada en aquesta llei constitueix una infracció administrativa en matèria agrària.

2. Les disposicions reglamentàries de desplegament d'aquesta llei poden introduir especificacions o graduacions en el quadre d'infraccions establertes legalment que, sense constituir noves infraccions ni alterar la naturalesa o els límits de les que aquesta llei preveu, contribueixen a la identificació més correcta de les conductes infractores.

Article 183. Classes i qualificació

1. Les infraccions administratives que preveu aquesta llei es classifiquen, segons la matèria, en infraccions en matèria d'exercici de l'activitat agrària, registre, drets i obligacions dels titulars de les explotacions agràries, producció agrària, activitat complementària, usos agraris, venda directa i inspecció.

2. Així mateix, segons la importància, les infraccions administratives que preveu aquesta llei es classifiquen en molt greus, greus i lleus.

SECCIÓ 2a

INFRACCIONS EN MATÈRIA D'EXERCICI DE L'ACTIVITAT AGRÀRIA, EL SEU REGISTRE I ELS DRETS I LES OBLIGACIONS DELS TITULARS DE LES EXPLOTACIONS AGRÀRIES

Article 184. Infraccions administratives en matèria d'inici i exercici de l'activitat i de registre agrari

1. Són infraccions administratives en matèria d'inici i exercici de l'activitat agrària i registre agrari:

- a) La manca de declaració responsable d'inici d'activitat a què es refereix l'article 10 d'aquesta llei.
- b) La inexactitud, la falsedat o l'omissió de dades, manifestacions o documents de caràcter essencial que s'adjuntin o s'incorporin a la declaració responsable d'inici de l'activitat.
- c) La manca de notificació al Registre de les modificacions substancials de les dades incloses en la declaració responsable, relatives a l'explotació agrària o a l'activitat, i també del cessament o del canvi d'activitat.
- d) L'incompliment o la transgressió dels requeriments que, d'acord amb la normativa en vigor, formulin les autoritats i el personal al servei de l'Administració pública competent en matèria agrària o els seus organismes del sector públic instrumental.
- e) En general, l'incompliment dels requisits, les obligacions o les prohibicions que estableixen aquesta llei i les disposicions que la despleguin en relació amb l'inici i l'exercici de les activitats agrària i complementària i el registre agrari.

2. Les infraccions que preveuen els apartats a), b) i c) es qualifiquen com a greus, i les que preveuen els apartats d) i e), com a lleus.

SECCIÓ 3a

INFRACCIONS EN MATÈRIA DE PRODUCCIÓ AGRÀRIA

Article 185. Infraccions en matèria de fems

1. Són infraccions administratives en matèria de fems:

- a) L'incompliment dels requisits aplicables als sistemes d'emmagatzematge permanent de fems que estableix l'apartat 4.B.a).1 de l'annex d'aquesta llei,

- relatiu a la impermeabilització, el sistema de recollida de lixiviats, el dipòsit i la bassa d'emmagatzematge de fems líquids.
- b) L'incompliment de la capacitat d'emmagatzematge del femer permanent que estableix l'apartat 4.B de l'annex esmentat.
 - c) L'incompliment de les condicions dels femers temporals que estableix l'apartat 4.B.2 de l'annex esmentat.
 - d) L'incompliment de l'aportació màxima de nitrogen provinent dels fems per a la utilització com a fertilitzant o esmena que estableix l'apartat 5, punts 1 i 2, de l'annex esmentat.
 - e) L'incompliment de dur a terme la tasca superficial d'enterrament en els supòsits d'aportació mecànica de fems al sòl que estableix l'apartat 5, punts 3 i 5, de l'annex esmentat.
 - f) La manca de disposició del Pla de producció i gestió de fems de l'explotació.
 - g) L'incompliment del contingut mínim del Pla de producció i gestió de fems que assenjala l'apartat 6 de l'annex esmentat.
 - h) La manca de comunicació del Pla de producció i gestió de fems, o les modificacions substancials d'aquest, a l'administració pública competent en matèria agrària.
 - i) La manca de disposició del llibre de producció i gestió de fems en els supòsits que preveu l'article 51 d'aquesta llei.
 - j) La manca d'actualització i de disposició per a l'administració del llibre de producció i gestió de fems.
 - k) L'incompliment del contingut mínim del llibre de producció i gestió de fems.
2. Les infraccions en matèria de fems a què es refereix aquest article, que no estiguin incloses en les greus, es classifiquen com a lleus.
3. Es qualifiquen com a infraccions greus les infraccions dels apartats a), b), c), d) i e) anteriors quan s'esdevingui alguna de les circumstàncies següents:
- a) Dany greu al medi ambient.
 - b) Contaminació dels aqüífers.
 - c) Molèstia greu a nuclis de població.

Article 186. Infraccions en matèria de recursos silvestres

1. Són infraccions administratives en matèria de recursos silvestres, sens perjudici del que estableix la legislació de forests:

- a) L'aprofitament comercial dels recursos silvestres sense la declaració prèvia del vedat.
- b) L'aprofitament dels recursos silvestres quan hi hagi una declaració prèvia de reserva, excepte per raons científiques.
- c) L'accés i la recol·lecció dels recursos silvestres en un vedat sense autorització del titular.
- d) La recol·lecció contra les bones pràctiques agràries i ambientals.
- e) La recol·lecció de bolets o l'aprofitament micològic sense tenir en compte les pràctiques prohibides i obligatòries que estableix el decret que preveu l'article 93 d'aquesta llei.

2. Les infraccions que preveuen els anteriors apartats a) i b) es qualifiquen com a greus; les que preveuen els apartats c) i d), com a greus o lleus, segons l'entitat de la pràctica i el dany causat, i les que preveu l'apartat e), com a lleus.

Article 187. Infraccions en matèria de gestió de biomassa vegetal

1. Són infraccions en matèria de gestió de biomassa vegetal:
 - a) Instal·lar un punt de recollida i tractament de biomassa vegetal sense autorització.
 - b) Instal·lar un punt d'emmagatzematge i transferència de biomassa vegetal sense autorització.
 - c) La inexactitud, la falsedat o l'omissió de dades, manifestacions o documents de caràcter essencial que s'adjuntin o s'incorporin a la sol·licitud de l'autorització.
2. Les infraccions que preveuen els apartats a), b) i c) anteriors es qualifiquen com a lleus.

SECCIÓ 4a

INFRACCIONS RELATIVES A L'ACTIVITAT COMPLEMENTÀRIA

Article 188. Infraccions administratives en matèria d'activitat complementària

1. Són infraccions administratives en matèria d'activitat complementària i registre:
 - a) Les que preveu l'article 184.1 anterior.
 - b) L'incompliment del caràcter vinculat d'activitat complementària de l'explotació agrària.
 - c) L'incompliment dels requisits específics per a l'exercici de l'activitat complementària de què es tracti.
2. Les infraccions administratives a què es refereix l'apartat a) anterior s'han de qualificar d'acord amb l'article 184 d'aquesta llei; i les que preveuen els apartats b) i c) s'han de qualificar com a molt greus.

SECCIÓ 5a

INFRACCIONS RELATIVES ALS USOS AGRARIS

Article 189. Infraccions administratives en matèria d'usos agraris

1. Són infraccions administratives relatives als usos agraris:
 - a) La manca de vinculació de l'edifici, la construcció o la instal·lació a les activitats agrària i complementària.
 - b) L'incompliment de les mesures protectores, correctores i compensatòries que estableixi l'informe de l'administració pública competent en matèria ambiental, quan l'edifici, la construcció o la instal·lació es facin en un espai protegit a l'empara de la legislació territorial i urbanística.
2. Les infraccions a què es refereix l'apartat 1 d'aquest article s'han de qualificar com a molt greus.

SECCIÓ 6a

INFRACCIONS RELATIVES A LA VENDA DIRECTA

Article 190. Infraccions en matèria de venda directa

Són infraccions en matèria de venda directa, sens perjudici de l'aplicació de les sancions que aquesta llei preveu per a l'activitat complementària i en matèria de producció i comercialització agroalimentària, les que tipifica la Llei 1/1999, de 17 de març, de l'Estatut dels productors i industrials agroalimentaris de les Illes Balears, que s'ha d'aplicar supletòriament:

- a) La manca de notificació al Registre de l'exercici de la venda directa.
- b) L'incompliment dels requisits específics per a la venda directa que estableix l'article 148 d'aquesta llei.
- c) L'incompliment de la normativa relativa a la identificació, la seguretat i la traçabilitat dels productes objecte de venda directa.

Article 191. Qualificació de les infraccions en matèria de venda directa

1. Totes les infraccions en matèria de venda directa que no estiguin incloses en les infraccions greus es qualifiquen com a lleus.

2. Es qualifiquen com a greus les infraccions en matèria de venda directa que es tipifiquen en l'article 190 d'aquesta llei quan s'esdevingui alguna de les circumstàncies següents:

- a) Que el volum de facturació efectuada o el preu dels productes a què es refereix la infracció sigui superior a 150.000 € i no excedeixi de 300.000 €.
- b) Que les infraccions es cometin en l'origen de la producció o la distribució, de manera conscient i deliberada o per falta dels controls o les precaucions exigibles en l'activitat, el servei o la instal·lació de què es tracti.
- c) Que la negativa a facilitar informació o col·laborar amb els serveis de control i inspecció sigui reiterada.

3. Es qualifiquen com a infraccions molt greus qualsevol de les que es defineixen com a greus a l'apartat 2 anterior quan s'esdevingui alguna de les circumstàncies següents:

- a) Que el volum de la facturació efectuada o el preu dels productes a què es refereix la infracció sigui superior a 300.000 €.
- b) Que la infracció, en tot o en part, sigui concurrent amb infraccions sanitàries molt greus o hagi servit per facilitar-les o encobrir-les.

SECCIÓ 7a INFRACCIONS EN MATÈRIA D'INSPECCIÓ

Article 192. Infraccions per obstrucció a la inspecció

1. Són infraccions per obstrucció a la inspecció:

- a) L'obstrucció o la negativa a facilitar les funcions d'inspecció, vigilància o informació, i també a subministrar dades als inspectors, i especialment la negativa amb la intenció d'evitar les preses de mostres o fer ineficaç la inspecció, i també el subministrament d'informació inexacta o de documentació falsa.
- b) La resistència, la coacció, l'amenaça, la represàlia o qualsevol altra forma de pressió als funcionaris encarregats de les funcions a què es refereix aquesta llei o contra les empreses, els particulars o les associacions de consumidors que hagin iniciat o vulguin iniciar qualsevol classe d'acció legal, denúncia o participació en procediments ja iniciats, i també la temptativa d'exercir aquests actes.
- c) L'incompliment dels requeriments efectuats pels òrgans administratius, encaminats a l'aclariment dels fets i a l'esbrinament de les responsabilitats susceptibles de sanció.

d) L'incompliment de les mesures cautelars i preventives adoptades per l'autoritat competent i qualsevol conducta que tendeixi a ocultar o manipular les mercaderies obtingudes.

2. Les infraccions en matèria d'obstrucció a la inspecció es qualifiquen com a infraccions greus.

CAPÍTOL V SANCIONS

Article 193. Classes de sancions

Les sancions que s'han d'imposar per la comissió de les infraccions que preveu aquesta llei poden consistir en una multa o sanció pecuniària, advertència, sanció rescissòria de privació de drets i sanció accessòria.

Article 194. Sancions

1. La comissió de les infraccions administratives que preveu aquesta llei pot donar lloc a les sancions següents:

- a) Advertència o multa de fins a 3.000 €, per a les infraccions lleus.
- b) Multa compresa entre 3.000,01 € i 15.000 €, per a les infraccions greus.
- c) Multa compresa entre 15.000,01 € i 60.000 €, per a les infraccions molt greus.

2. En les infraccions greus o molt greus, l'òrgan competent per resoldre-les pot imposar alguna de les sancions accessòries següents:

- a) El decomís de mercaderies, productes, envasos, etiquetes i altres objectes relacionats amb la infracció. Són a compte de l'infractor les despeses que originin les operacions d'intervenció, dipòsit, decomís i destrucció de la mercaderia.
- b) La clausura temporal, parcial o total, de l'empresa o l'explotació sancionada.
- c) La suspensió dels organismes de control i certificació, sens perjudici de l'aplicació del Reglament (UE) 2017/625, del Parlament Europeu i del Consell, de 15 de març, relatiu als controls i altres activitats oficials realitzats per garantir l'aplicació de la legislació en matèria d'aliments i de pinsos, i de les normes sobre salut animal i benestar dels animals, sanitat vegetal i productes fitosanitaris i pel qual es modifiquen els Reglaments (CE) 999/2001, (CE) 395/2005, (CE) 1069/2009, (CE) 1107/2009, (UE) 1151/2012, (UE) 652/2014, (UE) 2016/429, (UE) 2016/2031 del Parlament Europeu i del Consell, els Reglaments (CE) 1/2005 i (CE) 1099/2009 del Consell i les Directives 98/58/CE, 1999/74/CE, 2007/43/CE, 2008/119/CE i 2008/120/CE del Consell, i pels quals es deroguen els Reglaments (CE) 854/2004 i (CE) 882/2004 del Parlament Europeu i del Consell, les Directives 89/608/CEE, 89/662/CEE, 90/425/CEE, 96/23/CE, 96/93/CE i 97/78/CE del Consell i la Decisió 92/438/CEE del Consell (Reglament sobre controls oficials).
- d) La sanció rescissòria, que consisteix en la retirada de l'autorització, tant dels òrgans de gestió com dels organismes d'avaluació.
- e) La inhabilitació per obtenir subvencions públiques en els termes que preveu la legislació de subvencions.

3. En matèria de producció ecològica, es prohibeix als operadors la comercialització de productes amb referència al mètode de producció ecològica en l'etiquetatge i la publicitat durant un termini de sis a divuit mesos en el cas d'infraccions greus, i de divuit a trenta-sis mesos en el d'infraccions molt greus.

4. Les quantitats recaptades per les sancions imposades en virtut d'aquesta llei s'han de destinar a accions de formació (F), recerca (R), desenvolupament (D) i innovació (I) del sector agrari.

Article 195. Criteris de graduació i règim de sancions

1. Per determinar la sanció concreta que s'ha d'imposar, s'ha de guardar l'adequació deguda entre la gravetat del fet constitutiu de la infracció i la sanció aplicada. Amb aquesta finalitat, es prenen en consideració els criteris següents, amb caràcter general:

- a) L'existència d'intencionalitat o de simple negligència.
- b) La reiteració, entesa com la concurrència de diverses irregularitats o infraccions que se sancionin en el mateix procediment.
- c) La naturalesa dels perjudicis causats, en particular l'efecte nociu que la infracció hagi produït sobre la salut o els interessos econòmics dels consumidors, o els interessos de les indústries agràries i alimentàries.
- d) La reincidència en faltes greus i molt greus, que es dona per la comissió dins un termini de tres anys d'una infracció de la mateixa naturalesa, sempre que s'hagi declarat per mitjà d'una resolució ferma i els fets hagin tingut lloc o hagin estat detectats amb posterioritat a la fermesa de la resolució.

2. Són també criteris de graduació de caràcter específic:

- a) El volum de vendes o producció, i també la importància de l'empresa infractora.
- b) El reconeixement o l'esmena de la infracció abans que es resolgui l'expedient sancionador corresponent.
- c) La manca de controls i precaucions exigibles en l'activitat, el servei o la instal·lació de què es tracti.
- d) El nivell d'incompliment de les advertències prèvies.
- e) L'import del benefici il·lícit obtingut per la comissió de la infracció o les infraccions.
- f) L'extensió de la superfície afectada, la dimensió de l'explotació i el valor de la instal·lació o l'edifici.

3. Les sancions pecuniàries s'han d'imposar de manera que la comissió de les infraccions no resulti més beneficiosa per a l'infractor que el compliment de les normes infringides.

4. La quantia de la sanció es pot reduir motivadament quan resulti excessivament onerosa, en consideració a les circumstàncies específiques del cas. A més, si per raó de les circumstàncies concurrents, s'aprecia una disminució qualificada de la culpabilitat de la persona sancionada, l'òrgan sancionador pot establir la quantia de la sanció aplicant l'escala relativa a la classe d'infraccions de menys gravetat que aquella en què s'integra.

5. Les sancions que preveu aquesta llei són compatibles amb la pèrdua o la retirada dels drets econòmics regulats en la normativa comunitària, estatal o autonòmica.

6. La quantia de les sancions pot ser actualitzada pel Consell de Govern transcorreguts tres anys des de l'entrada en vigor d'aquesta llei. Les actualitzacions

posteriors es poden fer anualment quan les circumstàncies econòmiques i socials ho requereixin.

CAPÍTOL VI

LA PRESCRIPCIÓ I LA CADUCITAT D'INFRACCIONS I SANCIONS

Article 196. Prescripció i caducitat

1. Les infraccions molt greus tipificades en aquesta llei prescriuen al cap de quatre anys, les greus al cap de tres anys i les lleus al cap d'un any.

2. Una vegada que l'administració competent per sancionar té coneixement de l'existència d'una infracció, l'acció per perseguir-la caduca quan hagin transcorregut sis mesos des que es conegueren els fets sense que s'hagi formalitzat l'acord d'incoació.

3. La sol·licitud d'anàlisis contradictòries i diriments necessàries fa que s'interrompin els terminis de prescripció de l'acció de persecució de la infracció o de caducitat del procediment ja iniciat fins que aquestes es practiquin.

4. Les sancions imposades per faltes molt greus prescriuen al cap de cinc anys, les greus al cap de tres anys i les lleus al cap d'un any.

5. El còmput dels terminis de prescripció d'infraccions i sancions s'efectua d'acord amb l'article 30 de la Llei 39/2015, d'1 d'octubre, del procediment administratiu comú de les administracions públiques.

CAPÍTOL VII

EL PROCEDIMENT

Article 197. Actuacions prèvies

1. Amb anterioritat a la iniciació del procediment sancionador, es poden dur a terme actuacions prèvies a fi de determinar amb caràcter preliminar si concorren les circumstàncies que la justifiquen. Especialment, aquestes actuacions s'orienten a determinar, amb la màxima precisió possible, els fets susceptibles de motivar la incoació del procediment, la identificació de la persona o les persones que puguin ser responsables, les circumstàncies rellevants que hi concorrin i les actuacions de vigilància, control o seguiment de determinades conductes.

2. Les actuacions prèvies, les han de dur a terme els òrgans que tinguin atribuïdes les funcions d'investigació, indagació i inspecció en la matèria o, si no n'hi havia, la persona o l'òrgan administratiu que determini l'òrgan competent per a la iniciació o la resolució del procediment.

Article 198. Procediment sancionador

1. No es pot imposar cap sanció per infraccions en matèria agrària i agroalimentària sense el procediment sancionador oportú tramitat d'acord amb la normativa autonòmica per a l'exercici de la potestat sancionadora, llevat que hi siguin aplicables, totalment o parcialment, per raó de la matèria, altres procediments més específics, establerts legalment o reglamentàriament.

2. El termini màxim per resoldre i notificar la resolució sancionadora, comptador a partir de la data de l'acord d'inici del procediment sancionador, és el següent:

- a) En els procediments ordinaris, dotze mesos.

b) En els procediments simplificats, sis mesos.

3. Transcorreguts els terminis a què es refereix l'apartat 2, i sens perjudici de les possibles interrupcions del còmput per causes imputables a les persones interessades o per la suspensió legal del procediment, s'ha de declarar la caducitat del procediment, sens perjudici de l'obertura d'un procediment nou en el cas que la infracció no hagi prescrit.

Article 199. Òrgans competents

1. La competència per iniciar el procediment sancionador en les matèries agràries objecte d'aquesta llei correspon:

- a) En l'àmbit de l'Administració de la comunitat autònoma de les Illes Balears o dels seus organismes del sector públic instrumental, a la persona titular de l'òrgan directiu competent en matèria d'agricultura o al director o la directora gerent.
- b) En l'àmbit dels consells insulars, als òrgans competents en matèria d'agricultura que estableixin els reglaments interns respectius.

2. La instrucció dels procediments sancionadors correspon al funcionari o la funcionària que designi la persona titular de la competència per iniciar-los.

3. En l'àmbit de l'Administració i del Govern de la comunitat autònoma de les Illes Balears, la competència per resoldre correspon:

- a) En les infraccions que s'hagin de sancionar amb multes de quantia inferior a 60.000 €, a la persona titular de l'òrgan directiu competent en matèria d'agricultura o, si escau, al director o la directora gerent de l'organisme del sector públic instrumental.
- b) En les infraccions sancionades amb multes de quantia compresa entre 60.000 € i 150.000 €, al titular de l'òrgan superior competent en matèria d'agricultura o, si escau, al consell de direcció de l'organisme del sector públic instrumental.
- c) En les infraccions sancionades amb multes de quantia superior a 150.000 €, al Consell de Govern.

4. La competència per imposar la sanció rescissòria de privació de drets i les sancions accessòries correspon al mateix òrgan competent per imposar la multa o sanció principal.

5. En l'àmbit dels consells insulars, la competència per resoldre correspon als òrgans competents en matèria d'agricultura que estableixin els reglaments interns respectius.

DISPOSICIONS ADDICIONALS

Disposició addicional primera. Restricció de la sembra d'organismes genèticament modificats a les Illes Balears

D'acord amb els objectius de política agrària i d'usos del sòl que recull aquesta llei, la comunitat autònoma de les Illes Balears es manifesta contrària a la sembra d'organismes genèticament modificats a l'àmbit territorial de les Illes Balears i així ho ha d'expressar i traslladar la conselleria competent en matèria agrària al Ministeri d'Agricultura i Pesca, Alimentació i Medi Ambient, durant el procediment d'autorització de cada organisme modificat genèticament, o durant la renovació de

l'autorització escrita o de la decisió d'autorització. Per a això, s'ha de seguir el procediment que estableix la Directiva (UE) 2015/412 del Parlament Europeu i del Consell, d'11 de març, per la qual es modifica la Directiva 2001/18/CE pel que fa a la possibilitat que els estats membres restringeixin o prohibeixin el cultiu d'organismes modificats genèticament (OMG) al seu territori.

Disposició addicional segona. Destí del patrimoni de la Cambra Agrària Interinsular i de les cambres agràries locals de les Illes Balears¹⁵

1. Els béns immobles procedents de la Cambra Agrària Interinsular i de les cambres agràries locals de les Illes Balears, atribuïts al Fons de Garantia Agrària i Pesquera de les Illes Balears (FOGAIBA) mitjançant el Decret 86/2006, de 29 de setembre, regulador del procediment per a la liquidació de les cambres agràries locals i interinsular i l'atribució del seu patrimoni, poden ser cedits pel FOGAIBA, prèvia autorització del seu Consell de Direcció, de forma directa i gratuïta a favor dels ajuntaments que els estiguin ocupant mitjançant qualsevol instrument jurídic, sempre que quedi garantida la conservació i aplicació d'aquests immobles a finalitats o serveis d'interès general agrari.

També poden ser cedits, de la mateixa manera assenyalada en el paràgraf anterior, a les cooperatives agràries, a les societats agràries de transformació o a altres entitats associatives agràries que els estiguin ocupant, i aquests béns immobles s'han d'aplicar igualment a fins o serveis d'interès general agrari.

Els cessionaris han de satisfer totes les despeses derivades dels actes de cessió assenyalats, i també de les despeses posteriors, siguin del tipus que siguin (tributàries, de manteniment, de subministrament, etc.).

A les cessions previstes en aquest apartat els seran aplicables els articles 61, apartats 2 i 3, i 62 de la Llei 6/2011, de 11 d'abril, del patrimoni de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears.

2. S'autoritza el Consell de Direcció del FOGAIBA a què cedeixi, d'entre els béns immobles procedents del patrimoni de les cambres agràries no inclosos en l'apartat anterior, els que estimi convenient a les organitzacions professionals agràries de les Illes Balears, les quals han de destinar els béns o els seus productes a fins o serveis d'interès general agrari. El FOGAIBA ha d'acordar la cessió amb les organitzacions professionals agràries tenint en compte els criteris següents:

- a) El percentatge d'obtenció d'ajudes per aquestes en la mitjana de les dues darreres convocatòries d'ajudes a les organitzacions professionals agràries per part del FOGAIBA o del consell insular corresponent.
- b) L'àmbit territorial de la cambra agrària extingida.

Les organitzacions professionals agràries han de fer-se càrrec de qualsevol despesa derivada de l'acte de cessió i qualsevol altra posterior, ja sigui de caràcter tributari, de manteniment, de subministrament o de qualsevol altre tipus.

A les cessions previstes en aquest apartat els seran aplicables els articles 61, apartats 2 i 3, i 62 de la Llei 6/2011, d'11 d'abril, del patrimoni de la Comunitat Autònoma de las Illes Balears.

3. S'autoritza el Consell de Direcció del FOGAIBA a cedir a les organitzacions professionals agràries la resta del patrimoni i els béns o drets no prevists en els

¹⁵ Disposició modificada pel DL 14/2020, de 9 de desembre, esmentat en la nota 1.

apartats anteriors, qualsevol que en sigui la naturalesa d'aquests béns o drets, que procedeixin de la gestió del patrimoni de les extintes Cambra Agrària Interinsular i cambres agràries locals de les Illes Balears atribuït al FOGAIBA, de la mateixa manera establerta en l'apartat anterior.

Això no obstant, el Consell de Direcció pot tenir en compte algun altre criteri addicional que compensi la dificultat del repartiment, sempre que existeixi consens entre totes les organitzacions.

En tot cas, les organitzacions professionals agràries han de justificar la finalitat d'interès general agrari a la qual vagin a destinar el patrimoni que se'ls cedeixi.

Disposició addicional tercera. Procediment extraordinari d'incorporació a l'ordenació d'edificacions, construccions i instal·lacions agràries construïdes amb anterioritat a l'entrada en vigor de la Llei 1/1991, de 30 de gener, de règim urbanístic de les àrees d'especial protecció de les Illes Balears¹⁶

1. Les edificacions, les construccions i les instal·lacions destinades a usos agraris, ubicades a una explotació agrària, existents el dia 29 de maig de 2024 i construïdes amb anterioritat a l'entrada en vigor de la Llei 1/1991, de 30 de gener, de règim urbanístic de les àrees d'especial protecció de les Illes Balears, es consideren incorporades a l'ordenació amb tots els drets i els deures inherents a les obres executades amb llicència, independentment de la qualificació del sòl.

Aquesta consideració no és d'aplicació en el cas d'edificacions, construccions o instal·lacions situades al domini públic marítimoterrestre i les seves zones de servitud.

Tot això, sempre que el dia 29 de maig de 2024 no pertoqui adoptar mesures de protecció de la legalitat urbanística derivades de resolucions administratives o judicials fermes.

S'estableix el procediment per reconèixer aquesta incorporació descrit en els apartats següents.

2. La persona titular de la referida edificació, construcció o instal·lació ha de sol·licitar davant l'administració agrària corresponent a cada illa l'emissió d'un certificat de compliment de les condicions requerides en matèria agrària.

Per poder emetre aquest certificat de compliment, s'han de presentar plànols acotats de plantes i alçats de les edificacions, construccions o instal·lacions, un reportatge fotogràfic d'aquestes, una fotografia aèria d'abans de 1991 i una d'actual, i un certificat d'un tècnic competent en què figuri el compliment de les condicions.

3. ¹⁷L'Administració agrària ha de comprovar d'ofici les inscripcions corresponents en els registres agraris a dia 29 de maig de 2024, i en el moment de l'emissió del certificat de compliment.

L'Administració agrària també ha de dur a terme una visita per comprovar la veracitat de la documentació presentada.

4. La persona interessada ha de presentar davant l'ajuntament del municipi on s'ubiquin les edificacions, construccions o instal·lacions la deguda sol·licitud d'incorporació a l'ordenació amb tots els drets i els deures inherents a les obres executades amb llicència.

¹⁶ Disposició afegida pel DL 3/2024, de 24 de maig, esmentat en la nota 1. Posteriorment, ha estat modificada per la Llei 7/2024, d'11 de desembre, esmentada en la nota 1.

¹⁷ Apartat modificat pel DL 6/2024, de 13 de desembre, esmentat en la nota 1.

A la sol·licitud s'hi ha d'adjuntar el certificat emès per l'administració agrària referit en el punt 2 anterior, així com la resta de la documentació relacionada en aquest apartat.

5. Amb tota la documentació de l'expedient, l'ajuntament ha de dictar una resolució d'incorporació a l'ordenació amb tots els drets i els deures inherents a les obres executades amb llicència.

En el procediment regulat en els apartats anteriors no són d'aplicació els paràmetres i les condicions urbanístiques aplicables amb caràcter general.

6. El procediment regulat en aquesta disposició addicional no és aplicable a les edificacions, construccions o instal·lacions ubicades dins la delimitació de les zones de flux preferent resultant dels estudis hidrològics o hidràulics aprovats o validats per l'Administració hidràulica, d'acord amb el procediment que estableix l'article 17 de la Llei 7/2024, d'11 de desembre, de mesures urgents de simplificació i racionalització administratives de les administracions públiques de les Illes Balears, que no respectin les limitacions que estableix l'article 9 bis del Reglament del domini públic hidràulic, aprovat pel Reial decret 849/1986, d'11 d'abril.¹⁸

Disposició addicional quarta. Requisits per a la implantació de noves explotacions ramaderes avícoles intensives a les Illes Balears¹⁹

1. Al territori de les Illes Balears, es prohibeix instal·lar noves explotacions ramaderes d'aus de corral o ampliar les que hi ha actualment o d'altres instal·lacions annexes, com puguin ser els femers, en què la càrrega ramadera sigui superior a 2.240 UBG, calculades d'acord amb les equivalències que figuren en la Directiva 2010/75/UE (160.000 gallines ponedores).

2. Les noves explotacions ramaderes d'aus de corral, i l'ampliació de les que hi ha actualment o d'altres instal·lacions annexes, entre d'altres els femers, amb un cens inferior al que s'estableix en el punt anterior, es poden autoritzar sempre que entre l'explotació ramadera i el límit del nucli urbà residencial més proper es compleixin les distàncies mínimes que figuren a continuació.

- Explotació ramadera que superi la càrrega ramadera equivalent a 280 UBG calculades d'acord amb les equivalències que figuren en la Directiva 2010/75/UE (20.000 gallines ponedores): ha de mantenir una distància no inferior a 2.000 metres lineals respecte del sòl urbà de tipus residencial més pròxim.
- Explotació ramadera que superi la càrrega ramadera equivalent a 560 UBG calculades d'acord amb les equivalències que figuren en la Directiva 2010/75/UE (40.000 gallines ponedores): ha de mantenir una distància no inferior a 4.000 metres lineals respecte del sòl urbà de tipus residencial més pròxim.
- Explotació ramadera que superi la càrrega ramadera equivalent a 1.120 UBG calculades d'acord amb les equivalències que figuren en la Directiva 2010/75/UE (80.000 gallines ponedores): ha de mantenir una distància no inferior a 6.000 metres lineals respecte del sòl urbà de tipus residencial més pròxim.

¹⁸ Apartat afegit pel DL 6/2024, de 13 de desembre, esmentat en la nota 1.

¹⁹ Disposició afegida pel DL 1/2025, de 17 de gener, esmentat en la nota 1. Vegeu, també, Llei 2/2025, de 18 de juny, esmentada en la nota 1.

Per calcular aquestes distàncies s'ha mesurat la distància topogràfica en línia recta des del punt del nucli urbà més a prop de l'explotació ramadera respecte de qualsevol nau d'animals o instal·lació complementària de l'explotació ramadera.

3. Les autoritzacions queden condicionades al fet que es compleixin els requisits d'ordenació ramadera i mediambientals que es fixen en la normativa bàsica sectorial de les granges avícoles i en la normativa mediambiental per tipus d'explotació i capacitat.

DISPOSICIONS TRANSITÒRIES

Disposició transitòria primera. Règim transitori de les agroestades

Mentre no es desenvolupin reglamentàriament els paràmetres que hagin de satisfer les agroestades, així com el seu procés d'autorització, tal com preveu el paràgraf segon de l'article 97.2 d'aquesta llei, s'aplicarà supletòriament el règim de la modalitat de lloguer d'habitatge principal previst a l'article 50 de la Llei 8/2012, de 9 de juliol, de turisme de les Illes Balears, i s'hauran de complir, en tot allò que no contradigui el previst a l'article 97.2 esmentat, els requisits que aquesta exigeix per dur a terme aquesta modalitat amb les excepcions següents: no és necessari que es trobin a zona declarada apta per als instruments de planejament o a zona provisional, com tampoc no cal el compliment del certificat energètic mínim, que hi hagi d'haver un sol contracte d'allotjament o que el lloguer estigui limitat a 60 dies.

Disposició transitòria segona. Zones d'alt valor agrari

1. En el termini de dos anys des de l'entrada en vigor d'aquesta llei els consells insulars hauran d'aprovar inicialment l'instrument previst a l'article 104 anterior així com les mesures cautelars o de suspensió que corresponguin.

2. Mentre no s'hagin delimitat les zones d'alt valor agrari d'acord amb aquesta llei, no serà d'aplicació l'article 105 anterior, ni la norma específica (4) sobre l'ús d'habitatge unifamiliar en les zones d'alt valor agrari, de l'annex I, matriu d'ordenació del sòl rústic, de la Llei 6/1999, de 3 d'abril, de les Directrius d'Ordenació Territorial de les Illes Balears i de mesures tributàries.

3. En el supòsit de l'apartat anterior, per a les autoritzacions d'activitats, usos i/o edificacions per a usos no agraris a les àrees d'interès agrari definides als plans territorials insulars, caldrà un informe preceptiu i vinculant de l'administració competent en agricultura que garanteixi que:

- i) No es compromet l'alt valor fèrtil o productiu de la finca.
- ii) No es compromet la productivitat ni la viabilitat agrària dels terrenys contigus.
- iii) Es garanteix la suficiència i qualitat del recurs hídic.
- iv) Es respecten i mantenen els sistemes de drenatge tradicional.

4. En el cas de l'illa de Mallorca, i mentre no es transfereixi la competència en matèria agrària al consell insular, quan el consell tramiti la delimitació de les zones d'alt valor agrari, haurà de sol·licitar informe a la conselleria competent en matèria d'agricultura del Govern de les Illes Balears per un període no inferior a trenta dies. Aquest informe serà preceptiu i vinculant, en cas de no formular-se en el termini establert, s'entendrà com a favorable.

5. En el cas que s'incompleixi l'obligació prevista al primer punt d'aquesta disposició o en el cas de caducitat de les mesures cautelars o de la suspensió que prevegi l'aprovació inicial de l'instrument corresponent, la conselleria competent en matèria agrària del Govern de les Illes Balears es podrà subrogar en la competència prevista a l'article 104 d'aquesta llei.

Disposició transitòria tercera. Instrument de gestió forestal sostenible per les forests públiques

Totes les forests públiques de les Illes Balears han de disposar de manera obligatòria de l'instrument de gestió forestal sostenible previst en l'article 73 d'aquesta llei abans de l'any 2028, tal com estableix la disposició transitòria segona de la Llei 43/2003, de 21 de novembre, de forests.

Disposició transitòria quarta. Atribucions i funcions en matèria agrària a Mallorca²⁰

Fins que, d'acord amb el que preveu l'article 70 de l'Estatut d'Autonomia de les Illes Balears, no es duguin a terme les transferències efectives de les atribucions i les funcions en matèria agrària a favor del Consell Insular de Mallorca, aquestes se continuaran exercint per la conselleria del Govern de les Illes Balears que tenguí atribuïda la competència en la matèria.

Disposició transitòria cinquena. Règim transitori aplicable a les sol·licituds relatives a la instal·lació de noves explotacions ramaderes d'aus de corral i a l'ampliació de les que hi ha actualment o d'altres instal·lacions annexes, amb determinats llindars²¹

Els projectes relatius a la instal·lació de noves explotacions ramaderes d'aus de corral o l'ampliació de les existents actualment o altres instal·lacions annexes, com poden ser els femers, que es trobin en tramitació a l'entrada en vigor d'aquesta llei, se subjectaran al règim previst en la disposició addicional quarta de la Llei 3/2019, de 31 de gener, agrària de les Illes Balears.

DISPOSICIÓ DEROGATÒRIA

Disposició derogatòria única. Normes que es deroguen

1. Queden derogades totes les disposicions del mateix rang que aquesta llei o d'un rang inferior en allò que la contradiguin.
2. Queden derogades expressament les disposicions següents:
 - a) La Llei 12/2014, de 16 de desembre, agrària de les Illes Balears.
 - b) Els articles 4, 5, 6, 7 i 8 de la Llei 13/2012, de 20 de novembre, de mesures urgents per a l'activació econòmica en matèria d'indústria i energia, noves tecnologies, residus, aigües, altres activitats i mesures tributàries.
 - c) La disposició addicional vint-i-unena de la Llei 6/1999, de 3 d'abril, de les Directrius d'Ordenació Territorial de les Illes Balears i de mesures tributàries.

²⁰ Disposició modificada per la Llei 7/2024, d'11 de desembre, esmentada en la nota 1.

²¹ Disposició afegida pel DL 1/2025, de 17 de gener, esmentat en la nota 1. Vegeu, també Llei 2/2025, de 18 de juny, esmentada en la nota 1.

DISPOSICIONS FINALS

Disposició final primera. Modificació de la Llei 6/1999, de 3 d'abril, de les Directrius d'Ordenació Territorial de les Illes Balears i de mesures tributàries

1. Es dóna nova redacció a l'apartat 1 de l'article 20 de la Llei 6/1999, de 3 d'abril, de les Directrius d'Ordenació Territorial de les Illes Balears i de mesures tributàries, que queda redactat de la manera següent:

“1. Les àrees d'interès agrari (AIA), que és com es denominen les zones d'alt valor agrari al sòl rústic comú. Les administracions competents en matèria agrària les han de definir i delimitar, i establir les mesures necessàries per protegir-ne els valors propis i els productius, i també la viabilitat de l'activitat agrària.”

2. Es modifica l'annex I, matriu d'ordenació del sòl rústic, de la Llei 6/1999, de 3 d'abril, de les Directrius d'Ordenació Territorial de les Illes Balears i de mesures tributàries, en els termes següents:

a) Pel que fa a les àrees de prevenció de riscos:

1. En la intersecció de la columna d'APR amb les columnes incloses en el sector primari, se substituiran els números actuals per una referència a la norma específica “(1)”.

2. S'afegeix un darrer paràgraf a la norma específica (1) sobre les àrees de prevenció de riscos, amb el contingut següent:

“Per a l'autorització d'usos, obres o activitats del sector primari s'atendrà la regulació d'usos del sòl subjacent, sense perjudici d'haver de disposar, si escau, d'un informe favorable o l'autorització de l'administració competent a efectes de prevenir el risc.”

b) Es modifica el contingut de la norma específica (3), que passa a ser d'aplicació a tot el sector primari, amb el contingut següent:

“L'ús condicionat en el sector primari, excepte la columna «resta d'activitats complementàries», només afectarà els projectes que comportin noves construccions o ampliació de les existents, i els canvis d'ús quan l'ús autoritzat i el que es proposa no es troben, tots dos, inclosos en les columnes afectades per aquesta norma específica. A aquests efectes, la legalització d'edificis en situació de fora d'ordenació s'equipara al supòsit de noves construccions. La resta d'actuacions tindran la consideració d'usos admesos.

Els instruments d'ordenació específica per a cada categoria de sòl, de conformitat amb la Llei agrària, podran determinar el caràcter d'ús admès, condicionat o prohibit dels usos agraris del sector primari, amb preferència sobre allò previst en aquesta matriu o en les dels plans territorials insulars.”

c) S'afegeix una norma específica amb referència a l'ús d'habitatge unifamiliar amb el contingut següent:

“(4) En les zones d'alt valor agrari, incloses, per tant, les AIA, l'ús d'habitatge unifamiliar aïllat només serà autoritzable quan l'habitatge sigui annex a explotació agrària.”

d) Es fa una nova redacció de l'apartat B, «Activitats del sector primari» de la «Definició de les activitats regulades en la matriu d'ordenació de sòl rústic», de l'annex I de la Llei 6/1999, de 3 d'abril, de les Directrius d'Ordenació Territorial de les Illes Balears i de mesures tributàries, que queda redactat en els termes següents:

“B) Activitats del sector primari

La definició de les activitats del sector primari incloses en la Matriu d'ordenació del sòl rústic són les que estableixen la Llei 19/1995, de 4 de juliol, de modernització de les explotacions agràries, i la legislació agrària de les Illes Balears.

Entre d'altres, cal atènyer-se a les definicions següents:

1. Activitat extensiva:

- i. L'activitat agrària pròpia de l'agricultura i la ramaderia extensives.
- ii. L'obtenció de productes forestals amb una extracció anual de 10 m³ de llenya per hectàrea com a màxim.
- iii. L'emmagatzematge, la separació, la classificació, l'envasament, la venda directa i la degustació de la producció pròpia, sense transformació o amb una primera transformació dins els elements que integren l'explotació, a mercats municipals o a llocs que no siguin establiments comercials permanents, sempre que el producte final estigui inclòs en l'annex I de l'article 38 del Tractat de Funcionament de la Unió Europea.
- iv. L'aprofitament i la valorització com a entrada agrària per a l'explotació mateixa, en els termes de la Llei agrària, de matèries primeres secundàries obtingudes a explotacions agrícoles o ramaderes.

2. Activitat intensiva:

- i. L'activitat agrària pròpia de l'agricultura i la ramaderia intensives.
- ii. L'obtenció de productes forestals amb una extracció anual de més de 10 m³ de llenya per hectàrea.
- iii. L'aprofitament i la valorització com a entrada agrària de matèries primeres secundàries obtingudes a explotacions agrícoles o ramaderes, que no siguin per a consum propi, en els termes que estableix la Llei agrària.

3. Activitat complementària; les activitats següents sempre que estiguin vinculades a l'explotació agrària:

A. Transformació i venda directa dels productes de la pròpia explotació agrària, que comprèn:

1. L'activitat de transformació dels productes de l'explotació agrària, sempre que es realitzi amb productes de la pròpia explotació o d'explotacions agràries preferents associades, de conformitat amb la legislació agrària.
2. La venda directa dels productes transformats, sempre que no siguin els de primera transformació especificats al punt 5.1.a.

B. La resta d'activitats complementàries:

3. Les activitats relacionades amb la conservació de l'espai natural, la protecció del medi ambient, la formació en tècniques i matèries pròpies agràries i l'elaboració d'estudis i investigacions de l'àmbit agrari i rural que tenguin relació amb l'activitat que es porta a terme a la finca pròpia.
4. Les activitats agroturístiques i d'agricultura de lleure, que preveu l'article 95 de la Llei agrària.
5. Les activitats cinegètiques i les artesanals que utilitzin com a material principal matèries primeres d'origen agrari o forestal de la finca.
6. Les activitats eqüestres següents: l'ensinistrament i el pupil·latge d'èquids; els certàmens; la creació, la utilització i l'explotació de rutes i senders per a èquids;

l'ús d'èquids en utilitats ambientals i terapèutiques i l'entrenament d'aquests destinats a esports hípics.”

Disposició final segona. Modificació de la Llei 6/2013, de 7 de novembre, de pesca marítima, marisqueig i aqüicultura a les Illes Balears

1. Es modifica l'article 8.5 de la Llei 6/2013, de 7 de novembre, de pesca marítima, marisqueig i aqüicultura a les Illes Balears, que queda redactat de la manera següent:

“5. Amb caràcter general, es permet la pesca professional d'arts menors, el marisqueig i la pesca recreativa de superfície a les reserves marines, mentre que no s'hi pot autoritzar la resta d'activitats pesqueres. A més, en aquestes zones de pesca protegida no es poden fer competicions de pesca, llevat que siguin sense mort. Pel que fa a la pesca professional, cadascuna d'aquestes zones de pesca protegida ha de disposar d'un cens d'embarcacions autoritzades.”

2. S'incorpora un apartat nou a l'article 8 de la Llei esmentada, que queda redactat de la manera següent:

“9. Els practicants d'activitats regulades en reserves marines, i en particular d'extracció de flora i fauna marines i subaquàtiques, han de dur un registre de l'activitat, que han de comunicar periòdicament a la direcció general competent de l'Administració de la comunitat autònoma de les Illes Balears de la manera que aquesta determini reglamentàriament.”

3. Es modifica l'article 20.1 de la Llei esmentada, que queda redactat de la manera següent:

“1. Les modalitats de pesca aptes a les aigües interiors del litoral de la comunitat autònoma de les Illes Balears són:

- a) Arrossegament de fons.
- b) Encerclament.
- c) Arts menors.
- d) Pesca de corall.”

4. S'incorpora un apartat nou a l'article 23 de la Llei esmentada, que queda redactat de la manera següent:

“3. Les embarcacions de la modalitat d'encerclament no incloses en el cens del punt 2 han de navegar a una velocitat mínima de 5 nusos quan es trobin a les aigües interiors de les Illes Balears.”

5. Es modifica el títol del capítol V de la Llei esmentada, que queda redactat de la manera següent:

“Capítol V

Turisme pesquer o mariner, pesca-turisme i turisme aqüícola”

6. Es modifica l'article 56 de la Llei esmentada, que queda redactat de la manera següent:

“1. S'entén per turisme pesquer o mariner l'activitat exercida pels col·lectius de professionals del mar, mitjançant una contraprestació econòmica, orientada a la valoració i la difusió de les activitats i productes del medi marí, i també dels costums, les tradicions, el patrimoni i la cultura marinera, que, per això, transcendeix la mera activitat extractiva i comercial.

2. S'entén per pesca-turisme el tipus d'activitat de turisme pesquer o mariner exercida a bord d'embarcacions pesqueres per professionals del sector, mitjançant una contraprestació econòmica, que té per objecte la valoració i la difusió del seu

treball en el medi marí, en la qual els turistes embarcats no poden exercir l'activitat pesquera.

3. S'entén per turisme aquícola l'activitat exercida pels col·lectius de professionals que exerceixen l'activitat de l'aqüicultura, mitjançant una contraprestació econòmica, orientada a la valoració i la difusió de l'activitat i dels productes del medi aquícola.

4. Aquestes activitats han de complir els requisits següents:

a) Donar un ús òptim als recursos ambientals ajudant a conservar els recursos naturals i la diversitat biològica.

b) Respectar els valors socioculturals de les zones implicades, conservant-ne els aspectes culturals i tradicionals.

c) Assegurar una activitat econòmica complementària que reporti uns beneficis socioeconòmics ben distribuïts, especialment pel que fa a les oportunitats de treball estable i l'obtenció d'ingressos i serveis socials per a les zones implicades.

5. El Govern de les Illes Balears, sens perjudici del compliment de les normes en matèria de seguretat del ministeri competent, ha de regular reglamentàriament les activitats de turisme mariner, i, en especial, les condicions del turisme pesquer. L'observació de fauna marina des d'embarcacions, en especial d'aus i cetacis, pot ser regulada específicament.

6. Les administracions pesqueres competents han de facilitar la formació adequada del sector pesquer per al desenvolupament d'activitats de turisme mariner."

7. S'incorpora un apartat nou a l'article 69.2 de la llei esmentada, que queda redactat de la manera següent:

"f) L'obligació de fer marques identificatives a les captures per distingir-les de les procedents de la pesca professional."

8. S'incorpora un nou apartat a l'article 113 de la llei esmentada, que queda redactat de la manera següent:

"k bis) Navegar a una velocitat inferior a la que preveu l'article 23.3 d'aquesta llei a la que s'estableixi reglamentàriament."

9. S'incorpora un apartat nou a l'article 119 de la llei esmentada, que queda redactat de la manera següent:

"n) Incomplir, en la pesca marítima recreativa, l'obligació de marcar les captures que s'estableixi reglamentàriament."

Disposició final tercera. Modificació de la Llei 1/1999, de 17 de març, de l'Estatut dels productors i industrials agroalimentaris de les Illes Balears²²

1. S'incorporen tres apartats a l'article 30.1 de la Llei 1/1999, de 17 de març, de l'Estatut dels productors i industrials agroalimentaris de les Illes Balears, que queden redactats de la manera següent:

"g) Cometre inexactituds, errades o omissions en les dades o les informacions en l'etiquetatge, els documents d'acompanyament, els documents comercials, els registres, la retolació, la presentació i l'emalatge dels productes agroalimentaris o de les matèries i els elements per a la producció i la comercialització agroalimentàries.

h) No tenir o no portar un sistema d'autocontrol i de traçabilitat interna, quan es tenguí l'obligació de fer-ho, perquè així ho indiqui una normativa sectorial

²² Vid. acords esmentats en la nota 1.

específica, o no disposar d'algun dels elements reglamentaris en el sistema d'assegurament de la traçabilitat, com la identificació, els registres o la documentació d'acompanyament dels productes, o no tenir sistemes i procediments de traçabilitat prou actualitzats.

i) No disposar de qualsevol dels elements reglamentaris en el sistema de garantia de la traçabilitat, com la identificació, els registres o la documentació d'acompanyament dels productes, o no disposar dels sistemes o els procediments de traçabilitat que siguin adequats i comprensibles i estiguin al dia.”

2. Es modifica l'article 32 de la llei esmentada, que queda redactat de la manera següent:

“Article 32. Qualificació de les infraccions

1. Les infraccions en matèria de producció i comercialització agroalimentàries es qualifiquen en lleus, greus o molt greus.

2. Es qualifiquen com a lleus les infraccions de clandestinitat i d'obstrucció a la inspecció, i les que tipifica l'article 30.1, 2 i 4 d'aquesta llei, que no estiguin qualificades com a greus.

3. Es qualifiquen com a greus la infracció antireglamentària tipificada en l'article 30.1.h) i les infraccions en matèria econòmica i per frau, tipificades en l'article 30.3 i 4, ambdós d'aquesta llei, quan hi concorri alguna de les circumstàncies següents:

a) Que les infraccions es cometin en l'origen de la producció o la distribució, de manera conscient i deliberada o per falta dels controls o les precaucions exigibles en l'activitat, el servei o la instal·lació de què es tracti.

b) Que la negativa a facilitar informació o col·laborar amb els serveis de control i inspecció sigui reiterada.

4. Es qualifica com a molt greu qualsevol infracció de les que es tipifiquen com a greus en l'apartat 3 anterior quan hi concorri alguna de les circumstàncies següents:

a) Que la infracció impliqui l'extensió de l'alteració, l'adulteració, la falsificació o el frau a terceres persones a les quals es facilitin productes, informes, mitjans o procediments.

b) Que la infracció, en tot o en part, sigui concurrent amb infraccions sanitàries molt greus o hagi servit per facilitar-les o encobrir-les.”

3. Es modifica l'article 33 de la llei esmentada, que queda redactat de la manera següent:

“Article 33. Quanties de les sancions

1. La comissió d'infraccions en matèria de producció i comercialització agroalimentàries pot donar lloc a les sancions següents:

a) Infraccions lleus: advertència o multa de fins a 3.000 €.

L'advertència només es pot imposar quan s'esmenin els defectes detectats en el termini determinat, sempre que no hi hagi hagut cap altra advertència en el darrer any per un fet igual o similar i la conducta infractora no tingui efectes sobre la salut pública, els interessos dels consumidors o la credibilitat del sistema alimentari.

b) Infraccions greus: multa compresa entre 3.001 i 15.000 €.

Aquesta quantitat es pot sobrepassar fins al quintuple del valor dels productes objecte de la infracció.

c) Infraccions molt greus: multa compresa entre 15.001 i 600.000 €.

Aquesta quantitat es pot sobrepassar fins al quintuple del valor dels productes objecte de la infracció.

2. El Consell de Govern pot actualitzar la quantia de les sancions quan les circumstàncies econòmiques i socials ho requereixin.”

4. S'incorpora un apartat nou a l'article 35 de la Llei esmentada, que queda redactat de la manera següent:

“2. D'acord amb aquests criteris, les sancions pecuniàries s'han d'imposar motivadament en els graus mínim, mitjà i màxim, entre els límits que s'indiquen a continuació:

a) Sanció pecuniària per infracció lleu:

Grau mínim: fins a 1.000 €

Grau mitjà: de 1.001 a 2.000 €

Grau màxim: de 2.001 a 3.000 €

b) Sanció pecuniària per infracció greu:

Grau mínim: de 3.001 a 5.000 €

Grau mitjà: de 5.001 a 10.000 €

Grau màxim: de 10.001 a 15.000 €

c) Sanció pecuniària per infracció molt greu:

Grau mínim: de 15.001 a 200.000 €

Grau mitjà: de 200.001 a 400.000 €

Grau màxim: de 400.001 a 600.000 €”

Disposició final quarta. Desplegament reglamentari

S'autoritza el Consell de Govern de la comunitat autònoma de les Illes Balears i els consells insulars, en els àmbits competencials respectius, per dictar les disposicions reglamentàries necessàries per desplegar i executar aquesta llei.

Disposició final cinquena. Desplegament del règim jurídic de les autoritzacions que preveu el Reial Decret 640/2006, de 26 de maig, pel qual es regulen determinades condicions d'aplicació de les disposicions comunitàries en matèria d'higiene, de la producció i comercialització dels productes alimentaris

El Consell de Govern de les Illes Balears, en el termini màxim d'un any comptador des que aquesta llei entri en vigor, ha d'aprovar, mitjançant un decret, el règim jurídic de les autoritzacions que preveuen els articles 3 i 4 del Reial Decret 640/2006, de 26 de maig, pel qual es regulen determinades condicions d'aplicació de les disposicions comunitàries en matèria d'higiene, de la producció i comercialització dels productes alimentaris, o la normativa estatal que el substitueixi, i ha de permetre les autoritzacions que preveuen els articles esmentats.

Disposició final sisena. Entrada en vigor

Aquesta llei entra en vigor al cap de vint dies d'haver estat publicada en el *Butlletí Oficial de les Illes Balears*.

ANNEX
ELS FEMS²³
(...)

²³ Vegeu [BOIB núm. 18, de 9 de febrer de 2019](#).